

Beroepenkwaliteit

Een institutioneel onderzoek naar het beleid van de Nederlandse rijksoverheid met betrekking tot de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening in Nederland, 1946-2002

PIVOT-rapport nr. 104

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een project-organisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers, eerder overgedragen archieven worden ook eerder volledig toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, hij overstroomd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheids-handelen zou bij de invoering van de nieuwe wet in een korte periode moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar, noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de Archiefwet 1962 zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefdienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar, terwijl de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk is geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens op zich moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT gaat ervan uit dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten, maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganen staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de Rijksarchiefdienst worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van deze doelstelling bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken is de methode institutioneel onderzoek van PIVOT. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure 'Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen gezamenlijk ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop overheidsorganen handelend optreden en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen en overige actoren;
 - de onderlinge relaties tussen de actoren;
 - de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, inclusief:
 - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum);
 - de grondslag (bron) van elke handeling;
 - het product van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op het totstandbrengen van een product, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven en literatuur. Daarnaast vormen interviews met

beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. 'Actor' volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als "een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein". Strekten de PIVOT-onderzoekers zich tot 1995 uit tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht, onder 'overheidsorgaan' verstaan "organen van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend". Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen van particuliere instellingen niet opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het "basis selectiedocument" (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt uit de beschrijving van het RIO. In overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst gezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgebracht worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels is uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarvan bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Algemeen Rijksarchief/PIVOT/Den Haag, juni 1995.

INHOUDSOPGAVE

Lijst van termen en afkortingen	8
1. INLEIDING.....	9
1.1 Afbakening van het beleidsterrein	9
1.2 Afbakening ten opzichte van andere Rapporten Institutionele Onderzoeken (RIO's)	9
1.3 Verantwoording.....	10
Terminologische kanttekeningen	12
2. KWALITEITZORG IN HET MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF	14
2.1 Het Handelsregister	15
2.1.1 Uitvoering van de wetgeving met betrekking tot het Handelsregister	17
2.2 De vestigingswetgeving voor het midden- en kleinbedrijf.....	17
2.2.1 Regelgeving Vestigingswet Kleinbedrijf 1937.....	18
Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Kleinbedrijf 1937	19
2.2.2 Regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding	19
Vestigingsvergunningen op basis van regelgeving uit bezettingstijd en van na de bevrijding.....	20
2.3 Een nieuwe, algemene vestigingswetgeving: de Vestigingswet Bedrijven 1954.....	21
2.3.1 Regelgeving Vestigingswet Bedrijven 1954	22
2.3.2 Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954.....	27
2.3.3 Ontheffingen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954	28
2.3.4 Beroepsmogelijkheid op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954	29
2.3.5 Toezicht op examens in het kader van de Vestigingswet Bedrijven 1954.....	29
2.3.6 Naast de Vestigingswet Bedrijven 1954: regelgeving en uitvoering Wet wederverkoop van brood	31
2.3.7 Naast de Vestigingswet Bedrijven 1954: regelgeving Vestigingswet Detailhandel 1971	31
3. HET BEROEP ACCOUNTANT	33
3.1 Beleid ten aanzien van de kwaliteitsbescherming en de beroepsbescherming van accountants.....	33
3.2 Regelgeving ter bescherming van de accountantstitel.....	34
3.3 Registeraccountants.....	34
3.3.1 Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA).....	34
Beslechting van geschillen	35
Tuchtrechtspraak.....	35
Toelating: het register van registeraccountants.....	36
Situatie in 1963-1968	36
Vergunningen buiten het register om	37
Accountantsexamens voor registeraccountants.....	37
3.4 Accountants-administratieconsulenten.....	37
3.4.1 Wet op de accountants-administratieconsulenten 1972.....	37
De Raad voor accountants-administratieconsulenten	37
De Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten	38
Raad van Tucht voor accountants-administratieconsulenten	38
Accountantsexamens voor accountants-administratieconsulenten	39
3.4.2 Nederlandse Orde voor Accountants-administratieconsulenten (NOvAA).....	39
Toelating: het register van accountants-administratieconsulenten	40
Beslechting van geschillen	40
Tuchtrechtspraak.....	40
Het examen accountants-administratieconsulenten.....	40
Organisatie: tussentoetsen en toelating	41

4. DE MAKELAARDIJ	42
Toelating van makelaars door de minister van Economische Zaken	42
Nadere regelgeving inzake beëdiging van makelaars	42
5. OCTROOIGEMACHTIGDEN.....	44
Toelating van octrooigemachtigden tot het Nederlands grondgebied	44
Toezicht op octrooigemachtigden.....	45
Europese octrooigemachtigden.....	45
6. ACTORENOVERZICHT	46
A. Overheidsinstellingen.....	46
B. Adviesorganen.....	47
C. Actoren met bevoegdheden inzake vergunningen en toelatingen	48
D. Vakorganisaties met een publiekrechtelijke certificeringstaak	48
Openbare beroepsinstellingen van accountants.....	48
Openbare beroepsinstellingen van octrooigemachtigden	49
Particuliere organisaties	49
E. Internationale organen.....	49
De Europese Unie en andere Europese instellingen	50
Besluitvorming in de Raad.....	52
Standpuntbepaling in Nederland.....	53
Implementatie van communautaire wetgeving.....	53
7. HANDELINGEN	54
7.1 Algemene handelingen	54
Nationaal.....	54
Beleidsontwikkeling en evaluatie	54
Totstandkoming van wet- en regelgeving	54
Verantwoording van beleid	55
Internationaal beleid.....	56
Informatieverstrekking.....	56
Onderzoek	56
Subsidie	57
Europese handelingen.....	57
Algemeen	57
Raadsbesluiten	58
Uitvoeringsbepalingen van de Europese Commissie.....	60
Implementatie van Europese regelgeving.....	62
7.3 Kwaliteitszorg in het midden- en kleinbedrijf.....	62
7.3.1 Het Handelsregister.....	62
Uitvoering van de wetgeving met betrekking tot het Handelsregister	63
7.3.2 De Vestigingswetgeving	64
Regelgeving Vestigingswet Kleinbedrijf 1937	65
Regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding.....	66
Vestigingsvergunningen op basis van regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding	66
7.4 Een nieuwe, algemene vestigingswet: de Vestigingswet Bedrijven 1954.....	67
Regelgeving Vestigingswet Bedrijven 1954	67
Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954.....	69
Ontheffingen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954.....	70
Beroepsmogelijkheid op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954	71

Toezicht op examens in het kader van de vestigingswetgeving.....	72
Regelgeving en uitvoering Wet wederverkoop van brood.....	74
Regelgeving Vestigingswet Detailhandel 1971.....	75
7.5 Het beroep accountant	77
Beleid	77
Regelgeving.....	78
7.5.1 Registeraccountants.....	80
Toelating: register van registeraccountants.....	80
Nederlands Instituut van Registeraccountants (NivRA)	81
Toelating: register van registeraccountants onder NivRA	86
Beslechting van geschillen NivRA.....	86
Tuchtrechtspraak NivRA.....	87
Accountantsexamens voor registeraccountants.....	89
7.5.2 Accountants-administratieconsulenten.....	93
Raad voor accountants-administratieconsulenten.....	93
Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten.....	94
Commissie voor toelating van accountants-administratieconsulenten.....	96
Tuchtrechtspraak accountants-administratieconsulenten	97
Tuchtrechtspraak: Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants- administratieconsulenten.....	98
Accountantsexamens voor accountants-administratieconsulenten vóór 1994	99
Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA).....	103
Toelating: register van accountants-administratieconsulenten NOvAA	109
Beslechting van geschillen NOvAA.....	110
Tuchtrechtspraak onder NOvAA.....	111
Accountantsexamen onder NOvAA.....	114
Het examen accountants-administratieconsulenten onder NOvAA.....	119
Tussentoetsen en toelating tot examen accountants-administratieconsulenten onder NOvAA...	121
Opleiding accountants-administratieconsulenten onder NOvAA: overig.....	122
7.6 De makelaardij.....	123
Toelating van makelaars door de minister van Economische Zaken	123
Nadere regelgeving inzake beëdiging van makelaars	124
7.7 Octrooigemachtigden.....	126
Toelating van octrooigemachtigden tot het Nederlandse grondgebied	127
Toezicht op octrooigemachtigden.....	129
Europese octrooigemachtigden.....	131
8. OVERZICHT GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	132
8.1 Overzicht wet- en regelgeving.....	132
8.2 Literatuur	138

LIJST VAN TERMEN EN AFKORTINGEN

AID	Algemene Inspectiedienst
amvb	Algemene maatregel van bestuur
Arbo	Arbidsomstandigheden
BAVK	Besluit Algemeen Verbod Kleinbedrijf 1941
BSD	Basisselectiedocument
CEDEC	Centrale Dienst voor Economische Controle, met als taak "de coördinatie, centralisatie en leiding van de controlewerkzaamheden van de onder het ministerie [...] ressorterende diensten en instellingen"; voorganger van de Economische Controledienst
ECD	Economische Controledienst
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EIMK	Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf
EU	Europese Unie
federatiediploma	diploma van de Nederlandse Federatie van Makelaars, uitgereikt aan aspirant-makelaars
HdTK	Handelingen der Tweede Kamer
juridisering	het verschijnsel waarbij de bedrijfsvoering van een onderneming of bedrijfstak in toenemende mate wordt aangestuurd door wettelijke regelgeving van een overheidsinstelling; bijvoorbeeld door de Arboret of Wet Milieubeheer
KB	Koninklijk Besluit
KNOV	Koninklijke Nederlandse Ondernemersbond
KvK(s)	Kamer(s) van Koophandel en Fabrieken
MDW	Marktwerking, Deregulering, Wetgevingskwaliteit; projectgroep van het Ministerie van Economische Zaken, opgezet in 1994
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
NCOV	Nederlandse Christelijke Ondernemersverbond
NFM	Nederlandse Federatie van Makelaars
NIVRA	Nederlands Instituut van Registeraccountants
NOvAA	Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
RIO	Rapport Institutioneel Onderzoek
SER	Sociaal-Economische Raad
spertijd	tijdsbestek waarvoor een Vbg geldig is; afkondiging van een spertijd = vaststellen van een Vbg.
<i>Stb.</i>	Staatsblad
STEVES	Stichting toezicht examens vestigingswet
<i>Stcrt.</i>	Staatscourant
Vb	Vestigingsbesluit: amvb, waarbij aan een bepaald bedrijf (tot 1954: aan een inrichting, vallende onder een bepaalde bedrijfstak) een vergunning verplicht wordt gesteld
Vbg	Vestigingsbeschikking: ministeriële regeling, waarbij in afwachting van een vestigingsbesluit aan een bepaald bedrijf (tot 1954: aan een inrichting, vallende onder een bepaalde bedrijfstak) een verbod wordt opgelegd zonder vergunning van een bepaalde instantie te opereren; de geldigheidsduur van deze beschikking is beperkt
VK	Vereniging van Kamers van Koophandel
VWB	Vestigingswet Bedrijven 1954
VWD	Vestigingswet Detailhandel 1971
VWK	Vestigingswet Kleinbedrijf 1937
WAA	Wet op de accountants-administratieconsulenten
WRA	Wet op de registeraccountants

1. INLEIDING

Dit Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) handelt over het door de centrale Nederlandse overheid gevoerde beleid op het terrein van de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening. Aan het beleid dat in het kader van deze kwaliteitszorg werd ontwikkeld en de regelgeving die op dit gebied werd ontworpen, is binnen het Ministerie van Economische Zaken nooit door een speciaal voor dit terrein bedoeld organisatie-onderdeel vormgegeven. De laatste jaren is de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening gecoördineerd door het directoraat Marktwerking, dat thans valt onder het directoraat-generaal Marktwerking & Energie.¹

In het vooronderzoek dat door het Ministerie van Economische Zaken werd gedaan voorafgaand aan het opzetten van het PIVOT-project aldaar, werden acht beleidsterreinen onderscheiden, gebaseerd op de toenmalige interne organisatie van het ministerie.² Daarbij had kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening geen specifieke plaats toebedeeld gekregen. In het convenant dat het Ministerie van Economische Zaken en de Rijksarchiefdienst in 1995 met elkaar sloten, werd er binnen het beleidsterrein 'Stimulering midden- en kleinbedrijf' wel plaats ingeruimd voor (deel)onderzoeken naar 'Ambacht, nijverheid en handel' en naar 'Kwaliteitsbeleid ondernemerschap', wat gezamenlijk ongeveer de inhoud dekt van het beleidsterrein dat in het onderhavige RIO wordt behandeld. Uiteindelijk is echter toch besloten een zelfstandig RIO te wijden aan de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.

1.1 Afbakening van het beleidsterrein

Het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening heeft raakvlakken met een aantal andere gebieden. Hiermee valt het stimuleren van de kwaliteitszorg samen met beleidsterreinen van verschillende ministeries:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen: het vakonderwijs, dat wordt gestimuleerd door de minister, en waarin de examens afgenomen worden door wettelijk gecertificeerde openbare instellingen;
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer: milieu- en veiligheidsbeleid: het certificeringsbeleid met betrekking tot de interne en externe veiligheid van bedrijven, waarbij aan bepaalde functionarissen een certificaat als deskundige is vereist voor het omgaan met gevaarlijke stoffen. Hiervoor zijn regels gesteld en afspraken gemaakt door de overheid met betrekking tot arbeidsomstandigheden, volksgezondheid en milieubeheer;
- Ministerie van Financiën: voorschriften met betrekking tot het houden van een bedrijfsboekhouding.

1.2 Afbakening ten opzichte van andere Rapporten Institutionele Onderzoeken (RIO's)

De Kamers van Koophandel en Fabrieken speelden in het beleid met betrekking tot de kwaliteitszorg een belangrijke rol, met name op het gebied van de vestigingswetgeving. Handelingen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken zijn echter niet in dit RIO opgenomen, en wel om de volgende reden. De Kamers van Koophandel zijn afzonderlijke zelfstandige bestuursorganen (ZBO's). Deze ZBO's zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen selectielijst(en). Er bestaat een gezamenlijk door de Kamers van Koophandel opgestelde vernietigingslijst. Naar aanleiding van de Archiefwet van 1995 (*Stb.* 1995, 276) werd het door de Vereniging van Kamers van Koophandel (VVK) wenselijk geacht het selectiebeleid in overeenstemming te brengen met de nieuwe regelgeving. Er is toen dan ook gezocht naar een geschikt moment waarop een gezamenlijke selectielijst volgens de Archiefwet 1995 de bestaande vernietigingslijst zou kunnen vervangen. Omdat op 1 januari 1998 de nieuwe Wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken (*Stb.* 1997, 783) in werking trad en bovendien de nieuwe Handelsregisterwet 1996 van kracht was geworden aan het einde van 1997 (*Stb.* 1996, 181), is er uiteindelijk voor gekozen

¹ Zie voor de huidige organisatie van het Ministerie van Economische Zaken het organogram op de website: www.ez.nl (doorklikken via 'over EZ' naar 'organisatie' en vervolgens naar 'organogram').

² De acht beleidsterreinen waren: 1) Buitenlandse handel; 2) Energievoorziening; 3) Macro-economische politiek; 4) Industriebeleid; 5) Technologisch innovatiebeleid; 6) Marktwerking; 7) Stimulering midden- en kleinbedrijf en 8) Regionaal economisch beleid. Zie: Kruse, Van Neer & Hageman, *Rapport globaal vooronderzoek*.

om 1998 als scheidslijn te hanteren en de selectielijst vanaf dat jaar te laten gelden. Het RIO dat is opgesteld over het handelen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken heeft dan ook 1998 als begindatum.³

Voor de Sociaal-Economische Raad geldt voor een deel hetzelfde als voor de Kamers van Koophandel. Hoewel de SER verschillende taken en bevoegdheden had op het gebied van de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening, zijn handelingen waarbij hij als actor optreedt niet opgenomen in dit RIO. Als ZBO beschikt de SER namelijk reeds over een eigen rapport.⁴

Voor de verschillende productschappen en (hoofd)bedrijfschappen geldt eigenlijk hetzelfde. Als publiekrechtelijke bedrijfsorganen dienen hun taken en handelingen in een apart rapport aan de orde gesteld te worden. In het onderhavige RIO zal dan ook geen van deze bedrijfslichamen als actor opgevoerd worden.⁵

Ook in een aantal andere RIO's komen aspecten van het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening, aan de orde, te weten in de rapporten over Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (in verband met diploma's die verplicht werden gesteld voor het verkrijgen van een vestigingsvergunning)⁶, Milieubeheer (met betrekking tot de milieueisen die aan het vestigen van een bedrijf werden gesteld)⁷, Prijsbeleid en economische controle (voor het handelen van de Economische Controle Dienst)⁸ en Mededingingsbeleid (voor informatie over de Octrooiraad en octrooigemachtigden).⁹

1.3 Verantwoording

De begrippen kwaliteitszorg en betrouwbaarheid of vertrouwen zijn nauw met elkaar verbonden. Wanneer de kwaliteit van de ondernemers in bepaalde bedrijfstakken goed is, omdat er specifieke inhoudelijke eisen aan hen worden gesteld, dan neemt vrijwel automatisch het gevoel van vertrouwen van de consument in deze groep ondernemers toe.

Er is sprake van kwaliteitszorg in geval van:

- het waarborgen van betrouwbaarheid van de beroepsuitoefening met name in het midden- en kleinbedrijf ten behoeve van de consument;
 - het mogelijk maken van een grotere mate van bedrijfszekerheid door het verplicht stellen van de aanwezigheid van een minimum aan kennis en vaardigheden;
 - het waarborgen van de betrouwbaarheid van bepaalde functionarissen binnen de handel.
- Om vorm te geven aan deze kwaliteitszorg stond de regering een aantal middelen ter beschikking:
- het stellen van regels ten aanzien van vakbekwaamheid van beroepsgroepen of bedrijven;
 - het zo nodig verlenen van faciliteiten ter verkrijging van de kennis van de bedrijfsvorming door middel van subsidieregelingen.¹⁰

De Minister van Economische Zaken heeft voor het uitoefenen van de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening een aantal administratieve beleidsinstrumenten toegepast:

- een vergunningstelsel waarbij een voorgeschreven kwaliteit als voorwaarde voor bedrijfsvestiging of beroepsuitoefening wordt gesteld (vestigingsvergunning);
- subsidie om de opleiding tot de voorgeschreven kwaliteit te bevorderen. Deze subsidie vindt vanuit het Ministerie van Economische Zaken slechts incidenteel plaats. Zij is vooral bedoeld om de uitvoerbaarheid van kwaliteitsvoorschriften te bewerkstelligen;

³ Haans, *Handelend met kennis van zaken*. Zie voor de afbakening § 1.3. Momenteel is er een RIO over het beleidsterrein 'Regionaal economisch beleid' in voorbereiding waarin eveneens de Kamers van Koophandel aan bod komen (PIVOT-rapport nr. 150).

⁴ PIVOT-rapport nr. 58: Schreuder, *Sociaal-Economische Raad*.

⁵ Informatie over de product- en (hoofd)bedrijfschappen is al wel te vinden in PIVOT-rapport nr. 58: Schreuder, *Sociaal-Economische Raad*, p. 24-27 en 78-80.

⁶ PIVOT-rapport nr. 48: Jonker, *De draden van de WEB*, p. 23-36, met name 29 en handelingen 371, 372, 422, 423 en 452.

⁷ PIVOT-rapport nr. 94: Bervoets, Bogaarts, Van Oldenbeek, Schaap, Velsink, *Milieubeheer*, handelingen 341, 1093, 1094, 1095, 1096 en 1097.

⁸ PIVOT-rapport nr. 108: Bervoets, *Prijsbeleid en economische controle*, p. 44-52 en handelingen 11, 12 en 13.

⁹ PIVOT-rapport nr. 93: Bervoets, *Mededingingsbeleid*, 50-51.

¹⁰ Deze manier om vorm te geven aan de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening valt grotendeels onder het innovatiebeleid van het ministerie van Economische Zaken. Dit innovatiebeleid is een eigen beleidsterrein geworden en bij het ministerie van Economische Zaken is hiernaar een institutioneel onderzoek gaande.

- specifieke beroepsgroepen, waarvan de werkzaamheden zijn gebaseerd op het vertrouwen van het publiek, omvormen tot publieke organen, die zelf bindende voorstellen kunnen opstellen voor hun beroepsuitoefening (beschermde titel).

De ondersteuningsmaatregelen die worden genomen om de kwaliteit van de uitoefening van bepaalde beroepen te bevorderen, vallen niet onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken. Vanaf 1877 bestaat reeds een subsidiestelsel voor de vakopleidingen in verschillende beroepen die voor het bedrijfsleven van belang zijn. Deze subsidies worden door het Ministerie van Onderwijs verstrekt. Het Ministerie van Economische Zaken maakt voor de bescherming van bepaalde beroepstitels gebruik van documenten en certificaten die door onderwijs- en exameninstellingen, die door de Minister van Onderwijs zijn erkend, verstrekt worden. Het houdt geen opleidingsinstellingen in stand.¹¹

Ook zijn er specifieke beroepsgroepen, die zich bezighouden met een beleidsterrein dat onder de zorg van een ander ministerie dan dat van Economische Zaken valt. Voor de bescherming van de architectentitel worden door het Ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer dezelfde soort regels opgesteld gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de bouwnijverheid in Nederland. Andere belangrijke voorbeelden van dergelijke organen bekleed met publiek gezag zijn de Nederlandse Orde van Advocaten en het Centraal Medisch Tuchtcollege. Deze colleges hebben echter niet direct met het bedrijfsleven te maken.

Van particuliere zijde worden andere eisen worden gesteld, met name door de brancheorganisaties. Door deze brancheorganisaties kunnen certificaten worden verstrekt voor de uitvoering van bepaalde functies of deskundigheid op het gebied van de openbare orde, gezondheid en veiligheid, die andere ministeries dan dat van Economische Zaken als eis stellen. De opleidingen krijgen dan hetzij van de Minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen, hetzij van een andere minister die deze voorschriften vaststelt, een specifieke erkenning.

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt tussen de bedrijven, waarvoor een vestigingsbesluit is ingesteld en beroepen, waarvoor de minister in samenwerking met andere ministeries (met name die zijn belast met maatschappelijk werk en/of financiën) een speciale regeling is vastgesteld. De beroepen waar een dergelijke speciale regeling voor is opgesteld, zijn: accountants; makelaars; geldschieters en financiers; assurantiebemiddelaars en bankiers.¹²

In 1994 is in het kader van de uitvoering van het regeerakkoord van het eerste kabinet Kok de werkgroep Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit opgezet, onder andere om de regelgeving ten aanzien van de bedrijfsvoering (in het bijzonder voor wat betreft het midden- en kleinbedrijf) en ten aanzien van bijzondere beroepen nader onderzoeken. De werkgroep is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van Economische Zaken en van Justitie en doet op verschillende beleidsterreinen voorstellen op het gebied van deregulering.¹³ Het kader van deze werkzaamheden wordt mede geschapen door de OESO, die regelmatig rapporteert over de voortgang van de deregulering in een internationaal kader en in het verlengde daarvan doet de OESO aanbevelingen voor verdere maatregelen.¹⁴

De beleidsvoorstellen die gedaan worden door de werkgroep Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit moeten leiden tot:

- het vervangen van beschermde titels voor de beroepsuitoefening door systemen van certificering (erkenningssystemen);
- het verminderen van wettelijk vastgelegde vestigingseisen voor bedrijven.

De uitvoering van dit beleid doet zich vooral in de regelgeving vanaf het jaar 2000 gelden.

Het onderzoek is gebaseerd op desktop-research. Belangrijke bronnen, die gebruikt zijn, zijn wet- en regelgeving, rijksbegrotingen, beleidsdocumenten, jaarverslagen, brochures en literatuur. Rechtswetenschappelijk onderzoek dat in het verleden door diverse ambtenaren is verricht kan mede als uitleg dienen voor de administratieve processen van hun dienst. Naast deze schriftelijke bronnen

¹¹ Over het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie is een RIO geschreven: Jonker, *De draden van de WEB*.

¹² Nadere informatie over deze laatste twee beroepsgroepen kan worden gevonden in twee PIVOT-rapporten, te weten: Abels, *Toezicht verzekerd* en Van Egmont, *Geregeld toezicht*.

¹³ Plan van aanpak MDW, 19 december 1994.

¹⁴ Over de OESO zal nader worden gerapporteerd in PIVOT-rapport nr. 145 over het beleidsterrein Buitenlandse economische betrekkingen.

zijn interviews gehouden met beleidsmedewerkers van het directoraat Marktwerving onder leiding van mr. P. Leyenaar. Bovendien is samengewerkt met onderzoekers van het Nederlands Instituut voor Registeraccountants (NlvRA) en de Nederlandse Organisatie van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA), die een basisselectiedocument voor hun eigen organisaties voorbereiden. Tevens is archiefonderzoek verricht in de reeds aan het Nationaal Archief overgedragen bestanden met betrekking tot het beleidsterrein.¹⁵

Terminologische kanttekeningen

Binnen het Ministerie van Economische Zaken hebben zich in de periode waarover dit rapport gaat terminologische verschuivingen voorgedaan in de definitie van een aantal begrippen. De definities in dit rapport, opgemaakt in overeenstemming met de bestaande regelgeving kunnen daarom afwijken van de oorspronkelijke definities van de wetgevers. Vandaar dat in deze inleiding een aantal definities worden vastgelegd die van belang kunnen zijn voor de uitleg van een aantal begrippen of voor de betekenis van het gegevensbeheer.

Bedrijf: de gespecificeerde en soms per vergunning toegelaten werkzaamheden van een onderneming. Paradigma: 'Voor de uitoefening van dit bedrijf is een vestigingsvergunning vereist'. Voor het begrip 'bedrijf' als synoniem voor onderneming wordt de term onderneming gebruikt.

Onderneming: een onderneming is de (organisatie van een) inrichting, waarin een of meerdere bedrijven worden uitgeoefend. Het begrip onderneming wordt juridisch onderscheiden van het begrip bedrijf.

Inrichting: een inrichting is de plaats, of een van de plaatsen, waarin een of meerdere bedrijven worden uitgeoefend. Daarmee ligt het begrip inrichting inhoudelijk dicht bij de term onderneming.

Beslissing en beschikking: in art. 1.3 van de Algemene Wet Bestuursrecht worden drie soorten overheidsbeslissingen onderscheiden:

- besluiten van algemene strekking, in de vorm van wetten, algemene maatregelen van bestuur en (ministeriële) regelingen, ofwel schriftelijk vastgelegde "publiekrechtelijke rechtshandelingen";
- beschikkingen ten aanzien van individuele gevallen in afzonderlijke situaties;
- beleidsregels, ofwel een bij besluit vastgestelde algemene regel, niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift, omtrent de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij de uitoefening van een bevoegdheid. In het jargon spreekt men ook wel eens van "uitvoeringsregels".

Dit terminologische onderscheid is vooral van belang om het verschil aan te kunnen geven tussen beleidsbepaling en uitvoering en kan van nut zijn voor de selectie van het gegevensbeheer. In het overleg met de administratie komt dit terminologisch onderscheid dan ook herhaaldelijk voor.

In de regelgeving van het verleden zijn deze termen niet altijd op dezelfde manier en soms zelfs in omgekeerde zin gehanteerd. Niet zelden treft men in oudere wetteksten de term 'beschikking' aan waar feitelijk besluiten van algemene strekking zijn bedoeld. In de omschrijving van de handelingen wordt deze verouderde terminologie herleid tot de termen, zoals omschreven in de Algemene Wet Bestuursrecht. Men vindt dus in de *omschrijving* van handelingen vaak de term 'regelingen', waar in de aangehaalde stukken sprake is van 'beschikkingen'.

Regeling, ministeriële regeling: ministerieel besluit van algemene strekking met voorschriften ter uitvoering van een bepaald beleidsinstrument, gepubliceerd in de *Staatscourant*. Deze term heeft ook betrekking op allerlei in de *Staatscourant* gepubliceerde "beschikkingen" uit de periode 1945-1993, die algemene regelingen omvatten. Regelingen van deze strekking kunnen door belanghebbenden bij de rechter worden aangevochten.

Midden- en Kleinbedrijf: onder de term midden- en kleinbedrijf (MKB) vallen twee begrippen:

1. ondernemingen die zich bezig houden met het ambacht en/of de "kleinhandel" of detailhandel - ook wel genoemd de middenstand-; bestaat uit ondernemingen waarbij (in tegenstelling tot de groothandel) waren per stuk of in kleine hoeveelheden dan wel diensten per werkzaamheid aan een consument worden verkocht. Binnen deze bedrijfstakken werken zowel kleine zelfstandigen als grote concernketens met supermarkten en warenhuizen. Met name met betrekking tot de

¹⁵ Inventarissen van het Ministerie van Economische Zaken: Centrale Directie (toegangsnummer 2.06.073) & Directoraat-generaal Midden- en Kleinbedrijf en Toerisme (toegangsnummer 2.06.087) en het particuliere archief van de Nederlandse Vereniging van Registersaccountants over de jaren 1967-1987 (toegangsnummer 2.19.089).

bedrijfsvoering van deze ondernemingen zijn gedurende de in dit rapport beschreven onderzoeksperiode eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit van de uitgeoefende beroepen;

2. ondernemingen met minder werknemers dan een vastgesteld aantal. Deze kleine ondernemingen vallen -als gevolg van een ongunstige concurrentiepositie- soms onder samenwerkingsverbanden of vallen soms onder subsidieregelingen die mede door het ministerie worden aangestuurd.

Vertegenwoordigers van beide categorieën zijn vaak verenigd in een belangengroep, bijvoorbeeld een vak- of brancheorganisatie. Onderscheid tussen de beide varianten wordt daarom in de beleidsformulering van het Ministerie van Economische Zaken niet gemaakt.

Normalisatie (convenant): de term normalisatie betreft het proces waarbij regels op vrijwillige basis tot stand komen doordat (alle) belanghebbende partijen overeenstemming bereiken. Met name technische normen worden vastgesteld door het Nederlands Normalisatie-Instituut (NNI).

Normering: vaststelling van kennis die noodzakelijk is om in gegeven omstandigheden juist te handelen; ook: vaststelling van standaarden en standaardprocedures op basis van afspraken.

Certificering: onder certificering wordt verstaan het door middel van een aangewezen instantie vertrouwd c.q. bevoegd laten verklaren tot (tijdelijke) uitoefening van specifieke deskundige werkzaamheden. Dit kan zowel geschieden door middel van wettelijk vastgestelde diploma's als door "erkenning" via particuliere organisaties (branche- of vakorganisaties), in de vorm van zogenaamde erkenningsregelingen. De verklaring is van tijdelijke aard en kan na bezwaar van de klanten worden ingetrokken.

Een grotere rol van marktpartijen bij de invulling van globale wettelijke regels, zoals in het kader van normalisatie en certificering, biedt voor de overheid het voordeel dat minder gebruik hoeft te worden gemaakt van gedetailleerde wetgeving.¹⁶ Bovendien impliceert die rol meer flexibiliteit en dynamiek van de markt. De implementatie van normering en certificering op het terrein van de kwaliteitszorg maakt overigens deel uit van de kwaliteitszorg voor het gehele bedrijfsleven en wordt hoofdzakelijk aangestuurd door het technologiebeleid.

¹⁶ Het breder toepassen van de instrumenten normalisatie en certificering in het kader van wetgeving is een van de hoofdlijnen uit de ministeriële nota uit 1994 "Normen, certificaten en open grenzen" (Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1994/95, 21 670, nrs. 7-8).

2. KWALITEITSZORG IN HET MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF

Het kwaliteitsbeleid voor bedrijven is aanvankelijk bedoeld geweest als een door de overheid gevoerd selectiebeleid om ondeugdelijke en voor de economie schadelijke bedrijfsvoering tegen te gaan. Uit de Memorie van Toelichting bij de ingediende Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 blijkt dat er behoefte bestond regels te stellen om aspirant-ondernemers die een winkelzaak wilden beginnen tegen zichzelf te beschermen. Om te voorkomen dat “de personen, om wie het gaat, ervaren, dat men zich niet straffeloos zonder kennis van zaken in het bedrijfsleven kan wagen” en om “de groote stroom der ongeschikten te keeren” wilde de minister regels stellen ter “verheffing van het vak.” De minister beschouwde kwaliteitszorg voor het winkelbedrijf als een methode van selectie om “overbezetting” tegen te gaan: “principieele handhaving der vrijheid van bedrijf voor den detailhandel, het ambacht en de kleine nijverheid zóó, dat het zonder uitzondering aan ieder, die aan bepaalde minima van deskundigheid en credietwaardigheid voldoet, vrijstaat zich te vestigen, is daarvan de markante trek.”¹⁷

Als beleidsinstrument werd een vergunningenstelsel opgesteld, waarbij in eerste instantie de Kamers van Koophandel “als wettelijke vertegenwoordiging van handel en nijverheid” voor de uitvoering werden aangewezen. Dit vergunningenstelsel is tot op heden het hoofdinstrument gebleven en heeft vanaf 1954 -althans formeel- betrekking op een groot gedeelte van het bedrijfsleven. In de praktijk heeft de regelgeving voornamelijk betrekking op wat oorspronkelijk tot het midden- en kleinbedrijf en de detailhandel werd gerekend.

Als reden voor uitbreiding van dit instrument werd indertijd aangegeven dat de bezetter in 1941 regels stelden die in strijd met de bedrijfsvrijheid werden geacht: hierbij moet vooral worden gedacht aan het Besluit Algemeen Verbod Kleinbedrijf (BAVK), dat in 1944 zijn uiteindelijke vorm kreeg. Het besluit was oorspronkelijk bedoeld om als instrument voor de Duitse *Arbeitseinsatz* te dienen, maar werd na de bevrijding door de minister van Economische Zaken gebruikt om door middel van vergunningen de kwaliteit van de kleinhandel en het ambacht te reguleren. De regelgeving, die van toepassing was op *al* het kleinbedrijf, werd uiteindelijk als ontoereikend en als belemmerend voor de vrije concurrentie ervaren. In 1954 kreeg de minister de bevoegdheid om door middel van vestigingsbesluiten bedrijven *aan te wijzen*, waarvoor een vergunning was vereist. Een dergelijke aanwijzing gebeurde uitsluitend nadat een verzoek om een vestigingsbesluit door de ondernemers zelf was ingediend.

De vaststelling van het vestigingsbeleid met betrekking tot daartoe aangewezen beroepen bestaat dus volledig uit het opstellen van voorschriften op grond van wettelijke bevoegdheden. De voorschriften van het ministerie van Economische Zaken inzake de kwaliteit van het bedrijfsleven hebben, zoals eerder in de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937, betrekking op:

- eisen van kredietwaardigheid;
- eisen van handelskennis;
- eisen van vakbekwaamheid.

Bij de opstelling van deze eisen werd het ministerie geadviseerd door de Sociaal-Economische Raad en door zijn rechtsvoorgangers, de Economische Raad en de Middenstandsraad. De SER en aan aantal daaraan verbonden product- en bedrijfschappen kregen van 1954 tot en met 1995 ook uitvoerende bevoegdheden. Zij mochten verklaringen van handelskennis en vakbekwaamheid uitgeven dan wel intrekken, zij mochten beslissen op aanvragen door ondernemers om een vergunning tot uitoefening van een bedrijf op grond van een vestigingsbeschikking en zij mochten op aanvragen door ondernemers ontheffing verlenen van een verbod tot uitoefening van een bedrijf. Ook na het vernieuwen van de vestigingswetgeving in de jaren negentig behielden de SER en de product- en bedrijfschappen de bevoegdheid tot het uitgeven en intrekken van verklaringen van algemene ondernemersvaardigheden, bedrijfstechniek en vaktechniek.

Het vestigingsbeleid van de Vestigingswet Bedrijven 1954 sloot echter niet goed aan bij de dagelijkse praktijk van de bedrijven. De eisen van vakbekwaamheid waren sterk bedrijfsgericht, terwijl de ondernemingen in toenemende mate ‘branchevervagend’ waren georganiseerd. Winkels waar tegelijkertijd melk en brood werd verkocht, moesten over vestigingsvergunningen voor zowel de bakkerij als de melkhouderij beschikken. Dit leidde tot problemen toen onder invloed van

¹⁷ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1935-1936, 346.

bedrijfsvoeringsstelsels uit de Verenigde Staten de supermarkt zijn intrede deed. De vakopleidingen in het reguliere onderwijs kregen daarenboven in toenemende mate een algemeen karakter.

Daarentegen had de kwaliteitszorg van het midden- en kleinbedrijf al lang een andere doelstelling gekregen dan in 1937 was beoogd, namelijk "niet-gezonde concurrentie te weren".¹⁸ In de Memorie van Toelichting bij een wetsvoorstel uit 1989 tot wijziging van de Vestigingswet wordt "bestrijding van de beunhazerij" als motief aangegeven, waarmee concurrentievervalsing wordt tegengegaan.¹⁹ Van de zelfbescherming van bedrijven door selectieve kredietwaardigheidseisen wordt dan afgezien, omdat dit een "in de praktijk achterhaalde vereiste" zou zijn. Ook dit inzicht steunde op uitvoerige nadere adviezen van de SER.

In het regeerakkoord van het kabinet Lubbers II (1986) werd in het kader van de deregulering de wenselijkheid van "versobering" van de vestigingswetgeving aangegeven.²⁰ Het hierna volgende overleg leidde tot een nota *Ondernemen op niveau*, gebaseerd op een gemeenschappelijke verklaring van de ondernemersorganisaties en de minister van Economische Zaken, waarin de modernisering van het vestigingsbeleid nader werd uitgewerkt.²¹ De afbakening van brancheopleidingen leidde volgens de gesprekspartners tot "drempels" en "schotten", die verstarrend werkten.²² De nieuwe vestigingsregeling diende wel drempels op te werpen om te voorkomen dat onbekwame personen ondernemer konden worden, maar geen schotten tussen sectoren op te richten. De selectiecriteria dienden zich te baseren op eisen van algemene ondernemersvaardigheden, eisen van bedrijfstechniek en slechts in uitzonderlijke gevallen eisen voor vaktechniek.

Als beleidsinstrumenten konden worden gehanteerd:

- regelgeving op aanvraag van de belanghebbende bedrijfsorganisaties (vestigingsbesluiten op basis van een vestigingswet);
- subsidies aan opleidingsinstellingen (incidenteel).

2.1 Het Handelsregister

Het handelsregister was oorspronkelijk bedoeld als informatiebron voor de Kamers van Koophandel en Fabrieken met betrekking tot het reilen en zeilen van meer complexe handelszaken onder firma, zoals een maatschap of coöperatie.²³ Zij werden gezien als noodzakelijk hulpmiddel voor de verslaglegging en advisering van deze instellingen. Gaandeweg ontwikkelde het register zich als informatiebron voor en controlemiddel van goede handelspraktijken.

De Handelsregisterwet van 1918 (*Stb.* 1918, 493), die op 15 maart 1921 in werking trad, verplicht iedereen die een bedrijf uitoefent met het oogmerk om handel te drijven en dus een handelszaak uitoefent, zich in te schrijven in een Handelsregister dat door de overheid wordt bijgehouden. In Nederland wordt dit register bijgehouden door de Kamers van Koophandel en Fabrieken. Elk van de afzonderlijke Kamers beheert het register met betrekking tot de regio waarover zij is aangesteld. In dit handelsregister staan gegevens opgenomen met betrekking tot de ondernemingsvorm.

De Kamers van Koophandel houden daarnaast ook bijlagen bij, die dienen als het (voorgeschreven) bewijs voor de ingeschreven gegevens: statuten, concessies, contracten e.d. Bij de Kamers van Koophandel berusten derhalve de juridisch vaststaande basisgegevens van elk bedrijf. Een rechter zal zich in geval van een rechtszaak waarbij vastgesteld moet worden welke persoon of personen aansprakelijk is of zijn voor een bedrijf, baseren op de in het handelsregister genoteerde informatie, ook al komt die op dat moment niet overeen met de feitelijke situatie. Vandaar dat bij elke onderneming de verplichting berust om, onder verstrekking van wettelijk geregelde zekerheden, zo adequaat mogelijke informatie te verstrekken. Over de geldigheid van mededelingen in het handelsregister bestaat uitvoerige jurisprudentie. Op Europees niveau worden echter wel regels

¹⁸ Veurtjes 1985, diverse werken.

¹⁹ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1986-1987, 19743, nr. 3. Het betreft hier de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel dat uiteindelijk zou leiden tot de Wet van 13 december 1989 tot wijziging van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1964, 66), de Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569) en de Drank- en Horecawet (*Stb.* 1964, 386) (*Stb.* 1990, 19).

²⁰ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1985-1986, 19 555, nr. 3, p. 66.

²¹ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1992-1993, 22 964, nr. 3.

²² Vestigingsbesluit Bedrijven (*Stb.* 1995, 609), Nota van Toelichting, p. 13.

²³ Voor het Handelsregister en de rol van de Kamers van Koophandel en Fabrieken, zie: Buenk, *De Kamers van Koophandel in de praktijk*, 51-59.

vastgesteld met betrekking tot de harmonisatie van mededelingen over internationale bedrijven, die tot verandering van gegevens kunnen leiden.

De Kamers van Koophandel hadden niet zomaar de bevoegdheid om eenmaal in het handelsregister opgenomen gegevens te wijzigen. Mocht blijken dat de geregistreerde gegevens niet meer overeenkwamen met de werkelijkheid, dan moesten ze op vordering van de KvK door de kantonrechter worden gewijzigd. Eerst na een wetwijziging van 1984 konden de KvK's ambtshalve zelf wijzigingen aanbrengen in gegevens, die veranderd of onjuist waren gebleken, zoals adres, omschrijving van het bedrijf e.d. Hiervoor waren speciale regels opgesteld.

Bij algemene maatregel van bestuur kon worden vastgesteld welke rechtspersonen naast de in de wet vermelde soorten verplicht waren zich in te schrijven. De wet is verschillende malen gewijzigd om nadere voorzieningen te treffen. De uitvoering van de wet was geregeld in het Handelsregisterreglement, dat het laatst was gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 januari 1928 (*Stb.* 1928, 12). In 1956 (*Stb.* 1956, 432) werd het vervangen door een Handelsregisterbesluit.

De wet maakte onderscheid in de ondernemingsvormen, die in het Handelsregister moesten worden geregistreerd. Om de controle hierop mogelijk te maken werden de voorschriften met betrekking tot gegevensverstrekking herhaalde malen door wetwijzigingen herzien. In dit onderzoek is de regelgeving met betrekking tot het handelsregister vanaf het Koninklijk Besluit van 17 september 1944 (*Stb.* 1944, E99) betrokken. In dit Koninklijk Besluit is de inschrijvingsverplichting nog niet van toepassing op "ondernemingen van publiekrechtelijke lichamen", minderjarigen, straatventers en enkele andere kleine neringdoenden. In 1954 werden de kleine neringdoenden alsnog verplicht zich in te schrijven, in 1964 ook reisbureaus en kredietbanken (*Stb.* 1964, 445). Inschrijving in het handelsregister was voortaan voor elke vestiging verplicht; elk filiaal diende zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel in zijn ressort. Het geven van onjuiste informatie of doen van onjuiste mededelingen werd strafbaar.

Het beheer van het Handelsregister berustte bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken. De inschrijving in het Handelsregister geschiedde door middel van een gesprek met de ambtenaar van de Kamer van Koophandel, die zelf de gegevens controleerde op volledigheid²⁴; dat was tot 1984 in ieder geval reeds praktijk, nadien was het wettelijk voorschrift. De minister van Economische Zaken oefende toezicht uit op het beheer. Het handelsregister was vooral bedoeld als bron voor openbare informatie: raadpleging van het register was kosteloos en inschrijvingen van bedrijven werden ook gepubliceerd in een tijdschrift, *Het Handelsregister*. Voor inschrijving in het register dienden de ondernemingen vanaf 1938 leges te betalen. Tussen 1942 en 1956 voorzag de wet in de mogelijkheid voor de afzonderlijke Kamers van Koophandel om hieraan nog extra heffingen toe te voegen.

Na de oorlog oefenden de Kamers van Koophandel in toenemende mate invloed uit op de regelgeving met betrekking tot het handelsregister. De Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken (VVK) en de Vereniging van Secretarissen van Kamers van Koophandel voerden regelmatig overleg met de minister over de voorzieningen die er ten aanzien van het handelsregister moesten worden getroffen. In 1980 fuseerden beide organisaties, terwijl tegelijkertijd een gecentraliseerde registratie van de werkzaamheden van de KvK's tot stand kwam in de vorm van een geautomatiseerd systeem, dat beheerd werd door de N.V. Databank in Woerden. Hierin werden ook de handelsregisters opgenomen. Dit leidde in 1984 tot een ingrijpende aanpassing van de regelgeving. Deze aanpassing kon inspelen op voorzieningen die de Europese regelgeving vergde en die moesten leiden tot harmonisatie van de Europese handelsregistratie en gegevensuitwisseling. Er werd een Handelsregisterbesluit (*Stb.* 1984, 578) vastgesteld, dat controle van de inschrijvingen door een KvK voorschreef. De inschrijfformulieren werden door de minister van Economische Zaken vastgesteld en vanaf 1984 stelt deze de inschrijvingsformulieren vast en heeft deze de bevoegdheid om nadere regels op te stellen. Ook de legesheffing kon nu bij algemene maatregel van bestuur worden geregeld: uitgangspunt was het 'profijtbeginsel', op grond waarvan deelgroepen die van overheidsdiensten gebruik maken, zelf voor de voorzieningen dienen te betalen.

Na het jaar 1984 werd de wet nog enige malen herzien om specifiek EG-brede ondernemingsvormen in het handelsregister te laten opnemen en de harmonisatie in EG-verband verder voortgang te laten vinden. Dit leidde vooral tot aanpassing van de formulieren en van de gewenste gegevens.

²⁴ Buenk, *De Kamers van Koophandel in de praktijk*, 54-55.

In 1996 werd -opnieuw op instigatie van de Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken²⁵- de wet vervangen door de Handelsregisterwet 1996 (*Stb.* 1996, 181). De oude wet, die met zijn verschillende onderscheiden van bedrijfsvormen was verworden tot een doolhof van kruisverwijzingen, werd volledig herschreven. Ook inhoudelijk werden de procedures vereenvoudigd: het stelsel van meervoudige inschrijving werd vervangen door een stelsel van enkelvoudige inschrijving. Bedrijven met filialen hoeven zich niet meer per filiaal in te schrijven in de plaats van vestiging: de Kamers van Koophandel, die immers een gecentraliseerd registratiesysteem hanteerden, moesten zelf de filiaalgegevens doorgeven aan de vestigingsplaats. Daarnaast werd aan het handelsregister het verenigingen- en stichtingenregister toegevoegd, waarvoor tot dan toe het ministerie van Justitie verantwoordelijk was. Ook werd de mogelijkheid geopend om het 'papier dossier' te vervangen door de geautomatiseerde registratie die al tien jaar lang was ontwikkeld. De wet kende aan de minister van Economische Zaken de bevoegdheid toe om bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen welke soorten ondernemingen op welke wijze zekerheid moesten bieden bij hun inschrijving en bestaande regelingen aan te passen aan Europese regelgeving.

Dit onderzoek beperkt zich tot de handelingen met betrekking tot de Handelsregisterwet, want dit gebied vormt het raakvlak tussen het werkterrein van de Kamers van Koophandel en Fabrieken en het beleidsterrein van de kwaliteitszorg.

2.1.1 Uitvoering van de wetgeving met betrekking tot het Handelsregister

De Kamers van Koophandel hadden bij de inschrijving van het Handelsregister een passieve rol. Het initiatief tot inschrijving moest uitgaan van degene op wie de verplichting berustte (dit is wat het principe van de lijdelijkheid wordt genoemd). Aanvankelijk konden onjuistheden in het Handelsregister slechts door de kantonrechter worden gecorrigeerd -op verzoek van de Kamers van Koophandel. Toch had de Kamer van Koophandel in toenemende mate de bevoegdheid om gegevens te onderzoeken en te controleren volgens gegroeide praktijk of nadere regelgeving. Vanaf de Handelsregisterwet van 1996 mochten de Kamers ambtshalve wijzigingen aanbrengen in het adres van de ingeschreven persoon, de onderneming of nevenvestiging, of de omschrijving van het feitelijk uitgeoefende bedrijf en de bedrijfsomvang. Inschrijvingen in het Handelsregister worden in de *Staatscourant* gepubliceerd.

Vanaf 1980 worden de gegevens voor het handelsregister centraal geregistreerd in een Algemene Databank B.V. Deze databank staat momenteel onder beheer van de Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland, die de bevoegdheid heeft om daaruit namens de Kamers van Koophandel inlichtingen te verstrekken. Deze gegevens zijn ook van belang voor de jaarlijkse verslaglegging van de Kamers aan de minister van Economische Zaken.

Voor inschrijving in het Handelsregister heft de KvK leges. Bovendien dienen de ingeschrevenen in het Handelsregister contributie aan de KvK te betalen. De minister van Economische Zaken moet toestemmen met de hoogte van de kosten verbonden aan de inschrijvingen in de handelsregisters in de Kamers van Koophandel. Deze bevoegdheid berust op de Wet op de Kamers van Koophandel²⁶, en houdt verband met de wettelijke taak van de minister om de KvK te controleren op het door hen gevoerde financiële beleid.

2.2 De vestigingswetgeving voor het midden- en kleinbedrijf²⁷

Het begin van een door de Nederlandse overheid gevoerd vestigingsbeleid, onder meer in het kader van de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening, moet worden gesitueerd in de jaren dertig van de twintigste eeuw. Een deel van de in aantal groeiende groep werklozen zag in het opstarten van een carrière als zelfstandig ondernemer in de detailhandel of het ambacht een manier om in hun onderhoud te voorzien. Op die manier kwamen veel kleine bedrijfjes tot stand, waarvan de ondernemers veelal niet beschikten over specifieke kennis of vaardigheden en de benodigde

²⁵ Uitvoerig uiteengezet in: MvT, HdTK 1994-1995, 23 970, nr. 3, p. 1; zie ook de archieven van de vereniging in het Algemeen Rijksarchief.

²⁶ Wet op de Kamers van Koophandel (*Stb.* 1920, 152); Wet op de Kamers van Koophandel 1950 (*Stb.* 1950, 367); Instellingsbesluit Kamers van Koophandel (*Stb.* 1950, K 523); Wet, houdende verlenging van de Wet op de Kamers van Koophandel 1950 (*Stb.* 1958, 354); Wet op de Kamers van Koophandel 1963 (*Stb.* 1963, 286); Wet op de Kamers van Koophandel 1983 (*Stb.* 1983, 632); Wet, houdende enkele bevoegdheden van de Kamers van Koophandel (*Stb.* 1994, 506) en Wet op de Kamers van Koophandel 1997 (*Stb.* 1997, 783).

²⁷ Zie voor het vestigingsbeleid en de rol van de Kamers van Koophandel en Fabrieken: Buenk, *De Kamers van Koophandel in de praktijk*, 84-99.

financiële positie. Om deze ontwikkeling tegen te gaan en om een minimum kwaliteitsniveau in de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening in de detailhandel te garanderen, begon de overheid met het ontwikkelen van een wettelijke regeling. Hierin werd ervoor gekozen om aan (beginnende) ondernemers in de detailhandel eisen te stellen, waaraan zij moesten voldoen vooraleer zij met hun bedrijf mochten starten. Al snel, in 1937, kwam de Vestigingswet Kleinbedrijf tot stand. Later werden inhoud en reikwijdte hiervan verbreed in de Vestigingswet Bedrijven van 1954.

Aan het voeren van een beleid van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening door middel van vestigingsbesluiten zoals in de Vestigingswet Kleinbedrijf, de Vestigingswet Bedrijven en de Vestigingswet Detailhandel zitten twee kanten. Ten eerste zorgen de voorschriften van een vestigingsbesluit ervoor dat in bepaalde takken van bedrijvigheid de toetreding van nieuwe ondernemers aan (kwaliteits)regels wordt gebonden. Op die manier komt een vestigingsbesluit de kwaliteit van de ondernemerspopulatie ten goede. Er kan echter ook een negatieve kant aan de gestelde toetredingseisen zitten. Omdat de ondernemersvakorganisaties de hand hebben in het opstellen van de vakbekwaamheidseisen en het afnemen van de examens kunnen zij ervoor zorgen dat de aanwas van nieuwe ondernemers extra bemoeilijkt wordt. Zij kunnen er, al dan niet bewust, toe overgaan hogere eisen te stellen en de vakexamens moeilijker te maken dan noodzakelijk. Dit alles met het oog op een beperking van de concurrentie binnen de branche.²⁸ Voordat de wet- en regelgeving met betrekking tot het ontwikkelde vestigingsbeleid ten behoeve van de kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening, wordt besproken, is het van belang enige opmerkingen te maken over de terminologie zoals die in de beide genoemde vestigingswetten wordt gebezigd.

Tot slot nog enkele opmerkingen over de gebruikte terminologie in de vestigingswetgeving. De wettelijke “regeling ter bevordering van een goede bedrijfsuitoefening” van 1937 (de Vestigingswet Kleinbedrijf) maakt inhoudelijk een onderscheid tussen *bedrijven* en *inrichtingen*. Hiermee wijkt zij af van het normale spraakgebruik, dat onder het uitoefenen van een bedrijf tevens het houden van een inrichting kan verstaan. Het Besluit Algemeen Verbod Kleinbedrijf van 1941 spreekt van “inrichtingen” en “ondernemingen” die zich met een tak van bedrijf bezighouden. Problemen hierbij zijn dat er vast omschreven bedrijfstakken bestaan, waarvoor zodanige regels gelden dat zij andere beoefenaren uitsluiten: per bedrijf dienen de winkels strikt te worden gescheiden en dat er onduidelijke vormen van bedrijfsuitoefening bestaan, waarvoor binnen dit kader geen regeling mogelijk was.²⁹

In de Vestigingswet Bedrijven van 1954 werd bedrijf omschreven als “bedrijvigheid” als zodanig. Deze Vestigingswet is een kaderwet, die aan de minister van Economische Zaken de bevoegdheid geeft om waar nodig regels te stellen voor bepaalde, specifieke vormen van bedrijfsvoering: zij gebruikt de term bedrijf slechts in de betekenis van “de algemene benaming voor de als beroep uitgeoefende werkzaamheid in industrie, handel”. Over het begrip inrichting geeft zij in art. 1 nadere omschrijvingen (een “aangewezen besloten ruimte of ander ondernemingsonderdeel”).

2.2.1 Regelgeving Vestigingswet Kleinbedrijf 1937

De Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 geeft de minister van Economische Zaken de bevoegdheid om bij amvb (soorten) bedrijven in de detailhandel, het ambacht of de kleine nijverheid aan te wijzen, waarvoor een vestigingsvergunning van een Kamer van Koophandel is vereist. Een dergelijke amvb staat bekend als een vestigingsbesluit. De wet beschrijft uitsluitend de totstandkoming en de toepassing van een vestigingsbesluit en stelt geen nadere regels vast. De minister van Economische Zaken is bij de vaststelling van een vestigingsbesluit bevoegd om:

- gemeenten aan te wijzen waar een vestigingsbesluit niet van toepassing is (art. 1.2);
- de aard van de bedrijven nader te definiëren (art. 1.5);
- vestigingseisen vast te stellen, nadat hiervoor de Middenstandsraad is gehoord (art. 3.1);
- categorieën van inrichtingen aan te wijzen waarvoor geen vestigingsvergunning is vereist (art. 2 sub b);

²⁸ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 6-7. Volgens Leyendekkers (p.5) was het vestigingsstelsel van de VWK 1937 rond het jaar 1950 “van een afweermiddel tegen totaal onbekwamen (...) geworden tot een instrument dat positief gehanteerd wordt om de standing der betrokken ondernemers te verhogen, vooral door het opvoeren van hun vakbekwaamheid”.

²⁹ In 1950 verklaarde de Hoge Raad een vestigingsbesluit met betrekking tot de verkoop van consumptie-ijs niet bindend, omdat daarvoor geen eenduidige inrichting denkbaar was.

- bewijzen van vakbekwaamheid aan te wijzen, die hijzelf kan verstrekken (art. 7.2);
- de leges te bepalen die aan de Kamers van Koophandel moeten worden betaald voor het aanvragen van een vergunning (art. 7.3);
- de verdeling te bepalen van de aldus geïnde gelden (art. 7.3).

Een Vestigingsbesluit kan slechts worden vastgesteld op verzoek van een vereniging van ondernemers van een algemeen erkende centrale organisatie. Hierbij moet de Middenstandsraad worden gehoord; deze raad behoort met de Economische Raad en de Nijverheidsraad tot de voorlopers van de SER.

In 1943 stelde de Secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart een besluit tot afwijking van de wet vast (*Stcrt.* 1943, 235), waarbij aan het rijk bevoegdheden tot het geven van aanwijzingen, alsmede tot de nadere verdeling van te innen legesgelden aan de Kamers van Koophandel werden toegekend.

De Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 werd in 1942 door de bezetter vervangen door een nieuwe regeling, maar was vanaf 1949 weer van kracht, met dien verstande dat zij werd aangevuld door de regelgeving van de bezetter (*Stcrt.* 1949, 154).

Op het vergunningensysteem ontstond kritiek: gevestigde bedrijven konden van de regelgeving gebruikmaken om vakbekwaamheidseisen voor nieuwe concurrenten op te schroeven (er bestonden branchegewijs georganiseerde vakopleidingen); brancheaanduidingen konden worden gebruikt "door de ene vakbekwame om een andere vakbekwame een speciaal artikel of een speciale handeling te ontzeggen."³⁰ De Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 werd vooral door grotere bedrijven als een Procrustesbed gezien: aan alle middenstandsondernemingen werden immers maatstaven opgelegd, die slechts passend waren voor een zelfstandige handelaar of ambachtsman, die in zijn eigen inrichting de klanten bediende. De bezwaren die er tegen de regels werden geformuleerd - reden waarom de wet door een nieuwe vestigingswet werd vervangen- komen in het volgende hoofdstuk aan de orde.

Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Kleinbedrijf 1937

De Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 kent aan de Kamers van Koophandel de bevoegdheid toe om vestigingsvergunningen te verlenen aan een inrichting, bestemd voor een tak van detailhandel, ambacht en/of kleine nijverheid, die onder een Vestigingsbesluit valt (art. 7). Deze inrichting moet aan de vestigingseisen voldoen, die in het Vestigingsbesluit vermeld staan. Indien in afwachting van een vestigingsbesluit voor een bepaalde bedrijfstak door de minister een tijdelijke maatregel is genomen op basis van art. 1.5, moet de inrichting voldoen aan de voorwaarden die in deze regeling staan vermeld. Deze tijdelijke maatregel is geldig totdat het vestigingsbesluit is genomen. Tegen een beschikking van de Kamer van Koophandel met betrekking tot het toekennen van een aangevraagde vergunning kan beroep worden aangetekend bij de minister van Economische Zaken.

Voor elke bedrijfstak die wordt uitgeoefend in een inrichting en die onder een Vestigingsbesluit valt, is een vergunning verplicht. Bedrijvigheid, die niet onder een vastgestelde tak te plaatsen is, valt niet onder de Vestigingswet.

Vanaf 1943 heeft de minister de bevoegdheid om bij regeling of circulaire nadere aanwijzingen te geven aan de Kamers van Koophandel voor de uitreiking van een vestigingsvergunning (*Stcrt.* 1943, 235). Tot 1949 is deze vergunning voor bepaalde, door de minister aangewezen, bedrijfstakken onvoldoende: het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 is dan nog van kracht.

2.2.2 Regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding

Op 1 december 1941 werd een Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf uitgevaardigd (*Stcrt.* 1941, 234), dat gold voor alle bedrijven waarvoor nog geen vestigingsbesluit krachtens de wet van 1937 was uitgevaardigd. Doel was te voorkomen dat door Duitsland in het kader van de *Arbeitseinsatz* gevorderde arbeidskrachten zich als zelfstandige bedrijfsbeoefenaars gingen vestigen.³¹ Bedrijven, die zich wilden vestigen, moesten een vergunning aanvragen bij de Secretaris-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart of zijn gemachtigde. Het besluit werd in 1944 volledig herzien (*Stcrt.* 1944, 61): voortaan had de Secretaris-generaal zelf de bevoegdheid om bedrijven aan te wijzen waarvoor

³⁰ Van de Woestijne in *De Groene Amsterdammer*, 1 augustus 1953.

³¹ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 7.

een vergunning werd vereist. Deze bevoegdheid werd uiteindelijk door een wettelijke regeling met betrekking tot "de rechtskracht van enkele wettelijke maatregelen op het gebied van de middenstand" overgedragen aan de minister van Economische Zaken (*Stb.* 1946, G118).³² De minister wees door eigen regelingen of 'uitvoeringsbeschikkingen' bedrijfstakken aan, waarvoor een vergunning vereist was, en gaf ook aan welke groepen van die vergunningsplicht uitgezonderd waren.

De reden voor de handhaving van deze bezettingsmaatregel kan -naast de behoefte aan regeling van het bedrijfsleven tijdens de wederopbouw- gelegen zijn in het feit dat men ook de opkomende publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie als 'gemachtigde' in de uitvoering wilde betrekken. In ieder geval trad tot 1950 de Middenstandsraad bij de totstandkoming van de uitvoeringsbeschikkingen als bemiddelend adviseur op.

Bij een ministeriële regeling van 1949 (*Stcrt.* 1949, 154), werd bepaald dat bedrijven, waarvoor een vestigingsbesluit krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1937 was vastgesteld, buiten het BAVK kwamen te vallen. In 1951 werd het BAVK zodanig gewijzigd dat zij een algemene vestigingsbeschikking werd ter voorbereiding van een Vestigingswet Bedrijven: de brancheorganisaties van de daarbij betrokken bedrijfstakken werden gedurende deze 'spertijd' in de gelegenheid gesteld om een verzoek tot een vestigingsbesluit in te dienen.

Naast het BAVK werden er onder de bezetting en na de bevrijding ook andere regelingen getroffen³³:

- het Organisatiebesluit Voedselvoorziening (*Verordeningenblad* 1941, 69): krachtens dit besluit werden door de Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visserij aan bedrijfsorganisaties, onderbedrijfsorganisaties, vakorganisaties, vakgroepen en ondervakgroepen, die een adviserende, uitvoerende en besturende taak hadden op het gebied van de voedselvoorziening, verordenende bevoegdheden toegekend (art. 6). Dit gaf aan dergelijke organisaties de mogelijkheid om voor bedrijven op het gebied van de voedselvoorziening regelingen met betrekking tot vestiging, uitbreiding, beperking, reorganisatie, tijdelijke of blijvende stillegging, fusie, vervreemding of verpachting uit te vaardigen (art. 7). Daarmee kwam dus feitelijk het vestigingsbeleid dat daarvoor in handen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken lag, onder het beheer van de genoemde brancheorganisaties. Dit besluit is tot 1958 van kracht gebleven. Vestigingseisen van bedrijven die daarbij betrokken waren, werden door de productschappen vastgesteld;
- het Besluit Reëvacuatie-vestiging Kleinbedrijf (*Stb.* 1945, F 257) regelde dat ondernemingen, die als gevolg van een maatregel van de bezetter hun werkzaamheden hadden moeten staken, wanneer zij een aanvraag deden binnen zes maanden na afkondiging van het Besluit Reëvacuatie-vestiging Kleinbedrijf 1945 (art. 2), hun werkzaamheden mochten hervatten na goedkeuring van de plaatselijke Kamer van Koophandel.

Vestigingsvergunningen op basis van regelgeving uit bezettingstijd en van na de bevrijding

Het BAVK schreef voor dat het verboden is een door de minister aangewezen bedrijf uit te oefenen zonder vergunning van de minister van Economische Zaken of zijn gemachtigde. Voor een vergunning krachtens het BAVK moet een schriftelijke aanvraag worden ingediend bij de minister van Economische Zaken. Deze laat persoonlijk door een ambtenaar onderzoeken of de aanvrager voldoende kredietwaardig is, over voldoende handelskennis beschikt en voldoende vakbekwaam is, waarna hij een beslissing neemt. Hierbij vraagt hij tevens advies aan de bedrijfsvereniging waaronder de aanvrager valt. Soms werden deze verzoeken getoetst aan de reeds bestaande vestigingseisen die in de vestigingsbesluiten voor het kleinbedrijf zijn vastgesteld.

Het BAVK stelt uitoefening van een bedrijf zonder vergunning strafbaar en dreigt met twee weken gevangenisstraf, een boete van vijfhonderd gulden en sluiting van het bedrijf (art. 9). Het

³² Allerlei regelingen zijn in de periode 1944-1945 geheel of gedeeltelijk tijdelijk buiten werking geweest als gevolg van de bevrijding en het optreden van het Militair Gezag. De hieraan verbonden problematiek blijft hier buiten beschouwing.

³³ Naast de meer algemeen geldende regelingen en wetten die hierboven aan de orde zijn gesteld, kwam er in de periode vlak voor en direct na de Tweede Wereldoorlog nog een aantal andere op zichzelf staande regelingen tot stand, waarbij de vestiging of de bedrijfsuitoefeningin bepaalde bedrijven aan vergunningen werd gebonden, te weten: 1) het afbetalingsbedrijf (in 1936); 2) het spaar- en betaalzegelkasbedrijf (1942): hierbij golden eisen met betrekking tot de kredietwaardigheid en deed de KvK een onderzoek naar de handels- en productkennis van de betrokken ondernemers; 3) het vestigingsverbod makelaars (1942) en de 4) vergunningstelsels voor tussenpersonen in onroerende goederen en 5) veilinghouders. Voor de laatste drie geldt dat zij van kracht waren tot aan de inwerkingtreding van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Leyendekkers, Vestigingswet Bedrijven 1954*, 10-11).

uitoefenen van een bij rechterlijk bevel verboden bedrijf is een misdrijf, waarvoor een gevangenisstraf van maximaal zes maanden en drieduizend gulden boete kan worden opgelegd.

2.3 Een nieuwe, algemene vestigingswetgeving: de Vestigingswet Bedrijven 1954

In de naoorlogse jaren ontstond steeds meer het idee dat het van belang was om te komen tot een algemeen geldende vestigingswet. Een nieuwe wet met geldigheid voor het hele bedrijfsleven was om een aantal redenen gewenst:

- men wilde vestigingsregelingen zoals die in de voedselvoorzieningen sector golden in stand houden; deze regelingen hadden merendeels betrekking op groothandel en productie, en slechts in geringe mate op de detailhandel;
- aan de Vestigingswet Kleinbedrijf kleefden allerlei praktische bezwaren; de controle op naleving en handhaving leverde moeilijkheden op.

Reeds in 1950 leidden dergelijke overwegingen tot het tot stand komen van een voorontwerp van de Vestigingswet Bedrijven, die uiteindelijk op 1 juli 1955 kracht van wet zou krijgen.

Tussen de oude vestigingswetgeving van 1937 (VWK) en de nieuwe, die uiteindelijk in 1954 haar beslag zou krijgen (VWB), bestaan een aantal verschillen³⁴:

- de VWB geldt voor het gehele bedrijfsleven en heeft daarmee een ruimere werksfeer dan de VWK;
- op grond van de VWB is een vergunning vereist voor het *uitoefenen* van een bedrijf, en niet voor het *vestigen* van een bedrijf zoals in de VWK. Daarmee is na het van kracht worden van de VWB voor alle ondernemingen een vergunning vereist. Daardoor wordt eveneens de controle op naleving eenvoudiger;
- de drie vestigingseisen worden niet noodzakelijkerwijs alledrie tegelijkertijd gesteld in de VWB;
- de eis van handelskennis gold alleen de bedrijfsleider, en niet de beheerder zoals in de VWK;
- aan zogenaamde gemende bedrijven werd dispensatie verleend; zij hoefden niet op grond van alle vestigingsbesluiten waar de werkzaamheden die zij verrichtten onder vielen, een aparte vergunning aan te vragen;
- publiekrechtelijke lichamen worden op grond van de VWB belast met de uitvoering van de vestigingswet.

De invoering van de VWB 1954 leidde tot wijziging een aantal oudere wetten en regels, die voor een groot deel in het voorafgaande besproken zijn. Ingetrokken werden³⁵:

- de VWK 1937;
- het BAVK 1941 (en ook enkele besluiten uit de bezettingstijd, die wijziging of uitvoering van het BAVK ten doel hadden³⁶);
- de zelfstandige vestigingsbesluiten voor makelaars, tussenpersonen voor onroerende goederen en veilinghouders³⁷;
- het reeds betekenisloos geworden Besluit Reëvacuatie-vestiging Kleinbedrijf 1945.

Van kracht bleven de bijzondere vestigingsregeling voor spaar- en betaalzegelkassen, en de vestigingsbesluiten oude stijl of de spertijdbeschikkingen die op het moment van het inwerkingtreden van de VWB 1954 van kracht waren. Daarnaast behielden de oude vestigingswet en alle regelingen die krachtens deze oude wet waren getroffen hun geldigheid.

³⁴ Nu volgende verschillen komen uit: Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 13.

³⁵ Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1954, 99), art. 32. Zie ook: Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 97-98.

³⁶ Het gaat hierbij om de navolgende regelingen van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visserij: 1) het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Stcrt.* 234); 2) de besluiten van 1 Juni 1942 (*Stcrt.* 103), van 20 December 1943 (*Stcrt.* 248), voor zover het bepaalde onder V betreft, en van 27 Maart 1944 (*Stcrt.* 61), tot wijziging van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941; 3) het besluit van 1 December 1943 (*Stcrt.* 235), tot wijziging van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 en tot afwijking van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 en 4) de beschikkingen van 6 Februari 1942 (*Stcrt.* 26) en van 1 December 1943 (*Stcrt.* 235), tot uitvoering van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Vestigingswet Bedrijven 1954* [*Stb.* 1954, 99], art. 32.2).

³⁷ Dit zijn: 1) het besluit van de Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 3 September 1942 (*Stcrt.* 171), betreffende vestiging als makelaar en 2) het besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën van 16 Februari 1944 (*Stcrt.* 44), betreffende het uitoefenen van het bedrijf van tussenpersoon in onroerende goederen en dat van veilinghouder, alsmede betreffende het houden van veilingen (*Vestigingswet Bedrijven 1954* [*Stb.* 1954, 99], art. 32.3 en 32.4).

2.3.1 Regelgeving Vestigingswet Bedrijven 1954

Analoog aan de regelingen in de VVK 1937, geeft de Vestigingswet 1954 de minister van Economische Zaken de bevoegdheid om bij amvb bedrijven aan te wijzen, voor de uitoefening waarvan een vergunning is vereist; een dergelijke amvb staat bekend als een vestigingsbesluit. Een vestigingsbesluit regelt dus welke bedrijfsuitoefeningen wel en welke niet worden toegestaan. Een vestigingsbesluit kan pas worden vastgesteld nadat een bedrijfsorganisatie dan wel een als representatief beoordeelde vereniging van ondernemers hiertoe een verzoek heeft ingediend bij de minister van Economische Zaken.³⁸ Deze wint na ontvangst van het verzoek advies in bij de SER. Voor het opstellen van het advies is de SER verplicht ten minste de aanvrager(s) van het vestigingsbesluit te horen. De minister van Economische Zaken neemt uiteindelijk op basis van het SER-advies een beslissing over het uitvoeren van een vestigingsbesluit.³⁹

In een vestigingsbesluit worden de volgende zaken omschreven:

- een zo nauwkeurig mogelijke begrenzing van het bedrijf;
- de vergunningverlenende instantie; dat kan zijn:
 - een Kamer van Koophandel en Fabrieken, of tot 1996 ook: een product- of hoofdbedrijf- of een bedrijfschap;
 - een hoofdbedrijfschap als omschreven door het Organisatiebesluit Voedselvoorziening; de Sociaal-Economische Raad.
- de eisen waaraan een ondernemer, beheerder of bedrijfsleider moet voldoen;
- welke documenten de aanvrager moet voorleggen als bewijs van vakbekwaamheid, handelskennis en/of kredietwaardigheid;
- de instantie die onder bepaalde omstandigheden bevoegd is tot het afgeven van bewijsstukken zonder examen, te weten de SER, een hoofdbedrijfschap of productschap;
- de termijn van staking van de bedrijfsuitoefening die kan leiden tot het vervallen van de vergunning;
- wat wordt verstaan onder een "inrichting", als bedrijfstak geen tak van detailhandel, ambacht of horeca is;
- de bepaling dat een zelfde persoon bedrijfsleider of beheerder in meerdere ondernemingen of filialen mag zijn.

Overleg met betrekking tot de gestelde eisen van handelskennis en vakbekwaamheid wordt voor wat betreft de eisen van handelskennis gevoerd met onder andere centrale middenstandsorganisaties, de Centrale der Nederlandse Verbruikscoöperaties en de Raad voor het Grootwinkelbedrijf. Voor de eisen van kredietwaardigheid wordt overleg gevoerd met de Vereniging van Secretarissen van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland.⁴⁰

Tot aan de herziening van de vestigingswetgeving in 1995 kon in plaats van aan de SER eveneens aan een product- of bedrijfschap de bevoegdheid tot het uitgeven van verklaringen van handelskennis en van vakbekwaamheid worden verleend. Na dat tijdstip is de SER de enige die de nieuwe verklaringen van algemene ondernemersvaardigheden, van bedrijfstechniek of van vaktechniek mag uitgeven. Van elke door hem genomen en onherroepelijk geworden beschikking tot intrekking van een van deze verklaringen stuurt de SER een afschrift aan de Kamer van Koophandel.⁴¹

De Vestigingswet stelt eisen aan beoefenaren van een bedrijf. Zij sluit bovendien uitdrukkelijk de bevoegdheid van gemeenten en provincies uit om nadere eisen te stellen met betrekking tot vakbekwaamheid, handelskennis en kredietwaardigheid. Sinds 1989 worden er geen eisen van kredietwaardigheid meer gesteld.⁴² De eisen van handelskennis en vakbekwaamheid zijn in 1995 vervangen door de eisen van algemene ondernemersvaardigheden, bedrijfstechniek en vaktechniek.⁴³

³⁸ "Een vestigingsbesluit wordt niet vastgesteld dan op verzoek van een bedrijfschap of, bij ontstentenis hiervan, van een produkt- of een hoofdbedrijfschap, dan wel op verzoek van een of meer naar Ons oordeel representatieve, rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen van de betrokken ondernemers" (Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stb. 1954, 99], art. 4.2).

³⁹ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 19-21.

⁴⁰ Lijsten, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, I, 186.

⁴¹ Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stb. 1995, 610].

⁴² Wet 13 december 1989 tot wijziging van de Vestigingswet Bedrijven 1954, de Vestigingswet Detailhandel en de Drank- en Horecawet [Stb. 1990, 19].

⁴³ Vestigingsbesluit Bedrijven [Stb. 1995, 609], laatst gewijzigd [Stb. 2000, 590] en Algemeen Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stb. 1995, 610], laatst gewijzigd [Stb. 2002, 401].

De VWB 1954 opent de mogelijkheid om een vestigingsbesluit vooraf te laten gaan door een vestigingsbeschikking⁴⁴ om te voorkomen dat zich vlak vóór de afkondiging van een vestigingsbesluit ondernemers gaan aanmelden om aan de bepalingen van het besluit te ontkomen. Omdat het totstandkomen van een vestigingsbesluit enige tijd in beslag neemt, verloopt een zekere periode tussen het moment waarop een vestigingsbesluit voor een bepaalde bedrijfstak wordt aangevraagd en het moment waarop het besluit van kracht wordt. Het gevaar bestaat dat zich gedurende deze periode nieuwe ondernemers in de tak van bedrijf vestigen, zodat zij nog niet aan de vestigingseisen -die immers pas verplicht zijn vanaf het moment van inwerkingtreding van het vestigingsbesluit- hoeven te voldoen. Om deze ongewenste ontwikkeling zoveel mogelijk tegen te gaan kon de minister van Economische Zaken direct nadat een vestigingsbesluit was aangevraagd er op instigatie van de aanvrager van dat vestigingsbesluit toe overgaan een beschikking (vestigingsbeschikking) te treffen, waarmee hij de betreffende bedrijfstak tijdelijk onderwierp aan een vergunningenstelsel.⁴⁵ De minister van Economische Zaken stelt de voorwaarden op waaraan voor het verkrijgen van een vestigingsbeschikking moest worden voldaan. Deze voorwaarden hoefden echter niet de beschikking opgenomen te worden; het volstond om ze bekend te maken aan het lichaam dat de vergunningen moest verlenen.

De vaststelling van een vestigingsbeschikking geschiedt op verzoek van hetzelfde lichaam dat een aanvraag bij de minister van Economische Zaken heeft gedaan om een vestigingsbesluit uit te vaardigen, te weten een product- of een (hoofd)bedrijfschap. Het gaat hier om een regeling die op korte termijn getroffen kan worden door de minister, nadat om vaststelling van een vestigingsbesluit is verzocht, en waardoor het betreffende bedrijf tijdelijk aan een vergunningenstelsel wordt onderworpen.

De duur van deze vestigingsbeschikking, ook wel 'spertijd' genaamd, is maximaal één jaar en kan met een half jaar worden verlengd. Tijdens deze periode is voor ondernemers die zich aanmelden, een vergunning van de SER vereist. Wanneer door de minister een vestigingsbeschikking werd afgekondigd en er in afwachting van een Vestigingsbesluit een 'spertijd' was ingegaan, waren bedrijven, die onder de desbetreffende branche vielen, voor de uitoefening van hun bedrijf afhankelijk van een vergunning die werd uitgegeven door de SER. Voor de verlening van toestemming mocht de minister van Economische Zaken richtlijnen vaststellen. Deze richtlijnen hoefden niet openbaar te zijn.

Een ministeriële vestigings*beschikking* heeft geen betrekking op individuele inrichtingen, maar is een voorlopige regeling in afwachting van een vestigingsbesluit. De beschikking houdt het verbod in om een bepaald bedrijf uit te oefenen zonder toestemming van een bepaalde instantie (veelal de SER). Het vestigingsbesluit wijst definitief aan welke instantie een vestigingsvergunning moet verstrekken en aan welke eisen van kredietwaardigheid en vakbekwaamheid iemand moet voldoen om een bedrijf te mogen uitoefenen. Aan de hand van deze besluiten kan de minister nadere vestigingsregelingen vaststellen.⁴⁶

Overtreding van de vestigingswetgeving levert een strafbaar feit op. Voor het toezicht werd de Economische Controledienst aangewezen.⁴⁷ Voor de detailhandel kreeg in 1986 de Algemene Inspectiedienst (AID) de bevoegdheid tot het opsporen van overtredingen van de vestigingswet.⁴⁸ In 1993 heeft de ECD in reactie op een uitspraak van de minister van Economische Zaken dat zou worden overwogen om de strafrechttoepassingen met betrekking tot het vestigingsbeleid af te schaffen, besloten niet meer op te sporen, uitsluitend nog in ernstige gevallen. Het afschaffen van het strafrecht in de wet is daarmee echter niet aan de orde.⁴⁹ Overigens bestaat er wel de mogelijkheid voor ondernemers om tegen concurrenten zonder vestigingsvergunning via de brancheorganisatie een gerechtelijke procedure aan te spannen om de bedrijfsuitoefening te laten beëindigen. Vooral in de

⁴⁴ Na de invoering van de Algemene Wet Bestuursrecht in 1995 werd dit een vestigings*regeling* genoemd.

⁴⁵ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 28-29.

⁴⁶ Indien de minister van Economische Zaken beschikkingen -in de huidige betekenis van de Algemene Wet Bestuursrecht- treft ten aanzien van inrichtingen, zijn dit altijd ontheffingsbeschikkingen die in bijzondere gevallen worden toegekend. De normale beschikkingsbevoegdheid, d.w.z. de bevoegdheid tot het toekennen van vestigingsvergunningen, berust in hoofdzaak bij de Kamers van Koophandel en in bepaalde gevallen bij de hoofdbedrijfschappen.

⁴⁷ Beschikking van 2 juli 1955, houdende aanwijzing van ambtenaren, belast met de opsporing van overtredingen van de voorschriften, gesteld bij of krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stcrt.* 1955, 127).

⁴⁸ Aanwijzingsbeschikking opsporingsambtenaren ten behoeve van de Vestigingswet Detailhandel en de Handelsregisterwet (*Stcrt.* 1986, 96).

⁴⁹ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1998-1999, 26731, nr. 1, 3 en Handelingen Tweede Kamer, vergaderjaar 1994-1995, nr. 30, dossiernummer 23963, p. 4764-4783, aldaar 4769, 4777.

bouw en aannemerij is hier gebruik van gemaakt. De uitoefening van een bedrijf zonder vergunning kan civielrechtelijk worden verboden.⁵⁰ Een dergelijk verbod kon tot 1990 slechts door rechtspersonen worden bewerkstelligd die in hun belangen werden aangetast. Na de wetwijziging van 1990 (*Stb.* 1990, 483) kregen ook belangenorganisaties als de Consumentenbond of een brancheorganisatie het recht om tot een dergelijke actie over te gaan.

De Vestigingswet Bedrijven 1954 maakte een minder scherp onderscheid tussen bedrijven dan het BAVK en de VVK 1937. Toch bleven problemen bestaan toen er binnen de detailhandel overlappingen ontstonden in de uitoefening van specifieke bedrijven, waarvoor afzonderlijke erkenningsreglementen of vestigingseisen bestonden, maar die bijvoorbeeld wel gezamenlijk in een warenhuis of supermarkt werden uitgeoefend. Dit is een verschijnsel dat parallelisatie genoemd wordt: binnen één onderneming worden twee of meer bedrijven die een zekere verwantschap met elkaar hebben uitgeoefend.⁵¹ Volgens de regels van de VVB 1954 zou een dergelijke onderneming voor beide bedrijven over een vestigingsvergunning met de bijbehorende vakdiploma's moeten beschikken. Dit was echter niet wat het ministerie van Economische Zaken beoogde. Het was haar streven om in vestigingsbesluiten ruimte te laten voor het voortbestaan van dergelijke combinaties, zonder dat het bezit van twee of meer vakdiploma's vereist is.⁵² Voor het oplossen van het probleem van de parallelisatie was het instrument van ontheffingen door de minister van Economische Zaken niet toereikend: dit was slechts bedoeld voor plaatselijke omstandigheden wanneer het verbod tot een vestiging tot het uitblijven van goede voorzieningen zou kunnen leiden.

Om het uitoefenen van verschillende parallelle bedrijven binnen één onderneming mogelijk te blijven maken, werden dan ook aanvullende regels opgesteld. In de vestigingsbesluiten die op grond van de VVB 1954 tot stand zijn gebracht, werd in toenemende mate rekening gehouden met het voortschrijden van dit parallelisatieverschijnsel. Reeds in de jaren zestig liep de vestigingswetgeving al zo sterk uit de pas met de dagelijkse praktijk binnen de detailhandel, dat de regelgeving aan de zich wijzigende situatie met betrekking tot parallelisatie binnen bedrijven aangepast diende te worden.

Het probleem van de parallelisatie in de levensmiddelenhandel werd in eerste instantie opgelost door de invoering van een Vestigingswet Detailhandel van 1971 (dat er uiteindelijk toe leidde dat "kruideniers" met een supermarkt brood mochten verkopen), maar het bleef voor de dienstverlenende bedrijven van gespecificeerde vaklieden bestaan.

Vestigingsbesluiten zijn in de loop van de tijd gewijzigd en vereenvoudigd om te voorkomen dat brancheorganisaties van gevestigde bedrijven bepaalde eisen van ambachtelijke vakbekwaamheid handhaven tegen nieuwe vormen van vakopleiding. Tevens zijn zij aangepast aan de eisen van een op meer moderne leest geschoeide detailhandel, het verzet van bepaalde organisaties tegen 'branchevervaging' ten spijt.

Daarnaast werden de vestigingsbesluiten vanaf 1990 minder strikt. Doorgaans moeten ondernemers via hun diploma's aantonen dat ze aan bepaalde eisen voldoen. Naast het diploma bestaat er nog een ander waardepapier op basis waarvan een vestigingsvergunning kan worden aangevraagd: de zogenaamde 'verklaring'. De verklaring is een bewijs van ervaring, en stelt dat de bedrijfsleider of beheerder gedurende een bepaald aantal jaren aan een bepaald bedrijf leiding heeft gegeven.

In 1989 werd de vestigingswetgeving herzien om betere garanties te verkrijgen tegen beunhazerij. Toegelaten bedrijven moesten voortaan door de Kamers van Koophandel in een openbaar register worden opgenomen. Als iemand zich in reclameboodschappen of op welke andere wijze dan ook als 'erkend' vakman presenteerde, kon dit nu gemakkelijk door instellingen als de ECD en de AID worden geverifieerd.⁵³ In samenhang hiermee werd de Handelsregisterwet herzien, die aan elke bij de Kamer van Koophandel ingeschreven ondernemer verplichtte zijn inschrijvingsnummer in de correspondentie te vermelden. Om diezelfde reden is in de Vestigingswet Bedrijven 1954 en de daarop volgende vestigingswetten voor elke vestiging de verplichting opgenomen om de verleende vergunning in het bedrijf aanwezig te houden, zodat zij op aanvraag kan worden getoond.

⁵⁰ Buenk, *De Kamers van Koophandel in de praktijk*, 93-94.

⁵¹ Zie met betrekking tot parallelisatie: Buenk, *De Kamers van Koophandel in de praktijk*, 92-93.

⁵² Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 24-25.

⁵³ De Wet Economische Delicten geeft aan beide instellingen opsporingsbevoegdheid voor delicten die op elkaars terrein voorkomen: wanneer zij tijdens controlehandelingen op grond van hun eigen bevoegdheden feiten tegenkomen die op elkaars terrein liggen, mogen zij proces-verbaal opmaken.

De VWB 1954 had uiteindelijk in de jaren tachtig geleid tot 31 vestigingsbesluiten die plaats boden aan vestigingsregelingen voor 84 verschillende vormen van bedrijfsuitoefening. Het tweede kabinet Lubbers schreef dan ook in haar regeerakkoord uit 1986 dat een versobering van de vestigingswetgeving noodzakelijk was geworden. Daarom zouden in de komende regeerperiode plannen worden ontwikkeld voor een moderne vestigingswetgeving, die vorm zou krijgen op basis van overwegingen van algemeen economisch beleid en dereguleringsbeleid.⁵⁴

Naast het feit dat de bestaande wet- en regelgeving in hoge mate ingewikkeld en gedetailleerd was, zag de regering nog meer problemen. De vestigingswetgeving bemoeilijkte in de visie van de regering de ondernemerspraktijk. In verband met de hoeveelheid daartoe benodigde verschillende vergunningen was het voor ondernemers lastig om hun werkterrein te verbreden, terwijl hiertoe bij hen wel de wens bestond. Tenslotte vormde de regelgeving een belemmering voor potentiële starters om ook daadwerkelijk ondernemersactiviteiten te gaan ontplooiën.

In de tweede helft van de jaren tachtig werden verschillende studies verricht naar en werd van diverse zijden advies gevraagd over de te volgen koers bij het formuleren van een nieuw vestigingsbeleid.⁵⁵ Uiteindelijk resulteerde dat in een nota met de titel 'Ondernemen op niveau'.⁵⁶ Twee zaken kwamen uit deze nota naar voren.⁵⁷ Ten eerste dat de vestigingswetgeving in haar toenmalige vorm en omvang de vrije concurrentie -één van de pijlers van een dynamische markt- verzwakte. Ten tweede werd geconstateerd dat de drempels en schotten die door de verschillende vestigingsregelingen opgeworpen werden, verstarrend werkten. Daarom moesten in een nieuw vestigingsbeleid de volgende doelstellingen verwezenlijkt worden:

- het minimaliseren van overheidsbemoeienis;
- het corrigeren van marktonvolkomenheden;
- het voorkomen en tegengaan van een te rigide markt en van marktafscherming door gevestigde ondernemers;
- het bevorderen van de kwaliteit van het ondernemerschap.

In de nieuwe vestigingswetgeving, zoals vastgelegd in het Vestigingsbesluit Bedrijven (Stb. 1995, 609), is voor het systeem van eisen en vergunningen een indeling in drie niveaus van geregelde bedrijfsuitoefeningen, die met de letters B, C en C+ aangeduid worden⁵⁸, ontworpen:

niveau B dit is het niveau van het zogenaamde basisbedrijf; hiervoor gelden eisen van algemene ondernemersvaardigheden. Deze eisen hebben geen branche-specifiek, maar een algemeen karakter. Zij worden verplicht gesteld voor alle sectoren waar het doelmatig en effectief is dat er een vestigingsregeling voor geldt;

niveau C voor deze bedrijven gelden eisen van bedrijfstechniek naast die van algemene ondernemersvaardigheden. Voor deze bedrijven is ook een aantal vestigingseisen gehandhaafd. Deze hebben betrekking op veiligheid, gezondheidsbescherming en milieu. Tot dit niveau behoren de volgende vier clusters van bedrijven:

- 1) het bouwbedrijf (aannemersbedrijf op het gebied van de burgerlijke en utiliteits- en van de grond-, water- en wegenbouw; sloopbedrijf; metselaarsbedrijf en timmerbedrijf);

⁵⁴ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1985/86, 19555, nr. 3, p. 66. Zie ook: Vestigingsbesluit Bedrijven 1954 (Stb. 1995, 609), Nota van Toelichting.

⁵⁵ In 1987 verrichtte de Stichting Samenwerkende Instellingen ten behoeve van Beleidsanalytische Studies een studie naar de effecten van de toenmalige vestigingswetgeving. In sept. 1989 werd door de minister van Economische Zaken advies gevraagd aan de Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten over deze materie. Over een nieuwe koers in het vestigingsbeleid werd intensief overleg gevoerd door de minister van Economische Zaken met de Koninklijke Nederlandse Ondernemersverbond (KNOV), het Nederlands Christelijk Ondernemersverbond (NCOV) en het Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO). Op 10 april 1991 ondertekenden de centrale ondernemersorganisaties en de minister van Economische Zaken en Gemeenschappelijke Verklaring (Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1990/91, 21899, XIII, nr. 67). De vaste kamercommissie voor het midden- en kleinbedrijf ging op 24 september 1991 akkoord met de voorgenomen modernisering van het vestigingsbeleid met de Gemeenschappelijke Verklaring als uitgangspunt (Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1991/92, 22300, XIII, nr. 9). Op 18 september van het volgende jaar kwam tenslotte de SER met zijn advies over de modernisering van het vestigingsbeleid (SER, *Advies modernisering vestigingsbeleid*). Ook dit sloot in grote lijnen aan bij de Gemeenschappelijke Verklaring.

⁵⁶ Kamerstukken Tweede Kamer, vergaderjaar 1991/92, 22300, XIII, 63.

⁵⁷ De nu volgende alinea's zijn gebaseerd op: Vestigingsbesluit Bedrijven 1954 (Stb. 1995, 609), Nota van Toelichting.

⁵⁸ Het in deze indeling denkbeeldige niveau A is het niveau van de bedrijfsuitoefeningen, waarvoor geen wettelijke vestigingseisen gelden.

- 2) het installatiebedrijf (elektrotechnisch installatiebedrijf; centrale verwarmingsbedrijf; kasverwarmingsbedrijf; luchtbehandelingsbedrijf; gasfittersbedrijf; waterfittersbedrijf; loodgietersbedrijf en koeltechnisch bedrijf);
- 3) het vervoermiddelenbedrijf (autobedrijf; motorfietsbedrijf; carrosseriebouwbedrijf; carrosserieherstelbedrijf en landbouwmechanisatiebedrijf);
- 4) het levensmiddelenbedrijf (slagersbedrijf; bakkersbedrijf; poeliersbedrijf en visverwerkingsbedrijf).

niveau C+ voor deze bedrijven gelden eisen van vaktechniek naast die van algemene ondernemersvaardigheden en die van bedrijfstechiek.⁵⁹ Voor hen gelden uitgebreidere eisen van veiligheid, volksgezondheid en milieu. Hierbij gaat het om de volgende drie uitzonderingsgevallen:

- 1) het elektrotechnisch installatiebedrijf;
- 2) het slagersbedrijf;
- 3) het bakkersbedrijf.

De eisen van algemene ondernemersvaardigheden zijn voor bedrijven op alle niveaus hetzelfde. De eisen van bedrijfstechiek uit niveau C verschillen per cluster van bedrijven.

Vanaf 1996 gelden er dus nog acht verschillende vestigingsvergunningen.⁶⁰ De vergunningen voor het bouwbedrijf, het installatiebedrijf, het vervoermiddelenbedrijf en het levensmiddelenbedrijf geven meteen de bevoegdheid om het basisbedrijf uit te oefenen. Men moet immers in al die bedrijven ook voldoen aan eisen van algemene ondernemersvaardigheden.

Voor de uitoefening van bepaalde vakspecifieke beroepen en functies op het gebied van openbare orde, veiligheid, volksgezondheid en milieubeheer en op militair terrein zijn specifieke erkenningen en certificaten vereist, waarvoor -soms- door de verantwoordelijke vakminister een speciaal vergunningenbeleid in het leven is geroepen. Dit soort *aangewezen* certificeringen, die in feite bevoegdheden toekennen aan deskundige specialisten om handelingen te verrichten die voor anderen verboden zijn (bijvoorbeeld asbestverwijdering), vallen buiten dit onderzoek. Voor een deel worden deze certificeringen verstrekt door particuliere organisaties. Er bestaat in het kader van de deregulering een streven om wettelijk geregelde eisen op grond van diploma's en bewijzen van bekwaamheid in toenemende mate te doen vervangen door certificeringsstelsels.⁶¹

Het implementeren van het Vestigingsbesluit Bedrijven zou moeten leiden tot de volgende gevolgen:

- het verminderen van de administratieve lasten voor ondernemers: er worden aan minder bedrijfsuitoefeningen eisen gesteld, die bovendien ook lager zijn dan voorheen. Het wordt daardoor eenvoudiger een vergunning te krijgen, want het krijgen van de vereiste opleiding kostte een ondernemer minder tijd en geld dan voorheen;
- door de uniformiteit van de gestelde vestigingseisen worden de mogelijkheden voor parallelisatie sterk vergroot: voor een uitbreiding van de onderneming naar een andere bedrijfsuitoefening hoefde in het vervolg meestal geen nieuwe vergunning verkregen te worden;
- het vergroten van de overzichtelijkheid in de uitvoeringspraktijk van de vestigingswetgeving: nog slechts twee instanties (namelijk de Kamers van Koophandel en Fabrieken en de Sociaal-Economische Raad) zijn met de uitvoering van de vestigingswet belast.

Uit onderzoek kwam naar voren dat de Vestigingswet voor veel startende ondernemers een belemmering was. In branches waar de wet in 1996 sterk is vereenvoudigd, nam het percentage starters zelfs met dertig procent toe. Om het starten van een bedrijf te vergemakkelijken heeft het ministerie van Economische Zaken daarom besloten de Vestigingswet te versoepelen en uiterlijk op 1 januari 2006 definitief af te schaffen.

Sinds 1 januari 2001 worden al geen eisen van algemene ondernemersvaardigheden ('diploma AOV') meer gesteld. Daarbij is het van belang om op te merken dat de veiligheids-, gezondheidsbeschermende en milieu-eisen onverminderd van kracht blijven voor de bedrijven van de

⁵⁹ Voor de vaktechniek geldt nog steeds dat de beheerder en niet (slechts) de ondernemer hierover moet beschikken.

⁶⁰ Te weten voor: 1) het basisbedrijf; 2) het bouwbedrijf; 3) het installatiebedrijf; 4) het vervoermiddelenbedrijf; 5) het levensmiddelenbedrijf; 6) het elektrotechnisch installatiebedrijf; 7) het slagersbedrijf en 8) het bakkersbedrijf.

⁶¹ Voorstellen hiertoe worden gedaan door het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW).

niveaus C en C+. Het voornemen is om uiterlijk per 1 januari 2006 deze laatste eisen op grond van de Vestigingswet Bedrijven 1954 te laten verdwijnen en daarmee de Vestigingswet zelf in te trekken.⁶²

2.3.2 Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

De Vestigingswet Bedrijven 1954 kende in de eerste plaats aan de Kamers van Koophandel, maar daarnaast ook aan verschillende product- en bedrijfsschappen de bevoegdheid toe om vergunningen te verstrekken (art. 4.1).⁶³ Dat leidde uiteindelijk tot een onoverzichtelijk geheel. In 1996 werden de Kamers van Koophandel aangewezen als enige instelling die vestigingsvergunningen mocht verlenen. Er mag aangenomen worden dat slechts de instantie die de vergunning op grond van een vestigingsbesluit verleend heeft ook bevoegd is tot het intrekken van de vergunning voor het uitoefenen van een bedrijf.⁶⁴

Een vestigingsvergunning moet door een ondernemer worden aangevraagd voor elke inrichting waarin het omschreven bedrijf wordt uitgeoefend. Om voor een vestigingsvergunning in aanmerking te komen, was het vereist te voldoen aan bepaalde vastgestelde eisen van kredietwaardigheid, vakbekwaamheid en handelskennis.⁶⁵ Het bewijs voor de aanwezigheid van deze kennis kan geleverd worden door een vakdiploma van een erkende instelling voor beroepsopleiding. Daarom kan bij de aanvraag van een vergunning als voorwaarde worden gesteld dat de aanvrager in het bezit moet zijn van bepaalde bewijzen van vakbekwaamheid die door de SER of een product- of bedrijfsschap worden verstrekt. De gestelde eisen worden in de vestigingsbesluiten nader omschreven. Ook wordt in een dergelijk besluit vastgesteld welke leges dienen te worden betaald bij de aanvraag van een vergunning (art. 19).⁶⁶

Voor het toekennen van een vestigingsvergunning werden de volgende zaken vereist:

- tot 1989: voldoende kredietwaardigheid van de ondernemer, hetgeen zich moest uiten in voldoende bedrijfskapitaal om het bedrijf in een jaar te kunnen exploiteren; de bedrijfsmiddelen om de inrichting tenminste voor de helft contant te kunnen betalen indien het bedrijfskapitaal is geleend, moet het bewijs worden overlegd dat het kapitaal niet binnen twee jaar zal worden opgevorderd⁶⁷;
- handelskennis voor de bedrijfsleider;
- vakbekwaamheid voor de beheerder (eventueel filiaalhouder).

Tegen een afwijzende beschikking van vergunning- en verklaringgevende instanties staat de mogelijkheid tot bezwaar open (Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie (ARB), art. 33). Daarna kan er beroep worden aangetekend bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven, zowel tegen de genomen beslissingen als wegens het niet nemen van een besluit of het niet verrichten van een handeling (zoals blijkt uit art. 33.4 van de wet ARB).

Vanaf 1989 werden de houders van een vestigingsvergunning ook als zodanig geregistreerd. De Kamers van Koophandel hielden een register bij van de gevestigde bedrijven. In dit register stonden de verleende vergunningen en de door de SER verleende ontheffingen vermeld. De voorschriften hierover zijn vastgelegd in het Besluit registratie vestigingsvergunningen en ontheffingen (*Stb.* 1982, 480), de Vestigingswet Bedrijven (*Stb.* 1990, 19), art. 22a en het Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven (*Stb.* 1995, 610), art. 7-11. Het register wordt sedert 1980 landelijk bijgehouden door de N.V. Databank Kamers van Koophandel in Woerden, die deel uitmaakt van de Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland. De Kamers zijn bevoegd om tegen door de minister goedgekeurde tarieven inlichtingen te verstrekken.

⁶² Kamerstukken Tweede kamer, vergaderjaar 1998-1999, 26731, nr. 1, p. 13.

⁶³ Leyendekkers voegt hier nog aan toe dat het hierbij eveneens om organisaties kan gaan die nog zijn gebaseerd op het Organisatiebesluit Voedselvoorziening uit 1941 (Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 40).

⁶⁴ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 74.

⁶⁵ In 1989 werd bij wetswijziging de eis van kredietwaardigheid ingetrokken (Wet van 13 december 1989 tot wijziging van de Vestigingswet Bedrijven 1954, de Vestigingswet Detailhandel en de Drink- en Horecawet (*Stb.* 1990, 19)).

⁶⁶ In de wet werd voor nadere regelgeving met betrekking tot levensmiddelen ook verwezen naar het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 (*Verordeningenblad* 1941, 69), dat aan de product- en bedrijfsschappen op het gebied van de landbouw de bevoegdheid gaf vergunningen te verstrekken tot het drijven van handel in bepaalde producten. De uit dit besluit voortkomende vergunningsreglementen bleven ook na het vervallen van dit besluit van kracht overeenkomstig een wet van 14 februari 1957 (*Stb.* 1957, 40).

⁶⁷ Deze eis verviel met de Wet van 13 december 1989 tot wijziging van de Vestigingswet Bedrijven 1954, de Vestigingswet Detailhandel en de Drink- en Horecawet (*Stb.* 1990, 19).

Uit de grote hoeveelheid vestigingsbesluiten, voortgekomen uit de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 en de Vestigingswet Bedrijven 1954 -die de geldigheid van de daaraan voorafgaande besluiten erkent- blijkt dat niet alleen de Kamers van Koophandel bevoegd waren om deze vergunningen uit te schrijven (zoals vermeld in art. 9). In tal van vestigingsbesluiten worden andere lichamen aangewezen, verbonden aan een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (PBO). Aanvragen die door een PBO werden gehonoreerd, moesten echter altijd via een Kamer van Koophandel worden ingediend, die ook de leges incasseerde.

Door de wetwijziging van de Vestigingswet in 1995 werd uitsluitend aan de Kamers van Koophandel de bevoegdheid toegekend om vestigingsvergunningen te verlenen. Voorts had alleen de SER de bevoegdheid om bekwaamheidsverklaringen en ontheffingen tot de vergunningenplicht te verstrekken. Als toets voor het toekennen van een vestigingsvergunning golden slechts de "algemene ondernemersvaardigheden, bedrijfstechniek en vaktechniek", zoals die in de wet waren omschreven. De eis van vaktechniek gold slechts voor een beperkt aantal beroepen.

2.3.3 Ontheffingen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

In de Vestigingswet Bedrijven 1954 wordt aan de minister van Economische Zaken de bevoegdheid toegekend ontheffingen te verlenen van de verplichte vereisten voor de aanvraag van een vestigingsvergunning. De minister kan deze bevoegdheid delegeren (op grond van art. 15.4) aan de SER dan wel een product- of bedrijfschap. In 1963, 1968 en 1971 is de minister hier ook daadwerkelijk toe overgegaan.⁶⁸ Deze formele overdracht van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen door middel van delegatiebeschikkingen was feitelijk niet meer dan een bestending van wat ook daarvoor reeds mogelijk was. Net als bij het uitgeven van de verschillende verklaringen met betrekking tot handelskennis en ondernemersvaardigheden kreeg de SER na de herziening van de vestigingswetgeving in 1995 het alleenrecht op het verlenen van ontheffingen.⁶⁹

De SER (en tot 1995 een product- of (hoofd)bedrijfschap) verleent een ontheffing wanneer er naar haar oordeel sprake is van een bijzonder geval en gewichtige belangen aanleiding geven tot het verlenen van een ontheffing.⁷⁰ Indien de SER (of tot 1995 een product- of (hoofd)bedrijfschap) bij de beoordeling van een ontheffingsaanvraag er niet voldoende van overtuigd is dat de aanvrager voldoet aan de voorwaarden die gelden voor het verkrijgen van een ontheffing, kan hij bepalen dat een deelexamen afgelegd moet worden. Deze examens en modules staan sinds 1995 onder toezicht van de Stichting Toezicht Examens Vestigingswet (STEVES).⁷¹ Vanaf 1995 stuurt de SER aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken afschriften van elke door hem verleende ontheffing, of beschikking tot intrekking van een ontheffing.⁷²

In enkele gevallen is deze overdracht van bevoegdheden beperkt tot enkele specifieke voorwaarden, zodat er verschillen in casuïstiek kunnen worden geconstateerd. Zo mocht -althans tot 1972- het hoofdbedrijfschap Detailhandel slechts in beperkte gevallen ontheffingen verlenen aan filialen van bedrijven, maar was het de minister voorbehouden om ontheffingen te verlenen "in verband met een bijzonder belang of bijzonder geval". Hierbij moet worden gedacht aan vestigingen in kleine gemeenschappen, die een gemengd bedrijf voeren en waarvoor gezien de geringe omvang van hun handel het stellen van alle eisen bezwaarlijk is. De uitzonderingen die de minister van Economische Zaken kon maken waren vooral bedoeld om te voorkomen dat de voorzieningen van die kleine gemeenschappen gevaar lopen.⁷³

⁶⁸ Delegatiebeschikking I ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan SER) [Stcrt. 1963, 12]; Delegatiebeschikking II ontheffingen Vestigingswet Bedrijven [Stcrt. 1963, 12]; Delegatiebeschikking (II) a-ontheffingen detailhandel Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan Hoofdbedrijfschap Detailhandel voor ontheffingen ex art. 15, eerste lid, onder a) [Stcrt. 1971, 100]; Delegatiebeschikking III ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan Hoofdbedrijfschap Ambachten) [Stcrt. 1963, 12]; Delegatiebeschikking IV ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stcrt. 1968, 182] en Delegatiebeschikking (IV) b-ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan organen, bedoeld in art. 15.1, der wet, waaraan die bij vestigingsbesluit is toegekend) [Stcrt. 1971, 100].

⁶⁹ Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stb. 1995, 610].

⁷⁰ Regeling ontheffingen vestigingsvergunning bedrijven van 14 december 1995 [Stcrt. 1995, 247], art. 3; laatst gewijzigd 6 maart 2001 [Stcrt. 2001, 50].

⁷¹ Regeling ontheffingen vestigingsvergunning bedrijven van 14 december 1995 [Stcrt. 1995, 247], toelichting. Zie voor STEVES hierna § over Toezicht op examens in het kader van de vestigingswetgeving.

⁷² Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 [Stb. 1995, 610], art. 9.1.

⁷³ Een ander voorbeeld is de toepassing van de Vestigingswet voor ondernemingen die zich bezighielden met de bereiding en toediening van spijzen in de horeca: houders van exotische restaurants (Chinees, Mexicaans, Joegoslavisch e.d.) kregen

Ook kan in specifieke gevallen een ontheffing worden verleend. Er zijn namelijk situaties denkbaar waarin een ondernemer geen vergunning kan krijgen, terwijl er tóch aanleiding is om het uitoefenen van een bepaald bedrijf toe te staan.

2.3.4 Beroepsmogelijkheid op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

Net zoals bij de VWK 1937 bestond in de VWB 1954 de mogelijkheid van het aanspannen van een beroepsprocedure open voor ondernemers. De aanvragers van een vestigingsvergunning konden beroep aantekenen tegen besluiten tot:

- weigering of intrekking van een vergunning;
- weigering of intrekking van een verklaring van handelskennis of vakbekwaamheid;
- weigering of intrekking van een ontheffing;
- beperkingen of voorschriften welke aan een verleende ontheffing verbonden zijn.

Een uitzondering op deze algemene regel vormden de ontheffingsbeslissingen en/of beperkingen en voorschriften waartoe door de minister van Economische Zaken was besloten. Alleen wanneer de SER of een ander publiekrechtelijk lichaam de beslissing heeft genomen, staat voor de aanvrager een beroepsprocedure open.

Het beroep kon worden aangetekend bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven in Den Haag.⁷⁴ Dit is de beroepsinstantie voor alle beschikkingen en beslissingen van de lichamen die tot het toekennen van vergunningen, het toekennen van ontheffingen of het uitgeven van verklaringen bevoegd zijn. De procedure was als volgt. Een appellant richt zich tot de voorzitter van het College. Het binnengekomen verzoekschrift werd allereerst beoordeeld door de voorzitter van de Kamer. Wanneer deze het niet direct afwees, werd het doorgestuurd naar het College. De beroepsprocedure bestond uit het horen van de tegenpartij en een zitting met de beide partijen in het geschil. Daarna volgde een openbare uitspraak door het College van Beroep.⁷⁵ Wanneer hij door de duur van de procedure in zijn belangen wordt geschaad, kan de appellant om voorlopige voorzieningen vragen.⁷⁶ Verder kan het College in zijn definitieve uitspraak toestemmend of afwijzend beschikken, maar is niet aan de vordering van de appellant gebonden; hij kan ook een afwijkende beslissing nemen, waarbij iets anders wordt toegestaan dan gevraagd werd.

Binnen drie maanden kan om herziening van het beroep worden gevraagd, wanneer er sprake is van omstandigheden die tijdens de uitspraak van het College niet bekend waren. Hierbij gaat het ook om omstandigheden die een van de partijen tijdens de procesgang verzuimd heeft naar voren te brengen.

2.3.5 Toezicht op examens in het kader van de Vestigingswet Bedrijven 1954

De minister van Economische Zaken is bevoegd om toezicht uit te oefenen op examens van opleidingen op het gebied van bekwaamheid voor de detailhandel. Na 1990 oefent hij ook toezicht uit op de examens van opleidingen van andere branches waarvoor een vestigingsvergunning is vereist. Het cursorische onderwijs wordt geregeld door het bedrijfsleven zelf.⁷⁷ Soms wordt het gesubsidieerd door het ministerie belast met Onderwijs, dat reeds vanaf 1875 een subsidiebeleid ten aanzien van het vakonderwijs voerde. Aan deze subsidie is de voorwaarde verbonden dat het ministerie van Onderwijs toezicht op het onderwijs uitoefent. De minister van Onderwijs heeft ook de bevoegdheid instellingen te erkennen die specifieke landelijke vakexamens uitschrijven, zoals de Vereniging tot veredeling van het ambacht.⁷⁸ Het ministerie van Economische Zaken heeft met betrekking tot vestigingsregels een "stimulerende, voorlichtende taak" op het gebied van het cursorische onderwijs. Tijdens de uitvoering

ontheffing, omdat de vakbekwaamheidseisen voor de horeca vooral op de 'Franse' keuken waren georiënteerd (Veurtjes, *Vestiging horecabedrijf*, 62).

⁷⁴ Ingesteld krachtens de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie (*Stb.* 1954, 416). Deze wet werd ingetrokken op 1 januari 1994 toen de Wet bestuursrechtspraak Bedrijfsorganisatie (*Stb.* 1994, 4) van kracht werd.

⁷⁵ Leyendekkers, *Vestigingswet Bedrijven 1954*, 77-83. Voor de huidige organisatie van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, zie de website: www.rechtspraak.nl/college_van_beroep_voor_het_bedrijfsleven/s-gravenhage/

⁷⁶ Dit is in de situatie van ons onderzoek zelden het geval, omdat hij meestal al over een voorlopige vergunning beschikt.

⁷⁷ Het cursorische ondernemersonderwijs is "onderwijs dat opleidt voor het afleggen van een examen ter verkrijging van een diploma, dat als vestigingsvereiste is aangewezen krachtens de Vestigingswet Detailhandel (1971), de Vestigingswet Bedrijven (1954) dan wel de Drank- en Horecawet (1967) en daarmee gelijk te stellen onderwijs voor zover dat onder de reikwijdte van de Wet op de erkende onderwijsinstellingen valt" (Jonker, *De draden van de WEB*, 29).

⁷⁸ Zie voor vakopleidingen o.m. PIVOT-rapport 48, *De draden van de WEB*.

van de Vestigingswet Detailhandel nam zij 'financiële knelpunten' weg bij de opzet van vakopleidingen.⁷⁹

Het toezicht op het examen dat de minister van Economische Zaken uitoefent, bestaat uit:

- het goedkeuren van examenreglementen;
- het benoemen van gecommiteerden die toezicht uitoefenen op het verloop van de examens. In de aanwijzingsbeschikkingen voor bewijzen van (vak)bekwaamheid en handelskennis worden bepaalde diploma's pas rechtsgeldig wanneer zij mede zijn ondertekend door een gecommiteerde.

In 1995 delegeerde de minister van Economische Zaken dit toezicht aan de Stichting Toezicht Examens Vestigingswet (STEVES) op basis van een mandaatbeschikking en een door de stichting opgesteld protocol.⁸⁰ De stichting nam hierbij een aantal bevoegdheden van de minister -en nadien ook van de SER- over. Blijkens de *Mandaatbeschikking toezicht examens*, die in 1995 door de minister van Economische Zaken is vastgesteld (*Stcrt.* 1995, 182) heeft de STEVES verschillende taken:

- het goedkeuren van examenreglementen;
- het benoemen van gecommiteerden;
- het verlenen van vrijstellingen van examens of van vakken;
- het behandelen van bezwaarschriften met betrekking tot examenprocedures.

De goedkeuring van het reglement is afhankelijk van de jaarlijkse toetsing door de STEVES of de instelling (nog) voldoet aan de gestelde voorwaarden. De uiteindelijke sanctie van de STEVES voor een exameninstelling die niet aan de voorwaarden voldoet, is het intrekken van de goedkeuring van het examenreglement, waardoor de exameninstelling niet meer onder toezicht staat van de stichting en de gecommiteerde geen handtekening zal plaatsen onder de diploma's van de betrokken exameninstelling.⁸¹

De STEVES heeft ten behoeve van de uitoefening van haar toezicht een protocol opgesteld. Op grond hiervan is een huishoudelijk reglement vervaardigd voor het hoofdbestuur en voor de sectiebesturen en tevens een basisreglement voor de examens. In dit laatste reglement worden basisregels opgesteld voor:

- de examenstructuur en organisatie;
- de criteria voor examenreglementen, exameneisen en toetsmatrijzen;
- het samenstellen, afnemen en de uitslag van examens (niveaubewaking);
- het toezicht van de STEVES;
- de klachtenprocedure ten aanzien van examens, benoeming van gecommiteerden en andere geschilpunten;
- de vrijstellingen;
- de rapportage aan en het overleg met de toezichthoudende minister van Economische Zaken.

Wat het laatste betreft: de minister is bevoegd toezicht uit te oefenen op STEVES. Dit toezicht bestaat uit de goedkeuring van eventuele wijziging van de protocollen, de inzage van de boeken en de daarbij behorende accountantsverklaringen en een jaarlijks evaluatiegesprek met het bestuur van de stichting. Voorafgaand aan dit gesprek stelt het bestuur een verslag samen. Buiten het jaarlijkse evaluatiegesprek om verschaft de STEVES tussentijds alle informatie aan de minister van Economische Zaken, waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze nodig is voor het uitoefenen van toezicht.⁸²

De STEVES voorziet de betrokken ondernemers van informatie over haar protocol door:

- het ter inzage leggen van de tekst van het protocol en van de uitwerkingsregelingen bij STEVES en bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken;
- het toezenden van de tekst van het protocol en van de uitwerkingsregelingen aan exameninstellingen die een verzoek doen tot goedkeuring van het examenreglement;

⁷⁹ Veurtjes, *De vestigingswetgeving en het onderwijs*, 21. In de regel wordt een aanvraag om een vestigingsbesluit alleen gehonoreerd als de brancheorganisatie die om het een besluit heeft verzocht een daarvoor adequate opleiding kon garanderen. Ook de herziening van opleidingsstelsels, nodig geworden door de invoering van de Vestigingswet Detailhandel in 1971, leidde tot problemen. Hiervoor trof het ministerie van Economische Zaken zelf enige voorzieningen, die voor de opleidingscursussen waren bestemd. Voor deze subsidies waren voorzover tijdens het onderzoek bekend geen regelingen vastgesteld.

⁸⁰ Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182). Hierin is tevens het protocol opgenomen.

⁸¹ Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182).

⁸² Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182).

- bij wijziging van de tekst van het protocol de volledige tekst te plaatsen in de *Staatscourant*.⁸³

De beschreven uitvoerende handelingen met betrekking tot het toezicht op de examens betreffen ook de activiteiten verricht als gevolg van bezwaren tegen het verloop van examens, benoeming van gecommitteerden en andere toezichtswerkzaamheden van STEVES, zoals omschreven in de Algemene Wet Bestuursrecht. Tegen de reacties van STEVES op bezwaren staat beroep bij de College van Beroep voor het bedrijfsleven open.

De Vestigingswet 1954 is nog steeds van kracht, maar binnen het ministerie van Economische Zaken is men van oordeel dat zij "ondernemers onvoldoende ruimte biedt, verstarrend kan werken en door velen wordt ervaren als een belemmering van de economische dynamiek". De regels zijn inmiddels veel minder gedetailleerd dan vroeger en daardoor minder ingewikkeld voor de ondernemer. Een belangrijk ander doel van de versimpeling van de vestigingswetgeving in de jaren negentig is dat gevestigde ondernemers de markt niet langer kunnen afschermen met vestigingseisen voor nieuwkomers. De wet zal op basis van voorstellen van het project Markttwerking Deregulering en Wetgevingskwaliteit opnieuw ter herziening aan de Tweede Kamer worden voorgedragen.

2.3.6 Naast de Vestigingswet Bedrijven 1954: regelgeving en uitvoering Wet wederverkoop van brood

Het Erkenningsreglement Wederverkopers Bakkersartikelen, dat in 1946 door het bedrijfschap (vanaf 1950: productschap) voor Zaden en Peulvruchten werd uitgevaardigd, werd in 1962 nog vervangen door een Wet wederverkoop van brood (*Stb.* 1962, 465), bedoeld om een afzonderlijk bakkersbedrijf in stand te houden. Krachtens deze wet bleef het productschap nog tot in de jaren zestig de bevoegdheid behouden om vergunningen te verstrekken aan erkende bakkers. De werkzaamheden van de product- en bedrijven met betrekking tot de middenstand zullen nader worden omschreven in een institutioneel onderzoek dat betrekking heeft op het landbouwstructuurbeleid.⁸⁴

De Wet Wederverkoop van Brood (*Stb.* 1962, 465) heeft als doel het bakkersbedrijf in staat te stellen zich te handhaven na de intrekking van het Erkenningsreglement Wederverkopers Bakkersartikelen. In dit reglement, opgesteld in het kader van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 heeft het bestuur van het Productschap voor Granen en Peulvruchten de bevoegdheid om vergunningen te verstrekken voor de verkoop van brood aan bedrijven die buiten de bakkerij brood verkopen. Dit vergunningenstelsel werd nader geregeld door verordeningen van het productschap. Het ministerie van Economische Zaken, dat betrokken is bij de vestigingsregelingen van de detailhandel toetste reeds tijdens de periode van het Erkenningsreglement deze verordeningen op de verenigbaarheid met haar regelgeving. Deze toetsingsbevoegdheid is na 1962 bij wet geregeld.

Het Productschap heeft de bevoegdheid vergunningen te verlenen zonder beperking aan ondernemingen die reeds handelden in brood. Andere ondernemers mochten wel brood verkopen, mits zij niet tegelijkertijd andere levensmiddelen verkopen die omschreven zijn in het Vestigingsbesluit levensmiddelenbedrijven 1961 (*Stb.* 1961, 23).

2.3.7 Naast de Vestigingswet Bedrijven 1954: regelgeving Vestigingswet Detailhandel 1971

De Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569) is een nadere uitwerking van de Vestigingswet Bedrijven 1954, en is vooral bedoeld ter vervanging van de reeds vastgestelde vestigingsbesluiten op het gebied van de detailhandel. Zij werd in de periode 1970-1972 opgesteld als gemeenschappelijke regeling voor de gehele detailhandel zonder dat er onderscheid werd gemaakt tussen de branches. De eisen van vakbekwaamheid en handelskennis golden niet meer voor de afzonderlijke branches, maar werden nu voor de gehele detailhandel uniform. Niet opgenomen was de eis van kredietwaardigheid.⁸⁵ De wet was niet van toepassing op een grote hoeveelheid categorieën ambachtelijke bedrijven waarvoor reeds andere regelingen golden. Hier en daar werden vestigingsbesluiten gewijzigd om te voorkomen dat er dubbele eisen werden gesteld.

⁸³ Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182).

⁸⁴ Dit onderzoek wordt verricht door het ministerie van Economische Zaken.

⁸⁵ Smit citeert in zijn editie van de wet uit de Memorie van Toelichting (11r, 12-15) en Memorie van Antwoord, II (10): "De ondergetekende acht voor het stellen van kredietwaardigheidseisen ten aanzien van de detailhandel niet meer voldoende gronden aanwezig" (Smit, *Vestigingswet Detailhandel*, 44).

Het naast elkaar bestaan van een groot aantal afzonderlijke vestigingsregelingen voor verschillende takken van de detailhandel, zoals dat voorafgaand aan de Vestigingswet Detailhandel in Nederland het geval was, was in Europees perspectief gezien uitzonderlijk. De gedachte achter het ontwerpen van de Vestigingswet Detailhandel, namelijk het maken van één vestigingsregeling voor de hele detailhandel, bracht het Nederlandse vestigingsregime dan ook meer in overeenstemming met dat in de overige lidstaten van de Europese Gemeenschap.⁸⁶

De bevoegdheid tot het verlenen van vestigingsvergunningen op basis van de Vestigingswet Detailhandel berust uitsluitend bij de Kamers van Koophandel (art. 3.1, 6). Voorwaarde voor het toekennen van deze vergunning is een bewijs van bekwaamheid, dat is verkregen door het voltooiën van een van de opleidingen, die hiervoor door de minister van Economische Zaken is aangewezen. Ook voldoet een verklaring van bekwaamheid, die is uitgereikt door het Hoofdbedrijfschap voor de detailhandel. De eisen met betrekking tot vakbekwaamheid gelden niet voor: 1) levensmiddelenbedrijven, 2) gebruiksartikelenbedrijven, 3) kantoorartikelenhandel en 4) kleinhandel in textielgoederen.⁸⁷

Kenmerkend voor deze wet is dat voor het uitoefenen van detailhandel met name voor de bedrijfsleider een vestigingsvergunning is vereist. Dit betekent dat in tegenstelling tot de Vestigingswet Bedrijven 1954 filiaalhouders geen vergunning meer hoeven aan te vragen. De bewijzen van de verleende vergunningen of ontheffingen moeten te allen tijde in het kantoor van de onderneming aanwezig zijn en dienen op aanvraag aan de ambtenaren van de ECD (na 1986 ook die van de AID) te worden getoond.⁸⁸

Anders dan in de Vestigingswet Bedrijven 1954 gelden verklaringen met betrekking tot vakbekwaamheid, die op basis van de praktijkervaring die een ondernemer had afgegeven werden, in de Vestigingswet Detailhandel 1971 niet als bewijsstukken van handelskennis of vakbekwaamheid. Uitsluitend diploma's van opleidingen waarvan het examenreglement is goedgekeurd door de minister van Economische Zaken kunnen als bewijsstuk hiervoor aangevoerd worden.⁸⁹

De Kamers van Koophandel kunnen ook een voorlopige vergunning verstrekken. Deze wordt toegekend aan detailhandelsondernemingen waarvan de vergunning op grond van bepaalde wettelijke bepalingen is komen te vervallen. De ondernemer wordt daardoor in de gelegenheid gesteld om alsnog een aanvraag voor een nieuwe vergunning of een ontheffing in te dienen, en aan de nieuwe wettelijke vereisten te voldoen. De voorlopige vergunning geldt gedurende zes maanden, gerekend vanaf het tijdstip van het vervallen van de vergunning. Als de ondernemer inmiddels een nieuwe vergunning heeft aangevraagd, geldt de voorlopige vergunning totdat de nieuwe is verleend, of -in geval van weigering- tot het moment dat er na de laatste beroepsmogelijkheid twee maanden zijn verlopen.

De Vestigingswet Detailhandel werd in 1995 ingetrokken⁹⁰, toen de vestigingswetgeving ingrijpend werd vereenvoudigd en alle vestigingsbesluiten werden vervangen door een algemeen vestigingsbesluit. Haar geldigheidsduur eindigde per 1 januari 1996.

⁸⁶ Smit, *Vestigingswet Detailhandel*, 60-64.

⁸⁷ Smit, *Vestigingswet Detailhandel*, 155.

⁸⁸ Beschikking van de minister van Justitie van 25 juli 1972 (*Stb.* 1972, 146) en Beschikking van de minister van Justitie van 20 mei 1986 (*Stcrt.* 1986, 96).

⁸⁹ Smit, *Vestigingswet Detailhandel*, 45.

⁹⁰ Wet van 2 november 1995, tot intrekking van de Vestigingswet detailhandel en wijziging van de Drank- en Horecawet en van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1995, 607), artikel I.

3. HET BEROEP ACCOUNTANT

3.1 Beleid ten aanzien van de kwaliteitsbescherming en de beroepsbescherming van accountants

De handelingen die in dit Rapport Institutioneel Onderzoek worden geformuleerd, betreffen de wettelijke bescherming van het beroep van accountant en de garantie van de kwaliteit van hun werk. Het werkkterrein van een accountant kent verschillende aspecten:

- de administratieve controle van een orgaan (overheidsorgaan, particuliere vereniging of bedrijf), omvattende de controle van de administratie en de daaraan ontleende verantwoordingsstukken en de controle op de bedrijfshuishouding door middel van deze administratie. De controle vindt plaats op momenten waarop de organen tot verantwoording van hun administratie verplicht zijn;
- de controle van de administratie in bijzondere gevallen, zoals krediet- en schadeonderzoeken, onderzoeken in verband met de 'goodwill' van organen bij fusies, overdrachten, maar ook bij surséance van betaling of faillissement, bij fraude of op overheidsvoorschrift;
- het adviseren van de administratieve organisatie, op fiscaal en bedrijfseconomisch terrein, met name in verband met kostprijsberekeningen.

De wettelijke regeling spitst zich vooral toe op de controlefunctie. In de regelgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende typen accountants:

- *registeraccountants*: deze accountants zijn bevoegd hun beroep ten volle uit te oefenen en bijvoorbeeld een verklaring af te geven over de juistheid en volledigheid van een financiële administratie van een vennootschap. Zij zijn verenigd in een vakorganisatie, vanaf 1946 bekend als het Nederlands Instituut van Registeraccountants (NlvRA), met een eigen opleidingsinstituut en een eigen tuchtcollege. Vanaf 1962 kan het NlvRA bij verordening nadere regels opstellen over de organisatie van de beroepsuitoefening;
- *accountant-administratieconsulenten*: deze accountants treden op als externe administratieve dienstverleners voor niet-verantwoordingsplichtige organen, met name particuliere verenigingen en bedrijfsvoerders in het midden- en kleinbedrijf. Voor hen stelt de minister van Economische Zaken nadere regels vast ingevolge een in 1972 aangenomen wet (*Stb.* 1972, 748); hij laat zich hierbij door verschillende organen adviseren;
- accountants die als zodanig zijn aangesteld in een publiekrechtelijk lichaam. Hiervoor gelden de regels en bevoegdheden van en voor het desbetreffende orgaan.

Dit zijn de enige categorieën accountants die gerechtigd zijn de titel te dragen. Iemand die in rechtstreeks dienstverband staat van een registeraccountant of een accountant-administratieconsulent mag zich adjunct-accountant of assistent-accountant noemen. Gebruik van de titel accountant of administratieconsulent zonder daartoe gerechtigd te zijn is, strafbaar.

Naast het ministerie van Economische Zaken is als beleidsformulerend orgaan op het terrein van de bescherming van het beroep accountant en de kwaliteitsgarantie van het werk dat zij verrichten, ook het Nederlands Instituut van Registeraccountants, dat optreedt als orde van registeraccountants, actief. Dit instituut treedt vanaf 1967 krachtens de Wet op de Registeraccountants (*Stb.* 1962, 258) (WRA) op als publieksrechtelijk lichaam en heeft de wettelijke taken om:

- 1) een goede beroepsuitoefening door de registeraccountants en de behartiging van hun gemeenschappelijke belang te bevorderen;
- 2) te zorgen voor de eer van de stand van de registeraccountants;
- 3) een opleiding tot het theoretische gedeelte van het accountantsexamen te verzorgen of te doen verzorgen.

Al vanaf 1899 hebben vakorganisaties beleidsvoorstellen geformuleerd inzake het accountantswezen en ook thans verricht het NlvRA onderzoek: het beschikt over een uitgebreid netwerk van commissies en werkgroepen onder leiding van een College voor Beroepsvraagstukken. Tot hun takenpakket behoort het vroegtijdig signaleren van nieuwe ontwikkelingen en inzichten op het vakgebied in binnen- en buitenland en het verrichten van studies, die uitmonden in richtlijnen, studierapporten of discussienota's. Ook houden zij zich bezig met studieconferenties en met gedachtewisseling onder de leden.

Het NlvRA maakte verschillende studies op het gebied van regelgeving inzake het vennootschapsrecht en ontwierp modelvoorschriften op het gebied van jaarrekeningen en de organisatie van een onderneming. Het benoemde daarvoor verschillende commissies, soms met betrekking tot de organisatie van de vereniging, met betrekking tot de uitvoerende werken maar ook met betrekking tot beleidsvoorstellen op het werkkterrein van de accountant (intern soms aangeduid als "beroepsaangelegenheden").

3.2 Regelgeving ter bescherming van de accountantstitel

De voorbereiding van een wettelijke regelgeving ter bescherming van de accountantstitel dateert van 1899, toen een commissie van de Nederlandse Vereniging van Accountants een eerste voorstel voorbereidde.⁹¹ In 1947 nam de minister van Economische Zaken het initiatief door aan het NlvRA te vragen welke wettelijke regelingen zij op het gebied van het accountantswezen wenselijk vond. Een in 1953 opgesteld rapport van het NlvRA leidde tot de benoeming van een staatscommissie onder leiding van de Nijmeegse hoogleraar prof. W.C.L. van der Grinten, die de minister van nader advies diende. Het wetsontwerp dat op het rapport Van der Grinten was gebaseerd, werd in 1959 ingediend en in 1961 door de Staten-Generaal aangenomen. Het duurde echter tot 6 maart 1967 aler de WRA 1962 in werking trad. De reden was dat in de WRA slechts de titel van registeraccountant wettelijke bescherming genoot. Twee commissies Brands gaven in 1964 en 1966 de minister advies voor nadere regelgeving voor niet-registeraccountants, ook wel "accountants voor het midden- en kleinbedrijf" genoemd. In 1972 werd een wet aangenomen, waarin eisen werden gesteld aan accountants-administratieconsulenten voor het midden- en kleinbedrijf en particuliere verenigingen (Wet op de accountants-administratieconsulenten [Stb. 1972, 748] (WAA)).

De wet op de registeraccountants werd tweemaal ingrijpend gewijzigd. De reden hiervan waren de richtlijnen van de ministerraad van de EEG, later de EU, waarin werd gestreefd naar een harmonisatie van de bedrijfscontrole. De achtste richtlijn van 10 april 1984 schreef voor dat de lidstaten nadere regels moesten stellen ten aanzien van de toelating en de beroepsethiek van accountants en de openbaarheid van het accountantsverslag.

In 1993 werd de wet Achtienribbe-Buijs aangenomen, die een volledige herschrijving van de WAA inhield: krachtens deze wet werd de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten NOvAA ingesteld.

In al deze wetten werden overgangsbepalingen opgenomen die betrekking hebben op de toelating van leden van de orde.

3.3 Registeraccountants

3.3.1 Nederlands Instituut van Registeraccountants (NlvRA)

Het optreden van het NlvRA als publiekrechtelijke organisatie begon na de feitelijke inwerkingtreding van de WRA in 1967. Daarvoor zijn verschillende verenigingen van accountants als particuliere belangenorganisatie werkzaam geweest, maar vanaf 6 maart 1967 begon het NlvRA als publiekrechtelijke organisatie te functioneren. Het instituut is een regelgevende beroepsorganisatie geworden voor de registeraccountants, waarvan de hoogste macht de ledenvergadering is. Deze vergadering stelt de verordeningen vast die als richtlijn dienen voor de uitoefening van het beroep. Deze verordeningen en nadere regels zijn bindend voor de leden van de orde. Concept-verordeningen worden openbaar gemaakt op een bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde wijze, en wel in de *Staatscourant*. De bezwaren, die na deze publicatie ook door derden kunnen worden aangevoerd, worden door het bestuur aan de leden kenbaar gemaakt en dienen als argument in de verdere beraadslagingen. Wanneer de verordeningen door de ledenvergadering zijn aanvaard, worden zij opnieuw en nu definitief in het openbaar afgekondigd.

Voor enkele verordeningen is de toestemming van de minister van Economische Zaken vereist, omdat zij moeten overeenkomen met goede ambtelijke rechtsposities, de bestaande regelgeving inzake het opleggen van kosten door een overheidsinstelling (het heffen van leges) of de regelgeving met betrekking tot onderwijs en diploma's. Ook kunnen verordeningen worden getoetst

⁹¹ De geschiedenis van de totstandkoming van de Wet op de registeraccountants is uitvoerig beschreven in: De Kaper, *Inventaris van de archieven van het Nederlands Instituut van Accountants*, 11-12.

aan Europese regelgeving die naar harmonisatie van het accountantswezen streeft. Bij de verlening van een goedkeuring kan de minister van Economische Zaken bepalen dat nadere regels op grond van deze verordening eveneens aan zijn goedkeuring dienen te worden onderworpen. Dit omdat het NlvRA vaak raamverordeningen uitvaardigt.

De ledenvergadering benoemt ook haar eigen bestuursleden. Het bestuur van het NlvRA bestaat uit tenminste zeven leden en wordt door de ledenvergadering benoemd voor de duur van vier jaar. Jaarlijks treedt een deel van de bestuursleden af volgens een vastgesteld rooster. Een bestuurslid is niet terstond herbenoembaar. De ledenvergadering benoemt tevens een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter. Het bestuur van het NlvRA kan over zijn eigen werkwijze nadere interne regels stellen, indien de vergadering daarin niet heeft voorzien. De ledenvergadering kan eveneens zelf nadere bevoegdheden tot regelgeving met betrekking tot de werkwijze van de orde overdragen aan het bestuur.

Het NlvRA benoemt tevens de leden van de Raad van Tucht voor registeraccountants en houdt het accountantsregister bij. Het NlvRA heeft de bevoegdheid om zelfstandig kantoor te houden, personeel in dienst te nemen en daarmee arbeidsovereenkomsten te sluiten naar burgerlijk recht.

Beslechting van geschillen

De Raad voor geschillen van het NlvRA is een arbitrage-instelling, die uitspraak doet in burgerlijke geschillen met betrekking tot de werkzaamheden van accountants, op aanvraag van beide partijen. De uitspraken van deze Raad hebben kracht van bindend advies. De Raad is ingesteld door het NlvRA bij verordening van de ledenvergadering, de Verordening op het beslechten van geschillen van 7 oktober 1967 (*Stcrt.* 1967, 215). De voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de Raad moeten benoembaar zijn als rechter van een arrondissementsrechtbank. Het bestuur benoemt een secretaris van de Raad, die verplicht is een doctoraalexamen in de rechten af te leggen.

De arbitragerechtspraak is in de verordening zeer gedetailleerd geregeld. Bij een geschil stelt de voorzitter uit de Raad een kamer samen die de bestudering van het geschil voorbereidt. Indien er geen leden van de Raad worden gewraakt, beoordeelt de kamer of zij gehouden is uitspraak te doen in het geschil. Reden tot onthouding van een uitspraak kan zijn dat het nemen van een beslissing uit hoofde van de zaak ongewenst is, dat de zaak te onbelangrijk is of dat de feiten te lang geleden hebben plaatsgevonden. Als de Raad besloten heeft tot uitspraak over te gaan, roept zij de betrokken partijen op om over de zaak te horen. De daarbij betrokken registeraccountants zijn als leden der orde in dat geval verplicht te verschijnen en getuigenis af te leggen. Zij kunnen echter de kamer verzoeken van een uitspraak te worden versoond. Indien een opgeroepen registeraccountant herhaaldelijk weigert te verschijnen, geeft de kamer hiervan kennis aan het bestuur van het NlvRA. Wanneer andere opgeroepen weigeren te verschijnen doet de kamer daarover naar believen uitspraak. De finale uitspraken van de kamer worden bewaard in het archief van de Raad.

Tuchtrechtspraak

De Raad van Tucht werd ingesteld door de WRA 1962. Na invoering van de WAA 1993, werd haar bevoegdheid uitgebreid en vielen ook de accountants-administratieconsulenten onder haar jurisdictie.⁹² Tot dan toe hadden deze een eigen Raad van Tucht; deze wordt besproken in het volgende hoofdstuk.

De leden van de Raad van Tucht werden tot 1993 benoemd door de ledenvergadering van het NlvRA. De rechtsgang werd nader geregeld door het NlvRA in de Verordening op de tuchtrechtspraak van 7 oktober 1967 (*Stcrt.* 1968, 33). Na 1993 hadden zowel onafhankelijke rechters, registeraccountants als accountants-administratieconsulenten zitting in de Raad van Tucht. Deze leden werden op voordracht van de verschillende instellingen benoemd door de minister van Economische Zaken. De leden worden voor vier jaren benoemd, treden tegelijk af en zijn terstond herbenoembaar. Vanaf 1993 stelt de minister van Economische Zaken ook regels voor hun vergoeding vast.

Klachten tegen accountants kunnen worden ingediend door derden of door het bestuur van hun orde, dan wel ambtshalve zijn opgespoord. De Raad verhoort de betrokkene tegen wie de klacht is ingediend; deze kan zich door een raadsman laten bijstaan. De Raad kan zich laten bijstaan door

⁹² Beschikking van de Minister van Justitie van 30 augustus 1993, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Wet op de Accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, *Stb.* 465 (*Stb.* 1993, 469).

getuigen en deskundigen, die door de officier van justitie van het arrondissement kunnen worden gedagvaard. De Raad kan, na kennisname van de klacht, de klager of het bestuur verzoeken om binnen twee weken de klacht te verduidelijken. Daarna stelt zij de betrokken accountant van de klacht in kennis. Deze dient binnen veertien dagen een verweerschrift in te zenden. De Raad stelt hierop een kamer samen, die de zaak nader onderzoekt; zij kan beslissen tot een vooronderzoek over te gaan, waarbij de klager en de betrokken accountant worden gehoord en verslag wordt uitgebracht aan de kamer. De kamer kan nadat zij in dit stadium van de feiten op de hoogte is gesteld, beslissen dat een gang naar de rechter verder achterwege blijft.

Beslist de kamer alsnog tot berechting, dan worden alle betrokkenen ter zitting opgeroepen. De klager kan alsnog in de gelegenheid worden gesteld zijn klacht te wijzigen of aan te vullen. Zij kan dit ook op verzoek van de betrokken registeraccountant aan de klager opdragen. De kamer beslist met gewone meerderheid van stemmen of de klacht al dan niet gegrond is en besluit tot de daarvoor geëigende maatregelen. Deze worden schriftelijk aan de betrokkenen kenbaar gemaakt en de stukken worden in het archief van de Raad geborgen.

De Raad is bevoegd om een registeraccountant:

- schriftelijk te waarschuwen;
- schriftelijk te berispen;
- te schorsen als registeraccountant voor ten hoogste zes weken;
- de inschrijving in het register door te halen.

Tegen een beslissing van de Raad voor de Tucht stond tot 1994 beroep open bij een Raad van beroep van het NlvRA. Na de wetwijziging van 1994 is deze regeling aangepast aan de Algemene Wet Bestuursrecht en de WAA: als beroepsinstantie geldt nu de Raad van beroep voor het bedrijfsleven.

Toelating: het register van registeraccountants

Het register van registeraccountants bevat de namen van de erkende registeraccountants. Het is verboden voor niet ingeschrevenen om de titel van registeraccountant te voeren. Voor inschrijving is een accountantsexamen vereist. Dit kan een universitair examen, maar eveneens een door de wet voorgeschreven examen zijn. De inschrijving wordt geweigerd indien de aanvrager niet over het vereiste diploma beschikt, in staat van faillissement verkeert, krachtens rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld of is ontzet uit het accountantsberoep, of indien gegronde vrees bestaat dat de aanvrager het beroep niet naar behoren zal uitvoeren. Voor inschrijving dient een door de ledenvergadering vastgesteld bedrag te worden voldaan. De verordening waarbij dit bedrag wordt vastgesteld moet door de minister van Economische Zaken worden goedgekeurd. Een aanmelding voor inschrijving in het register, wordt door het bestuur bekendgemaakt, waarna binnen twee maanden schriftelijk bezwaar kan worden ingediend.

Situatie in 1963-1968

De WRA voorzag in een overgangssituatie, waarin de inschrijving van registeraccountants was geregeld totdat het bestuur van de orde van het NlvRA definitief was benoemd. Dit kon pas geschieden toen de wet in 1967 daadwerkelijk van kracht werd. Tot zolang regelde een commissie van toelating de inschrijving. Zij onderzocht op aanvraag of de aangemelde accountant aan de voorwaarden voldeed, zoals die in de wet werden gesteld: of er een accountantsexamen was afgelegd dat naar het oordeel van de commissie garanties bood voor goede vakuitoefening, of ten minste tien jaar op vakbekwame wijze het beroep van accountant was uitgeoefend. Als de commissie geen gronden had om de aanvraag te weigeren, gaf zij een verklaring van geen bezwaar af. Van dit feit werd melding gemaakt in de *Staatscourant*. Bezwaren van derden konden nu binnen twee maanden aan de commissie worden toegezonden. Indien geen reactie binnenkwam, kon de aanvrager zich als aangewezen beschouwen.

Indien de commissie wel bedenkingen had, moest zij de aanvrager oproepen om hem te verhoren. Als de aanvraag nadien werd afgewezen, kon de aanvrager in beroep gaan bij een commissie van beroep. Deze commissie kon de bedenkingen ongegrond verklaren. Indien dit het geval was tijdens de afhandeling van een aanvraag, werd de naam van de accountant alsnog in de *Staatscourant* geplaatst. Indien de ongegrond verklaarde afwijzing geschiedde op aangifte van een derde, werd de klager alsnog als accountant aangewezen.

Zodra het register door de minister van Economische Zaken was ingesteld, werden de aangewezenen ingeschreven. Dit tijdstip werd vastgesteld op 9 mei 1967, de datum waarop de

instelling van de Raad van beroep door het Ministerie van Justitie in de *Staatscourant* verscheen. De registeraccountants werden op 19 april als zodanig door de ledenvergadering van het NlvRA benoemd.

Vergunningen buiten het register om

Naast de reguliere vergunningen werden eveneens vergunningen verleend aan accountants met een buitenlands diploma of aan accountants die naar het oordeel van de minister van Economische Zaken aan dezelfde eisen voldoen als ingeschreven registeraccountants. Aan deze vergunning kan de minister voorschriften verbinden. Met deze mogelijkheid werd tegemoetgekomen aan Europese richtlijnen, die voorschreven dat inwoners van andere lidstaten, die bekwaam bleken te zijn als accountant, ook in Nederland dienden te worden toegelaten. De bepalingen werden overbodig door de invoering van nieuwe Europese richtlijnen met betrekking tot de wederzijdse geldigheid van accountantsdiploma's in alle lidstaten en werd dus in de wet van 1993 vervangen door een nieuwe regeling.

Accountantsexamens voor registeraccountants

De grondslag van het accountantsexamen en de organisatie van de bevoegdheden zijn bij wet vastgelegd. Verordeningen van het NlvRA met betrekking tot nadere regelingen behoeven de toestemming van het ministerie van Economische Zaken. Indirect is de regelgeving ten aanzien van het examen ook bepaald door de EEG, die door middel van een richtlijn inzake de toelating van accountants (1984/253/EEG, Pb. L 126) nadere eisen heeft opgelegd aan de vakbekwaamheid en de opleiding van accountants (art. 5-10). Als gevolg hiervan zijn toegelaten accountants bevoegd om in alle lidstaten op te treden.

Het examen voor registeraccountant wordt afgenomen in verschillende gedeelten: een propedeuse, een eerste gedeelte en een tweede gedeelte, onderverdeeld in tentamens. Hiervoor ontvangt het examenbureau tentamen- en examengelden. Het NlvRA heeft voor de opleiding tot het examen op 13 september 1979 een verordening vastgesteld (*Stcrt.* 1979, 250), waarbij het een Algemeen Bestuur Onderwijs (ABON) oprichtte. Dit bestuur vormt zelf commissies en werkgroepen die de nadere voorbereiding voor het examen regelen.

In 1993 werd het examenstelsel gewijzigd. Het examen werd onderverdeeld in een theoretisch gedeelte en een praktijkgedeelte. Het NlvRA verzorgde de opleiding voor het theoretisch gedeelte. Het praktijkgedeelte werd nader bij algemene maatregel van bestuur geregeld. Hieraan gaat een praktijkopleiding van drie jaar vooraf, waaraan het NlvRA zijn medewerking verleent.

3.4 Accountants-administratieconsulenten

De accountants-administratieconsulenten kenden in de Wet op de accountants-administratieconsulenten (WAA) van 1972 geen eigen openbaar beroepsorgaan in de vorm van een orde. In veel gevallen berustte de bevoegdheid tot nadere regelgeving ten aanzien van de beroepsuitoefening en de opleiding bij de minister van Economische Zaken, die zich in sommige gevallen liet bijstaan door de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en door een aantal permanente adviescommissies. De waarborgen voor een goede beroepsuitoefening werden verder verzekerd door raden die door de minister van Economische Zaken werden ingesteld en waarvan de functionarissen rechtstreeks door de minister werden benoemd.

In 1993 werd de WAA gewijzigd en werd de Nederlandse Orde voor Accountants-administratieconsulenten (NOvAA) ingesteld, die evenals het NlvRA een openbaar lichaam was. De verordeningen van het NlvRA en de NOvAA met betrekking tot de beroepsuitoefening van accountants werden voortaan op elkaar afgestemd.

Deze paragraaf is daarom ingedeeld in twee perioden. De eerste periode, betrekking hebbend op de wet van 1972 betreft het handelen van de verschillende instellingen met betrekking tot de accountants-administratieconsulenten, de tweede periode het optreden van de orde.

3.4.1 Wet op de accountants-administratieconsulenten 1972

De Raad voor accountants-administratieconsulenten

In de WAA werd een Raad voor accountants-administratieconsulenten ingesteld als adviesorgaan van de ministeries van Economische Zaken en van Justitie. Zij geeft de beide ministers gevraagd en

ongevraagd advies en brengt hem jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden. Deze Raad bestaat uit ten minste zeven en maximaal elf leden, die door de minister van Economische Zaken benoemd worden voor een periode van vier jaar. Tegelijkertijd werden voor alle leden eveneens plaatsvervangende leden benoemd. Uit de leden van de Raad wijzen de ministers van Economische Zaken en van Justitie een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter aan.

De Raad stelt een reglement van orde vast voor zijn werkzaamheden. Dit wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de ministers van Economische Zaken en Justitie. De minister van Economische Zaken regelt de samenstelling en de werkwijze van de Raad, na overleg met de leden. Daarnaast heeft de minister de bevoegdheid om nadere regels vast te stellen met betrekking tot personeelsbeleid. Wanneer het voor bepaalde zaken noodzakelijk wordt geacht, kan de Raad ertoe overgaan commissies in te stellen. De leden hiervoor benoemt de Raad; het hoeft hierbij niet uitsluitend te gaan om raadsleden.

De Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten

In de WAA wordt een aparte commissie aangewezen voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten. De minister van Economische Zaken wijst uit de Raad leden aan voor de Commissie voor de inschrijving. Voor het functioneren van deze commissie moest echter wel eerst een aanvang worden gemaakt met het register. Ter voorbereiding van deze inschrijving werd een toelating geregeld van accountants-administratieconsulenten, die reeds werkzaam waren in hun beroep. Op aanvraag konden deze door de commissie voor de inschrijving voor toelating worden aangewezen. Voorwaarde was dat zij in een periode van vijftien jaar minstens tien jaar onafgebroken het vak hadden uitgeoefend, dan wel enkele door de wet aangegeven of door de minister van Economische Zaken aan te wijzen bewijzen van vakbekwaamheid konden overhandigen.

Om te kunnen worden ingeschreven moeten de accountants-administratieconsulenten aan bepaalde voorwaarden voldoen, die beschreven zijn in de artikelen 10 en 11 van de WAA. Zij moeten beschikken over het accountantsdiploma of een daarmee gelijkstaand document, mogen niet in staat van faillissement of curatele zijn en mogen niet uit het beroep van accountant zijn ontzet. Als de commissie van mening is dat de aanvrager het beroep niet naar behoren zal uitoefenen, is zij verplicht om de aanvrager te verhoren. Indien hij op grond van dit oordeel wordt geweigerd, kan hij tegen deze beslissing beroep aantekenen bij een door de minister van Economische Zaken ingestelde commissie van beroep. De Commissie is bevoegd namen van ingeschrevenen door te halen wanneer de ingeschrevene is overleden of om doorhaling vraagt, wanneer hij in staat van faillissement of onder curatele is geraakt dan wel uit zijn beroep is ontzet. Ook kan zij dit doen als gevolg van een tuchtrechtelijke maatregel, of vanaf 1986 wanneer de contributie niet binnen een bepaalde termijn was voldaan.

In het jaar 1986 werd namelijk een bijdrage verplicht gesteld voor elke ingeschreven accountant-administratieconsulent, ter vergoeding van de kosten die de overheid moet maken voor de Commissie en voor de Raad.⁹³ Dit komt voort uit het zgn. 'profijtbeginsel' volgens hetwelk kosten voor bepaalde activiteiten van de overheid mogen worden doorberekend aan specifieke groepen die daarvan profijt hebben.

Raad van Tucht voor accountants-administratieconsulenten

De Raad van Tucht voor accountants-administratieconsulenten werd bij besluit van 14 januari 1974 (*Stb.* 1074, 48) op grond van artikel 30.5 van de WAA ingesteld door de minister van Economische Zaken na overleg met het ministerie van Justitie. Deze Raad heeft de bevoegdheid om maatregelen op te leggen aan accountants-administratieconsulenten in de vorm van een schriftelijke waarschuwing, een berisping, een schorsing of een doorhaling van de inschrijving. De beslissing kan openbaar worden gemaakt. De Raad van Tucht bestaat uit minstens twee leden, die benoembaar zijn voor de rechterlijke macht. Deze zijn de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter.

De Raad van Tucht oordeelt over klachten met betrekking tot het maken van inbreuk op de eer van de stand van accountants-administratieconsulenten zowel wanneer zij door derden worden ingediend als wanneer zij ambtshalve zijn vastgesteld. Een klacht van overtreding van de beroepsregels kan slechts door belanghebbenden worden ingediend. De betrokken accountant-administratieconsulent kan zich laten vertegenwoordigen door derden, in ieder geval door een

⁹³ Wet wijziging accountantswetgeving (*Stb.* 1986, 677).

advocaat. De Raad kan getuige-deskundigen horen. Na de procedure wordt een bezwaar of klacht gegrond of ondergrond verklaard; in het eerste geval legt de Raad van Tucht een maatregel op.

Zowel de klager als de veroordeelde accountant kunnen tegen deze uitspraak in beroep gaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Het College beoordeelt of het beroep gegrond of ontvankelijk is. Tegen een ongegrondverklaring kan verzet worden aangetekend, waarop opnieuw een beslissing van het College volgt. Indien het beroep gegrond is verklaard, wordt een zitting gehouden, waarbij het College aan de hand van de stukken en van inlichtingen bij de Raad van Tucht uitspraak doet.

Accountantsexamens voor accountants-administratieconsulenten

Het examen voor accountants-administratieconsulenten wordt vanaf 1974 jaarlijks afgenomen.⁹⁴ De gang van zaken bij het examen is geregeld in het Examenbesluit en de daaraan gekoppelde examenbeschikkingen. In dit besluit is bepaald dat het examen wordt afgenomen door een jaarlijks door de minister van Economische Zaken te benoemen commissie. Op deze commissie wordt toezicht gehouden door een commissie van advies, die de minister van advies dient over het examen. Mede door toedoen van die laatste instantie treft de minister nadere regelingen voor het examen door middel van een examenbeschikking. De examencommissie is verplicht een archief bij te houden. Dit wordt beheerd door de secretaris, die zijn archief bij elke nieuwe benoeming aan zijn opvolger overdraagt.

Het examen bestaat uit een schriftelijk en een mondeling gedeelte. De examenstof heeft betrekking op kennis van het beroep en functie, kennis van het midden- en kleinbedrijf, kennis van de hoofdzaken van de administratieve organisatie en kennis van de fiscale wetgeving, het sociaal recht en het privaatrecht. In examenregelingen wordt de precieze examenstof vastgelegd.

Van 1987 tot 1991 bood de Wet op de registeraccountants de mogelijkheid aan accountants-administratieconsulenten een examen af te leggen voor de titel accountant. Dit was geregeld in artikel 80c van de WRA. Het examen was bedoeld voor accountants-administratieconsulenten die tijdens de invoering van de WAA niet werden toegelaten tot de uitoefening van hun vak.

Dit examen werd jaarlijks afgenomen: allereerst in drie delen schriftelijk, waarvan het laatste deel na drie kalendermaanden. Voor de eerste twee delen, die betrekking hadden op externe verslaglegging en administratieve ondernemingsorganisatie, kunnen vrijstellingen worden verleend. De kandidaat kreeg slechts toegang tot het derde deel, de leer van de accountantscontrole, als hij voor de eerste twee delen het cijfer 11 heeft gehaald. Het examen wordt afgesloten met een mondeling examen over de leer van de accountantscontrole.

Het examen wordt gehouden door een examencommissie, die jaarlijks door de minister van Economische Zaken en het NlvRA wordt benoemd. Zij wijzen de voorzitter van de commissie aan. De commissie stelt het examenprogramma vast en bepaalt de eisen voor elk onderdeel.

3.4.2 Nederlandse Orde voor Accountants-administratieconsulenten (NOvAA)

De Nederlandse Orde voor Accountants-administratieconsulenten werd in 1993 ingesteld. De NOvAA heeft tot taak om een goede beroepsuitoefening door accountants-administratieconsulenten te bevorderen en hun gemeenschappelijk belang te behartigen. Daarnaast dient de NOvAA zorg te dragen voor de eer van de stand van accountants-administratieconsulenten en dient zij het theoretische gedeelte van het accountantsexamen te verzorgen of te doen verzorgen.

Alle accountants-administratieconsulenten die zijn ingeschreven in het accountantsregister, zijn lid van de NOvAA. De ledenvergadering bepaalt het precieze aantal leden waaruit het bestuur bestaat, maar dit aantal mag niet minder zijn dan zeven. Zij benoemt deze leden voor een zittingsperiode van vier jaar. Elk jaar treedt een deel van de bestuursleden af volgens een rooster dat door de ledenvergadering wordt opgesteld. Dit rooster moet ervoor zorgen dat zo mogelijk telkens een zelfde aantal bestuursleden tegelijkertijd aftreedt. De afgetreden zijn niet direct opnieuw benoembaar. Uit het bestuur kiest de ledenvergadering van de NOvAA een voorzitter en een plaatsvervangende voorzitter die beiden voor een jaar benoemd worden.

⁹⁴ *Stcrt.* 1986, 54: "Het examen voor accountants-administratieconsulenten wordt sedert 1974 jaarlijks afgenomen. De regels voor de inrichting van dat examen en omtrent de beoordeling van de kandidaten zijn vervat in de Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten [*Stcrt.* 1974, 135]."

Toelating: het register van accountants-administratieconsulenten

Het bestuur van de NOvAA beheert vanaf 1993 een register, waarin toegelaten accountants-administratieconsulenten werden opgetekend. Voor inschrijving komen uitsluitend de accountants-administratieconsulenten, die over de vereiste diploma's bezitten in aanmerking. Het is verboden voor niet-ingeschrevenen om de titel van accountant of administratieconsulent te voeren.

Voor inschrijving is een door de wet bepaald diploma vereist. Inwoners van EG-lidstaten kunnen met een gelijkkluidend diploma worden toegelaten. De inschrijving wordt geweigerd indien de aanvrager niet over het vereiste diploma beschikt, in staat van faillissement verkeert, krachtens rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, krachtens rechterlijke uitspraak is ontzet uit het accountantsberoep of indien gegronde vrees bestaat dat de aanvrager het beroep niet naar behoren zal uitvoeren. Voor inschrijving dient een door de ledenvergadering vastgesteld bedrag te worden voldaan. De verordening waarbij dit bedrag wordt vastgesteld moet door de minister van Economische Zaken worden goedgekeurd. Een aanmelding om te worden ingeschreven, wordt door het bestuur bekend gemaakt, waarna binnen twee maanden schriftelijk bezwaar kan worden ingediend. Indien er inderdaad op wordt gereageerd, wordt de inschrijver gehoord, waarna het bestuur alsnog een beslissing neemt. Is de inschrijving definitief, dan stelt het bestuur de aanvrager hiervan op de hoogte.

Onder het beheer van het accountantsregister accountants-administratieconsulenten wordt ook het beheer verstaan van de verzameling inschrijvingen die is ontstaan in de periode van de WAA 1972. Deze inschrijvingen blijven tenminste zeventig jaar na de inschrijving bewaard (art. 3.2, overgangsbepalingen WAA). Voor inschrijving op grond van opleidingen en bewijzen van bekwaamheid binnen een bepaalde termijn na het van kracht zijn van de WAA 1972 zijn overgangsbepalingen opgesteld. In bepaalde gevallen moeten accountants-administratieconsulenten aanvullende examens doen. Tegen weigering van een inschrijving staat beroep open bij de Raad van beroep voor het bedrijfsleven.

Beslechting van geschillen

De Kamer van geschillen van de NOvAA is een arbitrage-instelling, die op aanvraag van beide partijen uitspraak doet in burgerlijke geschillen met betrekking tot de werkzaamheden van accountants. De uitspraken van de Raad hebben kracht van bindend advies. De Raad is ingesteld door de NOvAA bij de Verordening op de Kamer van geschillen van 14 oktober 1993 van de ledenvergadering (*Stcrt.* 1993, 202). De voorzitter en plaatsvervangend voorzitter moeten benoembaar zijn als rechter van een arrondissementsrechtbank. Het bestuur benoemt een secretaris van de kamer, die verplicht is een doctoraalexamen in de rechten af te leggen.

De arbitragerechtspraak is in de verordening zeer gedetailleerd geregeld. Indien er geen leden van de kamer worden gewraakt, beoordeelt de kamer of zij gehouden is uitspraak te doen in het geschil. Reden tot onthouding van een uitspraak kan zijn dat het nemen van een beslissing uit hoofde van de zaak ongewenst is, dat de zaak te onbelangrijk is of dat de feiten te lang geleden hebben plaatsgevonden. Als de kamer besloten heeft tot uitspraak over te gaan, roept zij de betrokken partijen op om hen te horen over de zaak. De daarbij betrokken registeraccountants zijn als leden der orde in dat geval verplicht te verschijnen en getuigenis af te leggen. Zij kunnen echter de kamer verzoeken van een uitspraak te worden versoond. Indien een opgeroepen registeraccountant herhaaldelijk weigert te verschijnen, geeft de kamer hiervan kennis aan het bestuur van de NOvAA. Indien andere opgeroepen weigeren te verschijnen doet de kamer daarover naar believen uitspraak. De finale uitspraken van de kamer worden bewaard in het archief van de kamer.

Tuchtrechtspraak

De Wet op de accountants-administratieconsulenten uit 1993 had zowel de tuchtrechtspraak voor de registeraccountants als de accountants-administratieconsulenten nader geregeld. Er is een onafhankelijke Raad voor de Tucht voor beide instellingen ingesteld en de bevoegdheden van het NlvRA in dezen zijn daarbij ingrijpend herzien. De handelingen van deze Raad staan beschreven in de paragraaf die de tuchtrechtspraak over registeraccountants behandelt.

Het examen accountants-administratieconsulenten

Het accountantsexamen accountants-administratieconsulenten bestaat uit een theoretisch gedeelte en een praktijkgedeelte. Het examen voor theoretisch gedeelte kan tweemaal per jaar worden afgenomen, terwijl voor het praktijkgedeelte een opleiding van tenminste drie jaar is vereist. Daarvoor

moet een tweejaarlijkse stage bij een accountant-administratieconsulent afgelegd worden. De ledenvergadering van de NOvAA kan regels opstellen voor de praktijkopleiding.

Het examen wordt georganiseerd door een examenbureau waarvan de minister van Economische Zaken de leden benoemt. Op de werkzaamheden van dit examenbureau wordt toezicht uitgeoefend door het Curatorium, dat ingesteld is krachtens de Wet op de Registeraccountants en dat ook toezicht uitoefent op de examens van de registeraccountants.

Het Examenbureau heeft de bevoegdheid vrijstellingen te verlenen voor het theoretisch examen voor Nederlandse accountants en verklaringen van bekwaamheid uit te reiken aan accountants uit het buitenland. Het laatste is in overeenstemming met het Europese Verdrag inzake de toelating van personen, belast met de wettelijke controle van boekhoudbescheiden uit 1984 (Pb. EG L 126).

Organisatie: tussentoetsen en toelating

Voor de toelating tot de opleiding voor accountants-administratieconsulenten is een diploma vereist dat toegang geeft tot een hogeschool in de zin van de Wet op het Hoger Onderwijs. In het examenpakket behoort in ieder geval het vak handelskennis te zitten. Indien dat niet het geval is, neemt de examencommissie in plaats daarvan een schriftelijk toelatingsexamen af. De examencommissie heeft eveneens de mogelijkheid andere bewijzen van opgedane kennis toe te laten. Het theoretisch examen bestond in 1994 uit tentamens in twaalf vakken. Eventueel kon voor een of meer onderdelen vrijstelling(en) worden verleend.

4. DE MAKELAARDIJ

Ingevolge artikel 63 van het Wetboek van Koophandel (*Stb.* 1966, 319) dienen makelaars alvorens zij hun beroep mogen uitoefenen door de rechter van een arrondissementsrechtbank te worden beëdigd. Daarvoor dienen zij door de rechter te worden toegelaten. De rechter velst hierover een oordeel nadat hij advies had ingewonnen bij de Kamer van Koophandel. Deze betreft in haar advies een beoordeling van de bekwaamheid als makelaar en de goede naam en faam. Hiertoe stelt de speciale commissie voor de makelaardij van de Kamer van Koophandel bij elke aanvraag een uitvoerig en nauwgezet onderzoek in.

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken richt zich op de vraag of deze praktijk voldoende waarborgen biedt voor de betrouwbaarheid van de makelaardij. Dit beleid kent twee aspecten:

1. Regelgeving ten aanzien van de praktijk van de makelaardij, zoals vastgelegd in het Wetboek van Koophandel. Zo kon men zich aan de hand van het feit dat makelaars gelijktijdig van kopers en verkopers vergoeding vroegen voor bemiddeling inzake hetzelfde onroerende goed afvragen of er voldoende waarborgen waren voor een juiste belangenbehartiging;
2. Controle van de minister van Economische Zaken op de toelating van makelaars door een vergunningstelsel of door het stellen van eisen van vakbekwaamheid. Een vergunningstelsel was tot 1958 van kracht; nadere behoefte van controle werd pas gevoeld toen in 1966 het Wetboek van Koophandel nieuwe regels vaststelde ten aanzien van de makelaardij.

Als beleidsadviserende instantie traden de Kamers van Koophandel op, die afzonderlijk of in verenigingsverband de minister van Economische Zaken van advies dienden.

Ook de titelbescherming van de makelaardij is de laatste jaren aan deregulering onderhevig. De MDW-werkgroep met betrekking tot het beroep van de makelaars deed in 1998 de aanbeveling om de titelbescherming en de beëdiging af te schaffen. Een brede certificeringsregeling en een onafhankelijke geschillencommissie zouden hun plaats moeten innemen: "De huidige titelbescherming geeft slechts informatie over een deel van de marktpartijen, namelijk de makelaars. Bij een certificeringsregeling die makelaars én andere bemiddelaars kunnen opzetten, wordt regelmatig op deskundigheid en kwaliteit getoetst."⁹⁵ De uitvoering van deze voorstellen wordt na het jaar 2000 nader geregeld.

Toelating van makelaars door de minister van Economische Zaken

Voor de uitoefening van het beroep van tussenpersoon in de handel in onroerende goederen was in 1944 door de Secretaris-Generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart (HNS) een vergunningstelsel ingesteld. Volgens dit besluit mocht geen makelaar worden beëdigd zonder vergunning van de Secretaris-Generaal. In 1946 is dit besluit door de minister van Economische Zaken overgenomen. De minister maakte van deze bevoegdheid gebruik om aan de makelaars vestigingseisen te stellen. De Kamers van Koophandel brachten hierbij advies uit. Met ingang van 1 oktober 1958 werd dit besluit bij algemene maatregel van bestuur ingetrokken (*Stb.* 1958, 443)

Nadere regelgeving inzake beëdiging van makelaars

Bij wet van 21 juli 1966 (*Stb.* 1966, 319) werd het Wetboek van Koophandel gewijzigd. Vanaf 1 januari 1967 kan een makelaar ook door de rechter van zijn beroep vervallen worden verklaard. Een van de gronden daartoe is dat de toelatingseisen zodanig zijn gewijzigd dat, hadden zij aldus bestaan ten tijde van de beëdiging, de rechter een andere beslissing zou hebben genomen. Ook bij een procedure tot vervallenverklaring dient de Kamer van Koophandel van advies.

Artikel 63c van het wetboek van Koophandel van 1966 kende aan de minister van Economische Zaken de bevoegdheid toe om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen ten aanzien van de bekwaamheid van makelaars. In 1972 stelde de minister bij algemene maatregel van bestuur vast (*Stb.* 1972, 428) dat voor erkenning van deze bekwaamheid het bezit van een diploma vereist was van de Nederlandse Federatie van Makelaars (het zogenaamde Federatie-diploma) en het afleggen van een proeve van vakbekwaamheid op praktische vraagstukken ten overstaan van de Kamer van Koophandel. Het examenreglement van de NFM wordt door de minister van Economische Zaken vastgesteld.

⁹⁵ Voortgangsnota Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit, 21 april 1998.

In 1981 werd het besluit herzien. Er werden een aantal bepalingen toegevoegd met betrekking tot de vakbekwaamheid van de makelaar (*Stb.* 1981, 192). Hierbij werd aan de minister van Economische Zaken de bevoegdheid toegekend om naast het Federatiediploma ook andere bewijzen van vakbekwaamheid te erkennen. Hieronder vielen in de praktijk enkele diploma's van het Hoger Economisch en Administratief Onderwijs in Eindhoven, die mede waren ondertekend door geëmitteerden van de minister. Verder werden er lichamen in het leven geroepen die de proeven van vakbekwaamheid aflegden en die bevoegd waren om in bijzondere gevallen ervaren makelaars toe te laten. Ook dienden makelaars, die van de vereiste bewijsstukken van vakbekwaamheid waren voorzien, nog een proeve af te leggen bij de Kamer van Koophandel in de plaats van vestiging. Dit was met name bedoeld om de makelaar te testen op zijn vaardigheden om onroerende goederen in de desbetreffende streek te taxeren (Besluit vakbekwaamheid 1981 (*Stb.* 1981, 192, art. 7.2).

5. OCTROOIGEMACHTIGDEN

Octrooigemachtigden zijn deskundigen, die als enigen bevoegd zijn om de belangen van een aanvrager van een octrooi voor de Octrooiraad te vertegenwoordigen.⁹⁶ Over het optreden van deze gemachtigden heeft de minister van Economische Zaken krachtens zijn bevoegdheden, vastgesteld in art. 29 sub g van de Rijksoctrooiwet 1910⁹⁷, bij algemene maatregel van bestuur een reglement opgesteld. Dit reglement bevat kwaliteitseisen en regels met betrekking tot de vakorganisatie van de octrooigemachtigden in een Orde van Octrooigemachtigden. Alleen erkende octrooigemachtigden kunnen door de Octrooiraad als gemachtigden worden ingeschreven in het register van Octrooigemachtigden. Octrooigemachtigden zijn dus een beroepsgroep met een wettelijk vastgesteld reglement. Het Ministerie van Economische Zaken stelt regels vast ten aanzien van de beroepskwaliteit van octrooigemachtigden en schrijft afzonderlijke examens uit en past toelatingsprocedures toe.

In het octrooigemachtigdenreglement van 1936 wordt voorzien in de oprichting van een Orde van octrooigemachtigden, "die alle octrooigemachtigden omvat". Dit treedt op als openbaar lichaam en oefent toezicht uit op zijn leden, voor zover die als zodanig door de Octrooiraad zijn ingeschreven.⁹⁸ Het reglement onderging verschillende wijzigingen en werd -om enkele procedures iets scherper te stellen- in 1968 volledig herschreven (*Stb.* 1968, 592).

Vanaf 1912 bestaat de Octrooiraad, als een aparte bijzondere afdeling met eigen bevoegdheden van het Bureau voor Industriële Eigendom (BIE) (Rijksoctrooiwet 1912 (*Stb.* 1912,), art. 14). De leden van de Octrooiraad zijn op voordracht van het Ministerie van Economische Zaken benoemd door de Kroon. Ingevolge de Rijksoctrooiwet 1995 is de afdoening van vanaf april 1995 ingediende octrooiaanvragen -een vereenvoudigde procedure- toegewezen aan het BIE; voordien ingediende aanvragen worden door de Octrooiraad afgedaan.

De Octrooiraad moet handelen volgens bij de wet vastgestelde procedures. Deze procedures worden nader gespecificeerd in het Octrooireglement dat bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. Binnen de procedure is ook beroep mogelijk: hiervoor is bij de Octrooiraad een aparte afdeling ingericht.

De werkzaamheden van de Orde van octrooigemachtigden betreffen het Nederlands grondgebied. Het Europees Octrooiverdrag van 1976 schrijft voor dat voor toelating als octrooigemachtigde bij het Europees Octrooibureau een aparte toelatingsprocedure vereist is met een apart examen. Hieraan is in dit onderzoek een afzonderlijke paragraaf gewijd.

Naast octrooigemachtigden zijn er ook gemachtigden die de belangen behartigen van cliënten die zich aanmelden bij het Benelux Merkenbureau en het Benelux Bureau voor Modellen en Tekeningen. Deze beroepsmatige merkengemachtigden en modellengemachtigden kunnen lid zijn van de Benelux-Vereniging voor Merken- en Modellenrecht. Dit is echter een particuliere organisatie die weliswaar zekere betrouwbaarheidswaarborgen kan bieden, maar geen instelling die aan wettelijke regels is gebonden. Zij valt dan ook buiten het kader van dit onderzoek.

Toelating van octrooigemachtigden tot het Nederlands grondgebied

Professionele octrooigemachtigden dienen zich ter inschrijving aan te melden bij de Octrooiraad. Vanaf 1959 is bepaald dat deze inschrijvingshandelingen door de voorzitter dient te worden uitgevoerd. Inschrijving kan pas geschieden nadat octrooigemachtigden drie jaar als kandidaat octrooiaanvragen in een kantoor van een octrooigemachtigde hebben afgehandeld en voor de Octrooiraad een examen hebben afgelegd. Het examen is in beginsel postacademisch: er worden ingenieurs, doctorandi in de wis- en natuurkunde of daarmee gelijk gestelde diplomahouders toegelaten.

De ingeschreven octrooigemachtigden zijn lid van een Orde van Octrooigemachtigden. Deze orde kiest uit zijn midden een bestuur en een Raad van toezicht. Deze Raad heeft de bevoegdheid tegen inschrijvingen in het register van de Orde een bericht van verzet in te dienen. Zij kan zich tegen inschrijving verzetten als een kandidaat niet aan de eisen voldoet, of wanneer er "gegronde vrees bestaat dat de inschrijving de eer van de stand der octrooigemachtigden zal schaden" (art. 6.1, sub b).

⁹⁶ Zie: Bervoets, *Mededingingsbeleid* PIVOT-rapport nr. 93, p. 50-51. Ook de procedure van octrooiverlening komt in dit rapport aan bod.

⁹⁷ In de Rijksoctrooiwet van 1977 is deze bevoegdheid geëxpliciteerd door de invoering van een afzonderlijk wetsartikel.

⁹⁸ Daarnaast kan de Octrooiraad namelijk advocaten toelaten die onder eigen disciplinaire organen vallen (de Raad van Toezicht en Discipline, later vervangen door interne organen van de Nederlandse Orde van Advocaten), en dus geen lid zijn van de orde.

De Raad van Toezicht neemt deze beslissing na verhoor van de kandidaat. Tegen deze beslissing kan de gegadigde beroep instellen bij een Raad van Beroep.

Toezicht op octrooigemachtigden

De Raad van Toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden is volgens artikel 16 van het Octrooigemachtigdenreglement uit 1968 "belast met de zorg voor de eer en de stand van de octrooigemachtigden" (*Stb.* 1968, 592). Zij is bevoegd "onwaardig gedrag" disciplinair te straffen. Met name wordt het samenwerken met personen die geweigerd zijn als octrooigemachtigden, ontzet zijn uit het recht of als onbevoegden proberen voor de Octrooiraad op te treden, als onwaardig beschouwd -naast hetgeen in de Octrooiwet reeds strafbaar is gesteld.

Tot 1959 werd de Raad van Toezicht samengesteld uit de bestuursleden van de orde. In dat jaar werd bepaald dat de raad, bestaande uit zes leden, voor de helft uit bestuursleden en voor de helft uit door het bestuur aan te wijzen leden van de Orde zou bestaan. In de reglementswijziging van 1968 kwam vast te staan dat de samenstelling en verkiezing van de Raad, bestaande uit vijf leden en vijf plaatsvervangende leden, in het huishoudelijk reglement van de Orde zou worden vastgesteld.

De Raad van Toezicht kan op grond van ingediende klachten straffen opleggen in de vorm van een waarschuwing, een berisping, een schorsing van maximaal vijf jaar of ontzetting uit het ambt. De Raad beslist eerst na verhoor van de betrokken octrooigemachtigde. Door verschillende wijzigingen in het reglement zijn aan de Raad van Toezicht nog enkele specifieke bevoegdheden toegekend om in bijzondere situaties op te treden.

Tegen de beslissingen van de Raad van Toezicht is beroep mogelijk bij de Raad van Beroep inzake het Toezicht op de Octrooigemachtigden. Deze Raad is samengesteld uit de voorzitter van de Octrooiraad, een door de Kroon aangewezen rechter uit de arrondissementsrechtbank van Den Haag of de Hoge Raad, en een gekozen lid van de Orde der Octrooigemachtigden. Aan de Raad van Beroep wordt een secretaris toegevoegd, die benoemd wordt door de minister van Economische Zaken.

Europese octrooigemachtigden

In 1976 werd het Europees Octrooiverdrag van München gesloten. In dit verdrag werden bepalingen opgenomen over de toelating van octrooigemachtigden bij het Europees Octrooibureau, dat krachtens dit verdrag werd opgericht. Er werd een apart Instituut voor erkende gemachtigden opgericht, waarvan de bevoegdheden werden beschreven in artikel 134 van het verdrag. Het Instituut kent een Raad van Bestuur, waarin de delegaties van de aangesloten landen zitting hebben. In artikel 15.3 van het in 1977 vastgestelde Instituutsreglement werd de sterkte van de delegatie van de op dat moment aangesloten landen aangegeven.

De bij het Europees Octrooiverdrag aangesloten landen hebben krachtens artikel 5 van het Instituutsreglement de bevoegdheid om zelfstandig toelatingen tot het Europees Octrooibureau in te trekken op grond van ernstige misdragingen. Praktisch houdt dit in dat een door de Raad van Tucht van de Orde van Octrooigemachtigden geschorste of ontzette octrooigemachtigde op dezelfde gronden ook zijn Europese bevoegdheden wordt ontnomen.

6. ACTORENOVERZICHT

Met betrekking tot het begrip actor, dat in de geformuleerde handelingen een belangrijke rol speelt, het volgende. Actoren zijn overheidsorganen en privaatrechtelijke instellingen die een rol spelen op een beleidsterrein. In dit rapport zijn alleen de handelingen opgenomen van actoren die een publiekrechtelijke bevoegdheid hebben. De privaatrechtelijke instellingen die een belangrijke rol op het beleidsterrein spelen zijn in de loop van het onderzoek nader besproken. In deze lijst zijn alleen de actoren opgenomen die betrekking hebben op advisering van het MKB.

A. Overheidsinstellingen

Minister van Economische Zaken

Op 3 juli 1946 werd het departement van Economische Zaken ingesteld en daarmee is de minister van Economische Zaken belast met de zorg voor de beroepkwaliteit voor zover hierin economische ordening moest plaatsvinden. Binnen het ministerie is de uitvoering van de daartoe strekkende wetten in 1946 opgedragen aan het Directoraat-Generaal voor Midden- en Kleinbedrijf, later ook het Directoraat-Generaal, belast met orderingsvraagstukken. Momenteel is de "kwaliteitszorg" een taak van het directoraat Marktwerking van het Directoraat-Generaal voor Economische Structuren.

Kamers van Koophandel en Fabrieken (KvKs)

Deze Kamers van Koophandel hebben de volgende bevoegdheden:

- het inschrijven van ondernemingen in het Handelsregister volgens de Handelsregisterwet 1918 (Stb. 493), van kracht vanaf 15 maart 1921. Hiervoor is een vestigingsvergunning vereist voor daartoe aangewezen bedrijven;
- het uitgeven van vestigingsvergunningen (deze bevoegdheden ook door andere publiekrechtelijke instanties worden gedeeld, zie hiervoor het hoofdstuk over vergunningen); Kamers van Koophandel zijn bevoegd tot het uitreiken van vestigingsvergunningen aan bedrijven volgens Vestigingswet Kleinbedrijf 1937, het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf (geldig van 1941 tot 1952), de Vestigingswet Bedrijven 1954 en de Vestigingswet Detailhandel van 1972. De KvK bemiddelde en wees de aanvrager de weg langs allerlei vestigingsvoorschriften die voor verschillende soorten bedrijven golden. Dat geldt ook voor vestigingsvergunningen die krachtens Europese verdragen zijn toegelaten. Het uitreiken van vestigingsvergunningen is in de wet van 1996 vereenvoudigd en uitsluitend aan de KvKs voorbehouden. De KvKs hebben vanaf 1980 als registrator van hun vergunningenstelsel een centraal orgaan: De Stichting Databank NV.
- het adviseren van de minister van Economische Zaken bij de toelating van makelaars (tot 1963);
- het adviseren van de rechter bij de beëdiging van makelaars (na 1963): de Kamers van Koophandel hebben een aparte toelatingsbevoegdheid voor makelaars; bij vestiging in hun district moeten deze een proeve afleggen inzake de kennis van het te taxeren onroerend goed.

De KvKs functioneren als doorgeefluik voor bedrijven ten aanzien van regelgeving en bemiddeling bij de verstrekking van voorlichting en advies. Zij geven zelf ook advies met betrekking tot de inrichting van bedrijven op grond van bestaande wet- en regelgeving (bijvoorbeeld arbo- en milieuwetgeving).

Over de taken en bevoegdheden van de Kamers van Koophandel op grond van landelijke wet- en regelgeving zal een nader onderzoek worden gedaan in het rapport inzake regionaal economisch beleid.⁹⁹

De Kamers van Koophandel en Fabrieken participeren in een aantal samenwerkingsverbanden:

- Nederlandse delegatie in Europese verenigingen van Kamers van Koophandel ('Eurochambre');
- Vereniging van secretarissen van Kamers van Koophandel, 1923-1980;
- Vereniging van Kamers van Koophandel, 1923-1980;
- Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland (VVK), 1980- : dit orgaan, ontstaan uit een fusie van onder meer de voorgaande verenigingen en een aantal groepen regionale samenwerkingsverbanden van KvKs, heeft een centraal registratiekantoor, waarin gegevens zijn opgenomen met betrekking tot het handelsregister en de vestigingswet. De vereniging draagt door gezamenlijke besluitvorming van de KvKs bij aan de normering van de kwaliteit van bedrijfsinrichtingen in de detailhandel.

⁹⁹ PIVOT-rapport nr. 150 (in voorbereiding).

Economische Controledienst (ECD), 1949-

Een door het ministerie van Economische Zaken ingestelde dienst voor het handhaven van behoorlijk economisch verkeer en het opsporen van economische delicten (*Stcrt.* 1949, 108). De ECD werd in 1955 aangewezen om toezicht uit te oefenen op overtredingen van de vestigingswetgeving die in 1954 haar beslag had gekregen (*Stcrt.* 1955, 127). In 1993 werd deze taak stilzwijgend als afgesloten beschouwd, alhoewel de wettelijke basis bleef bestaan.

Algemene Inspectiedienst (AID), 1954-

Een door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij ingestelde handhavings- en opsporingsdienst (*Stb.* 1954, ... [KB van 19-1 1954]). De AID kreeg in 1986 met betrekking tot de detailhandel de bevoegdheid tot het opsporen van overtredingen van de Vestigingswet Detailhandel, samen met de ECD (*Stcrt.* 1986, 96). De nieuwe algemene vestigingswetgeving die in 1995 tot stand kwam, betekende het einde van de VWD en daarmee van de bevoegdheden van de AID in dezen.

B. Adviesorganen

De hier beschreven organen verstrekken op verzoek advies aan de minister van Economische Zaken en beïnvloeden op deze manier de regelgeving en de beleidsbepaling.

Middenstandsraad, 1946-1950

Economische Raad, 1946-1950

Deze adviesorganen zijn samen met de Nijverheidsraad vervangen door:

Sociaal-Economische Raad (SER), 1950-

Een vertegenwoordigend overleg- en adviesorgaan van vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en het rijk ter voorbereiding van wet- en regelgeving op het gebied van sociaal-economische belangen. Binnen deze Raad zijn voor verschillende bedrijfstakken publiekrechtelijke bedrijfsorganen opgericht die verordeningen kunnen vaststellen. Ook kan binnen het kader van de SER een branche-organisatie met andere belanghebbenden standaardafspraken maken die een normerend karakter krijgen voor het gedrag in het bedrijfsleven.¹⁰⁰

De SER kent en kende een aantal speciale adviescommissies met betrekking tot de vestigingswetgeving¹⁰¹:

- *Commissie Adviezen Vestigingsregelingen* (CAV), 1954- : instelling ex art. 43, opgericht 11 juni 1954; adviseert de minister van Economische Zaken en de sociale partners over de vaststelling van vestigingsregelingen.
- *Commissie Uitvoering Vestigingsregelingen*, 1955-1994: instelling ex art. 19, opgericht 14 oktober 1955; verleent medewerking aan de uitvoering van vestigingsbesluiten in het kader van de Vestigingswet Bedrijven 1954 en de Drank- en Horecawet. De commissie houdt zich bezig met de uitvoering van bevoegdheden van de SER inzake vergunningverlening, de uitreiking van voor vergunningen van anderen benodigde bewijzen van bekwaamheid en verlening van ontheffingen. Vanaf 1994 verleent zij geen vergunningen meer, maar levert ze nog verklaringen af. Zij houdt op te bestaan bij de invoering van de Vestigingswet 1995.
De werkzaamheden worden dan overgenomen door:
Bestuurskamer, 1994- : instelling ex art. 19 en 42; adviseert of bereidt adviezen voor onder andere met betrekking tot het verlenen van de gevorderde medewerking krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1954.
- *Commissie Ontwikkeling Bedrijven* (COB of SER-COB), 1978-1994: adviseert inzake beleidsonderbouwend onderzoek naar vernieuwingstechnologie. Hierbij werkt zij ook samen met adviesorganen voor het midden- en kleinbedrijf.
- *Commissie Wijziging Vestigingswet Bedrijven 1954*, 1981-1996: instelling ex art. 42, opgericht 20 februari 1981; bereidt advies voor over de wijziging van de VWB 1954. Werd opgeheven op 19 november 1981, maar gereactiveerd in 1984.

¹⁰⁰ Over de SER is een apart RIO geschreven: Schreuder, *Sociaal-Economische Raad* PIVOT-rapport nr. 58.

¹⁰¹ Een volledige lijst van de (advies)commissies van de SER staat in: Schreuder, *Sociaal-Economische Raad* PIVOT-rapport nr. 58, p. 65-77.

Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIMK)

Opgericht in 1930; verricht ten behoeve van brancheorganisaties en andere belanghebbenden onderzoek op macro-economisch terrein in het belang van het MKB.

Projectgroep Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW)

Samenwerkingsverband tussen het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Justitie om aan de hand van verschillende onderzoeken de noodzaak en kwaliteit van regelgeving voor het bedrijfsleven te onderzoeken. In 1994 maakte deze projectgroep een startnotitie. De groep maakt uiteindelijk voorstellen voor de herziening van wettelijke regels c.q. aanpassing aan de behoeften voor een verbeterde marktwerking. Het maakt om de vijf jaar een nieuwe startnotitie en stuurt geregeld in de vorm van verslagen verantwoordingen naar de Staten-Generaal. Ook is zij betrokken bij de rapportage aan de OESO, die op grond van haar aanbevelingen geregeld geïnformeerd wil worden over de opheffing van marktbelemmerende regelgeving.

De productie van de groep bestaat uiteindelijk uit wetsvoorstellen aan de Staten-Generaal.¹⁰²

De door MDW voorgestelde regelgeving zal na 2000 worden omgezet in een regulier wettelijk kader, zodat onder invloed van haar voorstellen een aantal vestigingsprocedures kan worden afgeschaft.

C. Actoren met bevoegdheden inzake vergunningen en toelatingen

In het kader van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937, de Vestigingswet Bedrijven 1954 en daaronder vallende regelingen, hebben de volgende organisaties bevoegdheden¹⁰³:

Kamers van Koophandel en Fabrieken: zie boven.

Hoofdbedrijfschap voor de detailhandel: ingesteld als publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in 1956; verleent vestigingsvergunningen voor bepaalde bedrijven in de detailhandel tot de invoering van de Vestigingswet Detailhandel in 1972. Nadien geeft het Hoofdbedrijfschap op grond van studieopdrachten adviezen met betrekking tot de opleiding en vereiste vakbekwaamheid voor bepaalde branches.

Hoofdbedrijfschap voor de ambachten: ingesteld als publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in 1956; kan voor bepaalde bedrijfstakken in het ambacht vestigingsvergunningen verlenen tot 1986. Nadien geeft het Hoofdbedrijfschap op grond van studieopdrachten adviezen met betrekking tot de opleiding en vereiste vakbekwaamheid inzake het ambachtelijk bedrijf. Het geeft periodiek informatie door middel van tijdschriften en jaarberichten waarin ook normering en kwaliteitszorg wordt verwerkt. Het Hoofdbedrijfschap ambachten organiseert ook beroepenwedstrijden.

Bedrijf- en productschappen, vallend onder de hoofdbedrijfschappen: hebben voor zover de regelgeving het aangeeft dezelfde bevoegdheden. Sommige bedrijfschappen geven door middel van circulaire informatie waarin ook normering en kwaliteitszorg wordt verwerkt.

D. Vakorganisaties met een publiekrechtelijke certificeringstaak

Raad voor accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Commissie voor de toelating van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Examenadviescommissie voor de examens van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Examencommissies voor de examens van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Nederlandse Federatie van Makelaars (NFM), 1973-: betrokken bij examens van accountants-administratieconsulenten

Openbare beroepsinstellingen van accountants

Nederlands Instituut voor Registeraccountants (NIVRA) te Amsterdam, 1967-

Bureau voor Examens van registeraccountants, 1967-

Curatorium voor de opleiding van registeraccountants, 1967-

(Dit Curatorium is vanaf 1994 ook het curatorium voor accountants-administratieconsulenten.)

¹⁰² De projectgroep is een opvolger van de Interdepartmentale werkgroep Deregulering, die staat beschreven in PIVOT-rapport nr. 12 inzake wetgeving: Netiv, *So many laws argue so many sins*.

¹⁰³ Zoals reeds in de inleiding aan de orde is gesteld, is geen van deze organen in het onderhavige RIO als actor opgevoerd, aangezien het hier organisaties betreft die in een eigen rapport behandeld (zullen) worden.

Nederlandse Orde van accountants-administratieconsulenten (NOvAA) te Den Haag, 1994-
Bureau voor Examens van accountants-administratieconsulenten, 1967-

Raad van Tucht voor accountants-administratieconsulenten, 1974-1994

Raad van Tucht van het NlvRA, 1967-1994

Deze twee Raden van Tucht vormen vanaf 1994:

Raad van Tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten, 1994-

Openbare beroepsinstellingen van octrooigemachtigden

Orde van Octrooigemachtigden

Ingesteld bij het Octrooigemachtigden-reglement (*Stb.* 1936, 642). Binnen dit lichaam heeft de Raad van Toezicht openbaar gezag.

Raad van Beroep inzake het Toezicht op de Octrooigemachtigden

Beroepsinstelling tegen beslissingen van de Raad van Toezicht.

Octrooiraad

Bevoegd tot inschrijving van octrooigemachtigden in een register; deze inschrijving vindt plaats nadat een voorgeschreven examen is afgelegd.

Examencommissie voor octrooigemachtigden

Benoemd door het Ministerie van Economische Zaken.

Particuliere organisaties

Brancheorganisaties en vakorganisaties spelen op het gebied van kwaliteitszorg vooral een rol in verband met¹⁰⁴:

- behartiging van branche-belangen bij de totstandkoming en uitvoering van vestigingswetten;
- betrokkenheid bij de zorg voor opleidingen, waarvoor krachtens de vestigingsbesluiten een bewijs van bekwaamheid is vereist; een enkele organisatie verzorgt eigen opleidingen met erkende diploma's;
- certificering van bepaalde functionarissen in het bedrijfsleven, die werkzaamheden verrichten op het gebied van speciale expertises, in het bijzonder met betrekking tot veiligheid en innovatie.¹⁰⁵

E. Internationale organen

Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

Deze instelling, opgericht in 1960, is een samenwerkingsorgaan tussen de geïndustrialiseerde staten, die georiënteerd zijn op een vrijemarkteconomie. In onderling overleg stellen zij aanbevelingen op, op grond waarvan zij hun gedrag laten toetsen door een rapporteur, die jaarlijks vergelijkende rapporten opstelt. Een van de onderwerpen waarmee de OESO zich bezighoudt, is deregulering. De OESO houdt in het kader van haar aanbevelingen inzake "regulatory reform" de ontwikkeling bij van de bij haar organisatie aangesloten landen door middel van vergelijkende rapportage. Mede onder invloed van deze rapportage is de commissie Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit bij het ministerie van Economische Zaken ontstaan (zie boven).

¹⁰⁴ Bijvoorbeeld het Koninklijk Nederlands Ondernemersverbond (KNOV) en het Nederlands Christelijk Ondernemersverbond (NCOV). Dit zijn beide koepels van werkgeversorganisaties op het gebied van de detailhandel en het midden- en kleinbedrijf. Zij spelen een rol bij onderhandelingen met het ministerie van Economische Zaken inzake de belangen van hun organisaties.

Andere particuliere organisaties, speciaal gericht op de instandhouding van de vakkennis van de kleine nijverheid –en daarom soms gesubsidieerd door het ministerie van Economische Zaken- zijn: het Centraal Orgaan voor het Scheppend Ambacht (COSA), dat het scheppend ambacht in de nijverheid bevordert in de vorm van kennisuitwisseling, wederzijdse aanbevelingen en wedstrijden en de Vereniging tot veredeling van het ambacht (VVA), opgericht door onder meer de architect Pierre Cuypers in 1892, dat oorspronkelijk mede bedoeld was om fraaie vormgeving binnen het ambacht te bevorderen. Het functioneert als koepel van opleidingsinstituten in vakken op het gebied van de ambachtelijke nijverheid en verstrekt erkende diploma's; in het bijzonder is zij betrokken geweest bij organisatiecomités voor beroepenwedstrijden.

Geen van deze en soortgelijke organisaties is als actor in dit RIO opgenomen.

¹⁰⁵ Deze certificering kan in bijzondere gevallen vereist zijn bij wettelijk voorschrift of op grond van Europese regelgeving met betrekking tot expertise, veiligheid en/of gezondheid. Deze regelgeving wordt echter vanuit andere beleidsterreinen aangestuurd.

De Europese Unie en andere Europese instellingen

Europese Economische Gemeenschap (EEG)

Het verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap van 1957 is bedoeld om door middel van gemeenschappelijke regelgeving marktbelemmerende bepalingen in de lidstaten tegen te gaan. In 1962 publiceerde de EG een Algemeen Programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging. Het gevolg hiervan is een reeks richtlijnen, waarin aan de lidstaten wordt voorgeschreven hun vestigingseisen zodanig aan te passen dat bedrijven die in andere staten worden uitgeoefend vrij binnen de EG kunnen worden verplaatst. Zo zijn er voor verschillende beroepsgroepen richtlijnen opgesteld (bijv. kappers). Daarnaast stelt de EG regels op voor de wederzijdse erkenning van beroepsopleidingen. Hiervoor werd in EG-richtlijn 1989, nr. 48 een algemeen stelsel opgesteld, waarbij beroepsopleidingen op communautair niveau met elkaar gelijk werden gesteld (Pb L 019, 24-1 1989). De Europese Commissie volgt in zijn regelgeving over het algemeen de aanbevelingen van de OESO.

Europese Unie (EU)

In het nu volgende wordt ingegaan op de besluitvorming binnen de EU en de plaats van de vakdepartementen, waaronder het ministerie van Economische Zaken, hierin.¹⁰⁶ Dit institutioneel onderzoek biedt geen plaats voor een uitgebreide behandeling van de EU-instellingen, de besluitvorming, de coördinatie van de Nederlandse inbreng, e.d. Daarvoor raadplege men relevante bronnen en literatuur.

De kern van het EEG-verdrag is de totstandkoming van een gemeenschappelijke markt, die op het grondgebied van de lidstaten ruimte biedt voor een vrije ontmoeting van vraag en aanbod uit alle lidstaten, zonder enige nationale belemmering.

De EG kent een aantal soorten besluiten: verordeningen, richtlijnen, beschikkingen, aanbevelingen en adviezen. Richtlijnen zijn besluiten die verbindend zijn ten aanzien van het te bereiken resultaat. De lidstaten kunnen zelf besluiten welke maatregelen ze nemen om het resultaat te bereiken. Meestal wordt in een richtlijn een termijn genoemd waarbinnen een lidstaat moet voldoen aan het doel van de richtlijn. Veel richtlijnen zijn echter zo gedetailleerd dat een lidstaat niet veel keuze heeft in de uitwerking in nationale maatregelen. Het vaststellen van richtlijnen is een bevoegdheid van de Raad van ministers van de EG. De Raad kan zijn bevoegdheid om uitvoeringsmaatregelen vast te stellen delegeren aan de Commissie.¹⁰⁷ De Commissie vaardigt op basis van de richtlijnen beschikkingen uit waarin nadere regels en voorschriften worden gegeven, waaraan de lidstaten zich dienen te houden.

Raad van ministers en de permanente vertegenwoordigers

Tussen 1958 en 1967 waren er behalve de Raad van de EEG ook de vergelijkbaar functionerende Bijzondere Raad van ministers van de EGKS en Raad van Euratom. Op grond van het Fusieverdrag uit 1967 werden deze drie instellingen vervangen door de Raad van de Europese Gemeenschappen, in deze context doorgaans aangeduid als Raad.

De Raad is het voornaamste regelgevende Europese orgaan, dat de hoofdlijnen van het communautaire beleid vaststelt op voorstel van de EC en na raadpleging van het Europees Parlement.¹⁰⁸ De besluiten van de Raad worden vastgelegd in verordeningen, richtlijnen, beschikkingen en adviezen. Andere taken van de Raad betreffen de intergouvernementele samenwerking ten aanzien van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) en justitie en binnenlandse zaken (JBZ). Tevens kan de Raad verdragen sluiten met andere internationale organisaties en met derde landen.

Het voorzitterschap rouleert per half jaar; zo was Nederland in de eerste helft van 1997 voorzitter van de Raad. De samenstelling van de Raad varieert al naar gelang de besproken onderwerpen, en bestaat telkens uit alle EU-ministers binnen hetzelfde vakgebied. De ministers zijn

¹⁰⁶ Deze uiteenzetting over de Europese Unie en het functioneren van de Europese instellingen is bedoeld als context-informatie bij de Europese handelingen die in dit RIO zijn opgenomen. De tekst is -op enkele kleine wijzigingen na- overgenomen uit: Schreuder, *Gezondheid en welzijn van dieren* PIVOT-rapport nr. 107, pp. 34-38.

¹⁰⁷ *EU Handboek*, 49.

¹⁰⁸ *Ibidem*.

gemachtigd om de regering van de lidstaat die hij/zij vertegenwoordigt te binden. Deze vakraden zijn geen ondergeschikte afsplitsing, maar vormen op hun eigen beleidsterrein de Raad.

Tijdens plenaire vergaderingen van de Raad worden de in aanmerking komende ministers bijgestaan door soms uitgebreide ambtelijke delegaties. Hieraan kunnen 'liminaire' vergaderingen voorafgaan, die bedoeld zijn voor het oplossen van knelpunten en waarin iedere bewindspersoon zich slechts door één ambtenaar laat bijstaan. Van de delegaties kunnen, naast de vakminister en diens ambtenaren, ook vertegenwoordigers van andere betrokken vakministers deel uitmaken, bijvoorbeeld van Buitenlandse Zaken. De besluitvorming in de Raad wordt voorbereid door een comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten (Coreper of CSA).

Europese Commissie (EC)

In het eerste decennium van het bestaan van de EEG was er zowel een Commissie van de EEG, een Hoge Autoriteit van de EGKS en een Commissie van Euratom. Krachtens het Fusieverdrag uit 1967 werden deze drie organen vervangen door de Commissie van de Europese Gemeenschappen. Deze Europese Commissie wordt kortweg wel aangeduid als Commissie of EC.

De EC vormt het dagelijks bestuur van de EU en bestaat uit een college van onafhankelijke personen, benoemd door de gezamenlijke regeringen van de lidstaten. Afzonderlijke landen hebben in de praktijk een doorslaggevende stem bij het aanwijzen van commissarissen uit hun land. Er zijn momenteel twintig Commissarissen, ieder met een eigen portefeuille en ambtelijk apparaat. Besluiten worden genomen door de EC als college.

De EC is als enige orgaan bevoegd om EU-wetsvoorstellen in te dienen bij de Raad van Ministers en is initiatiefneemster voor het gemeenschappelijke beleid.¹⁰⁹ Daarnaast bewaakt de EC de juiste toepassing van de Europese verdragen en de gemeenschappelijke besluiten door toe te zien op de uitvoering van regelingen door de daartoe aangewezen organen van de lidstaten. De Commissie vertegenwoordigt bovendien de EU in internationale organisaties. In het algemeen wordt de bevoegdheid tot het vaststellen van bepalingen ter uitvoering van richtlijnen van de Raad overgedragen aan de Europese Commissie.¹¹⁰

Europees Parlement (EP)

Bij aanvang van de werkzaamheden in 1958 was het parlement uitsluitend adviesorgaan van de Raad ten aanzien van ingediende Europese wetgeving. De leden worden sinds 1979 rechtstreeks gekozen door de burgers van de lidstaten.

Vanaf de jaren zeventig heeft het EP medezeggenschap over de EU-begroting, terwijl de bevoegdheden gestaag toenemen. Op veel gebieden vindt de Europese besluitvorming sinds 1987 plaats via de samenwerkingsprocedure. Deze houdt in dat wanneer het Parlement een Raadsbesluit – dat meestal met gekwalificeerde meerderheid tot stand komt – afwijst, de Raad alleen door unanimité tot vaststelling kan overgaan. Sinds 1993 is deze coöperatieprocedure grotendeels vervangen door de medebeslissingsprocedure (co-decisie), waarbij EC-voorstellen zowel door de Raad als door het Parlement moeten worden goedgekeurd.

Een opmerkelijke en nog altijd bestaande beperking van Europarlementaire invloed zijn echter de 'verplichte uitgaven', die een groot deel uitmaken van de EG-begroting.

Hof van Justitie

Dit gerechtshof van de EU verzekert de eerbiediging van het recht bij de interpretatie en toepassing van de Verdragen. Het bestaat uit 15 rechters en 9 advocaten-generaal, die door de lidstaten benoemd worden in onderlinge overeenstemming. De arresten van het Hof zijn bindend voor zowel de gemeenschapsinstellingen als voor lidstaten en particulieren. In 1988 werd op grond van de Europese Akte een gerecht van eerste aanleg aan het Hof toegevoegd. Het gerecht bestaat uit een college van 15 rechters.

Permanente Vertegenwoordigers (PV)

De ambassadeurs van de lidstaten bij de EG worden aangeduid als Permanente Vertegenwoordigers (PV's). Ze staan de Raad van Ministers bij in het Comité van Permanente vertegenwoordigers (Coreper

¹⁰⁹ De wetgevende en uitvoerende bevoegdheden van de Commissie zijn niet algemeen, maar telkens gebaseerd op een of meer specifieke bepalingen uit een Europees verdrag. Zie Brinkhorst, *Grondlijnen van Europees recht*, 48.

¹¹⁰ *EU Handboek*, 28-29.

of CSA) binnen onderhandelingsmarges die ze van hun regeringen hebben meegekregen. Een andere belangrijke taak van de PV's is het bijdragen aan de voorbereiding en formulering van het nationale beleid ten aanzien van de EU. De Nederlandse PV's hebben daartoe zitting in diverse coördinatiecommissies en onderraden van de ministerraad.

Het voorzitterschap van het Coreper rouleert mee met dat van de Raad. Raadswerkgroepen bereiden de vergaderingen van de Coreper of CSA voor. De lidstaten zijn in deze werkgroepen vertegenwoordigd door ambtelijke deskundigen. In dit stadium is er veel ruimte voor nationale inbreng. Het voorstel wordt doorgaans meermaals besproken.

De permanente vertegenwoordigers bereiden de vergaderingen van de Raad voor in een tweetal comités: het Coreper en het CSA. De voorstellen met betrekking tot het gemeenschappelijke landbouwbeleid worden voorbereid in het CSA, en alle overige EC-voorstellen in het Coreper. In dit stadium is er een duidelijke inbreng vanuit de lidstaten, die via hun vertegenwoordigers in het CSA of Coreper amendementen kunnen indienen.

Vraagstukken waarover binnen Coreper of CSA overeenstemming bereikt wordt tussen de PV's en de EC, worden als A-punten op de Raadsagenda geplaatst en zijn meestal hamerstukken. Voor B-punten is nog politieke discussie in de Raad nodig.

Besluitvorming in de Raad

De besluitvorming binnen de EU komt op gang op met een voorstel van de Europese Commissie over communautaire maatregelen op een bepaald terrein. De Raad van Ministers bepaalt vervolgens dat andere instellingen van de Gemeenschap moeten worden geraadpleegd, zoals b.v. het Europees parlement. Na raadpleging wordt het commissievoorstel ten behoeve van de besluitvorming in de Raad van ministers behandeld door Raadswerkgroepen, Raden-attachés, en Coreper of CSA.

De Raadswerkgroepen behandelen in eerste instantie een commissievoorstel. Als binnen een werkgroep overeenstemming is over een voorstel, komt het voorstel als hamerstuk op de agenda van het Coreper of CSA. Bij onenigheid kan het voorstel worden doorverwezen voor behandeling door Raden-attachés, ad hoc samengestelde vergaderingen van de Permanente Vertegenwoordigers. Blijft er onenigheid over een voorstel dan wordt er nog over onderhandeld in het Coreper of CSA. Als er in het Coreper of het CSA overeenstemming over een commissievoorstel is bereikt, komt dat voorstel als agendapunt A bij de Raad in de vergadering. Dat betekent dat de Raad een dergelijk voorstel alleen nog maar formeel goedkeurt en er geen inhoudelijke discussie meer plaatsvindt.¹¹¹ In andere gevallen zal er nog een inhoudelijke en politieke behandeling in de Raad plaatsvinden. Soms stuurt de Raad een voorstel voor hernieuwde behandeling terug.

Besluitvorming van de Europese Commissie

Richtlijnen en Verordeningen worden door de Raad vastgesteld. In het algemeen wordt de bevoegdheid tot het vaststellen van bepalingen ter uitvoering van richtlijnen door de Raad overgedragen aan de Europese Commissie. Voor het vaststellen van dergelijke Commissie-richtlijnen en beschikkingen zijn een aantal procedures vastgesteld, waarin drie soorten comités een rol spelen: raadgevende comités, comités van beheer en reglementeringscomités. De raadgevende comités worden ingesteld door de Commissie. De reglementeringscomités worden ingesteld bij besluit van de Raad van ministers. Afhankelijk van het onderwerp wordt een of twee soorten comités ingeschakeld. Afhankelijk van het soort comité dat een advies geeft, moet de Commissie in meer of mindere mate rekening houden met het advies.

In de besluitvorming van de Commissie voor maatregelen ter uitvoering van de Raadsbesluiten betreffende de verwezenlijking van de interne markt, worden de raadgevende comités ingeschakeld. De Commissie is niet verplicht rekening te houden met het advies van dergelijke comités. De Commissie brengt het comité op de hoogte van de mate waarin zij met het advies van het comité rekening heeft gehouden.¹¹²

Voor een aantal uitvoeringsmaatregelen van de Commissie wordt sinds 1968 een wat zwaardere procedure bij het inschakelen van de reglementeringscomités toegepast. De Commissie kan bij een afwijkend advies van een reglementeringscomité de voorgestelde uitvoeringsmaatregelen

¹¹¹ EU Handboek, 30.

¹¹² EU Handboek, 65-66.

niet onmiddellijk toepassen, maar moet de voorstellen aan de Raad voorleggen die dan een besluit neemt.

Standpuntbepaling in Nederland

De Nederlandse standpuntbepaling in de verschillende gremia komt afhankelijk van het niveau op verschillende manier tot stand. Omdat er bij het vaststellen van de Nederlandse standpunten vaak meerdere vakdepartementen zijn betrokken, zijn er verschillende commissies, werkgroepen en raden ingesteld om de inbreng van de verschillende deelnemers aan standpuntbepaling op ambtelijk en politiek niveau te coördineren.

Voor de eerste behandeling van nieuwe Commissievoorstellen is er de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen opgericht onder voorzitterschap van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarin worden nieuwe voorstellen inhoudelijk, technisch en politiek beoordeeld. De werkgroep wijst het eerstverantwoordelijke departement aan. Ten behoeve van deze beoordeling wordt door het eerstverantwoordelijke departement fiches opgesteld waarin een eerste beoordeling van het voorstel en de gevolgen worden geschetst. De fiches worden door de werkgroep vastgesteld en maandelijks door de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer aangeboden. In deze werkgroep vindt ook een eerste vaststelling van het Nederlandse standpunt plaats.

De instructies voor de ambtelijke vertegenwoordiging in een Raadswerkgroep worden meestal opgesteld door een vakdepartement. Wanneer het gaat om niet-technische commissievoorstellen of wanneer meerdere vakdepartementen betrokken zijn bij een commissievoorstel dan vindt er informeel interdepartementaal overleg plaats, waarbij in veel gevallen het ministerie van Buitenlandse Zaken het voorzitterschap vervult.

De standpuntbepaling voor de vergadering van het Coreper of CSA komt tot stand in interdepartementaal overleg onder voorzitterschap van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De concept-instructies worden meestal door een vakdepartement opgesteld. De uiteindelijke standpuntbepaling van Nederland in de Raad wordt voorbereid in een van de ambtelijke voorportalen voor de ministerraad en vindt tenslotte plaats in de ministerraad of een van diens onderraden.¹¹³

Implementatie van communautaire wetgeving

De EG-regelgeving moet worden geïmplementeerd in de nationale wet- en regelgeving om te worden uitgevoerd. Meestal staat in de richtlijn zelf dat de lidstaten voor een bepaalde datum hun nationale wetgeving moeten hebben aangepast. Verordeningen, die rechtstreeks van toepassing zijn zonder implementatie in nationale wetgeving, worden ook vaak nader uitgewerkt in nationale regels, bijvoorbeeld met het oog op het aanwijzen van bevoegde instanties. Het ministerie van Buitenlandse Zaken coördineert de bewaking van de omzetting van de EG-regelgeving in de nationale regelgeving.

De richtlijnen en verordeningen regelen vaak de informatievoorziening van de lidstaten aan de Commissie en andere lidstaten. Deze informatievoorziening levert een constante stroom van gegevensverkeer op. De informatie wordt vaak geleverd op een gestandaardiseerde wijze en digitaal. Het leveren van deze informatie maakt onderdeel uit van de handelingen van het ministerie op het betreffende beleidsterrein.

¹¹³ *EU Handboek*, 77-79 en Burger, Groen & Steenhuis. *Gedane buitenlandse zaken*, 122.

7. HANDELINGEN

7.1 ALGEMENE HANDELINGEN

Nationaal

Beleidsontwikkeling en evaluatie

[1.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid ten aanzien van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties, etc.
Opmerking	Onder deze handeling valt ook: <ul style="list-style-type: none">• het voeren van overleg met de andere betrokken actoren op het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening;• het voorbereiden van een standpunt ter inbrenging in de Ministerraadvergaderingen voor beraad en besluitvorming betreffende het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening;• het voeren van overleg met/het leveren van bijdragen aan het overleg met het Staatshoofd betreffende het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening;• het voorbereiden van de Memorie van toelichting op de Rijksbegroting betreffende het beleidsterrein; zie ook handelingen 5, 177 en 183 van het BSD 'Per slot van Rijksrekening';• het toetsen van de uitvoering van het beleid (evaluatie);• het leveren van commentaar op de recht- en doelmatigheidscontroles van de Algemene Rekenkamer op het beleidsterrein (zie ook 'Per Slot van Rijksrekening', handeling 295, 357 en 374);• het aan externe adviescommissies verzoeken om advies betreffende het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening;• het informeren van het Kabinet van de Koningin over ontwikkelingen op het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening;• het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid (als beleidsinstrument).
Waardering	B 1

Totstandkoming van wet- en regelgeving

[2.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving ten aanzien van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Wetten, algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten, circulaire
Opmerking	
Waardering	B 1

Verantwoording van beleid

(3.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het opstellen van periodieke verslagen over ontwikkelingen op het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
Opmerking	
Waardering	B 3

(4.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden of commissies uit de Kamers der Staten-Generaal inzake het beleid ten aanzien van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	Grondwet
Product	Brieven, notities
Opmerking	
Waardering	B 2

(5.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het informeren van de Commissies voor Verzoekschriften en andere tot het onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten-Generaal en de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid ten aanzien van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Brieven, notities
Opmerking	
Waardering	B 2

(6.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen betreffende kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening en het voeren van verweer in beroepschriftprocedures voor administratief rechterlijke organen.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Beschikkingen, verweerschriften
Opmerking	
Waardering	B 2

Internationaal beleid

(7.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het medevoorbereiden van het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale regelingen inzake kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening en het presenteren van Nederlandse standpunten in intergouvernementele organisaties.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Internationale regelingen, nota's, notities en rapporten
Opmerking	
Waardering	B 1

Informatieverstrekking

(8.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen over het beleid ten aanzien van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Brieven, notities
Opmerking	
Waardering	V

(9.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Voorlichtingsmateriaal
Opmerking	Eén exemplaar van het eindproduct blijft bewaard.
Waardering	V

Onderzoek

(10.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van (wetenschappelijk) onderzoek en het vaststellen van onderzoeksrapporten over kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Offerte, brieven en rapport
Opmerking	
Waardering	B 2

(11.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek naar kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode 1946-
Grondslag
Product Notities, notulen en brieven
Opmerking
Waardering V

(12.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van (wetenschappelijk) onderzoek naar kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode 1946-
Grondslag
Product Notities, brieven, etc.
Opmerking
Waardering V

(13.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het financieren van (wetenschappelijk) onderzoek naar kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode 1946-
Grondslag
Product Rekeningen en declaraties
Opmerking
Waardering V

Subsidie

(14.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het beslissen op een subsidieaanvraag van een particuliere instelling die actief is op het beleidsterrein kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode 1946-
Grondslag
Product Ministeriële beschikking
Opmerking
Waardering V

Europese handelingen

Algemeen

(15.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het detacheren/benoemen van ambtenaren bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EG.
Periode 1958-
Grondslag
Product Besluit
Opmerking
Waardering V

Raadsbesluiten

(16.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden van bijdragen aan werkgroepen van de Europese Commissie inzake kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode 1958-
Grondslag
Product
Opmerking Onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen over de geleverde inbreng in de werkgroepen.
Waardering B 1

(17.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het opstellen van concept-informatiefiches over voorstellen, mededelingen en Groenboeken van de Europese Commissie op het gebied van kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode 1958-
Grondslag
Product Concept-fiches
Opmerking De interdepartementale WBCN stelt de informatiefiches vast. De handeling hiervoor is opgenomen in het concept-RIO 'Gedane Buitenlandse Zaken'.
Waardering B 1

(18.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden van vergaderingen van Raadswerkgroepen met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode 1958-
Grondslag
Product
Opmerking

- als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg worden gevoerd met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven;
- de handeling leidt in het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten;
- onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van vergaderingen van Raadswerkgroepen.

Waardering B 1

(19.)	
Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc groepen Raden/Attachés met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode	1958-
Grondslag	
Product	
Opmerking	<ul style="list-style-type: none"> • als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg worden gevoerd met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven; • de handeling leidt in het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten; • onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van vergaderingen van Raden/Attachés.
Waardering	B 1
(20.)	
Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voorbereiden van vergaderingen van het Coreper met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode	1958-
Grondslag	
Product	
Opmerking	<ul style="list-style-type: none"> • als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg worden gevoerd met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven; • de instructies voor de Nederlandse vertegenwoordiger in het Coreper (de PV) worden vastgesteld in interdepartementaal overleg onder leiding van Buitenlandse Zaken; • de handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot concept-instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten; • onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van de vergaderingen van het Coreper.
Waardering	B 1
(21.)	
Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc High Level groepen met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
Periode	1958-
Grondslag	
Product	
Opmerking	<ul style="list-style-type: none"> • als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg kan overleg worden gevoerd met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven; • de handeling leidt in het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten. • Onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van vergaderingen van High Level groepen.
Waardering	B 1

[22.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het opstellen van departementale standpunten inzake agendapunten van Raadsvergaderingen met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
 Periode 1958-
 Grondslag
 Product
 Opmerking

- nationale standpunten en onderhandelingsposities inzake agendapunten van Raadsvergaderingen komen tot stand in de Coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen (CoCo);
- onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van Raadsvergaderingen.

 Waardering B 1

[23.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het opstellen van departementale standpunten inzake algemene en op langere termijn spelende zaken van EU-belang inzake kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening.
 Periode 1958-
 Grondslag
 Product
 Opmerking Overleg hierover in de Coördinatiecommissie op Hoog Ambtelijk Niveau (CoCoHan) leidt tot algemene rapporten aan de betrokken ministers.
 Waardering B 1

Uitvoeringsbepalingen van de Europese Commissie

[24.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het voordragen van personen voor benoeming in een raadgevend comité, beheerscomité of reglementeringscomité.
 Periode 1958-
 Grondslag
 Product
 Opmerking De Raad benoemt de leden van de comités.
 Waardering V

[25.]

Actor

Minister van Economische Zaken

Handeling

Het opstellen en wijzigen van standpunten inzake door de Europese Commissie voorgestelde uitvoeringsbepalingen met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening, die besproken worden in een raadgevend comité, een beheerscomité of een reglementeringscomité.

Periode

1958-

Grondslag

Product

Opmerking

- als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven;
- wanneer meerdere departementen betrokken zijn leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg;
- onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités;
- onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze comités.

Waardering

B 1

[26.]

Actor

Minister van Economische Zaken

Handeling

Het opstellen en wijzigen van standpunten over de Europese Commissie voorgenomen besluiten, maatregelen en onderhandelingen met derde landen met betrekking tot kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en de beroepsuitoefening, voor zover deze niet zijn vastgelegd in Raadsbesluiten en worden besproken in commissies en werkgroepen.

Periode

1958-

Grondslag

Product

Opmerking

- als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg worden gevoerd met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven;
- wanneer meerdere departementen betrokken zijn, leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg;
- onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités;
- onder deze handeling valt ook het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze comités.

Waardering

B 1

Implementatie van Europese regelgeving

[27.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het opstellen van een plan ter implementatie van een door de Raad vast te stellen besluit.
Periode	1993-
Grondslag	Aanwijzingen voor regelgeving (<i>Stcrt.</i> 1992, 230)
Product	Implementatieplan
Opmerking	Het betreft hier plannen ter implementatie van richtlijnen en verordeningen die onderworpen zijn aan de samenwerkingsprocedure of de medebeslissingsprocedure (co-decisie) van Raad en Europees Parlement. Het implementatieplan moet binnen een maand nadat de Raad het gemeenschappelijke standpunt heeft vastgesteld, voorgelegd worden aan de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen.
Waardering	B 1

[28.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het voordragen aan de Europese Commissie van deskundigen belast met de controle op de naleving van de bepalingen van communautaire besluiten betreffende kwaliteitszorg voor de bedrijfsvoering en beroepsuitoefening.
Periode	1958-
Grondslag	Richtlijnen
Product	Besluit
Opmerking	
Waardering	V

7.3 KWALITEITSZORG IN HET MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF

7.3.1 Het Handelsregister

[29.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van voorwaarden en regels met betrekking tot de inschrijving van ondernemingen in het Handelsregister, alsmede het geven van nadere aanwijzingen en voorschriften inzake de inschrijving in het Handelsregister.
Periode	1946-
Grondslag	Handelsregisterbesluit 1956 (<i>Stb.</i> 1956, 432) Handelsnaamwet (<i>Stb.</i> 1954, 410) Handelsregisterbesluit 1984 (<i>Stb.</i> 1984, 578) Handelsregisterwet 1984 (<i>Stb.</i> 1984, 353) Handelsregisterwet 1996 (<i>Stb.</i> 1996, 181)
Product	Ministeriële regelingen
Opmerking	De Kamers van Koophandel treden bij de wetgever afzonderlijk of in verenigingsverband als adviesorgaan op. Bij deze advisering hebben een rol gespeeld: de Nederlandse delegatie in Europese verenigingen van Kamers van Koophandel ('Eurochambre') en de Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland. De nadere aanwijzingen en voorschriften hebben betrekking op de vaststelling van de inschrijvingsformulieren en op de regeling van het toezicht van het ministerie op de administratie van het Handelsregister. Als adviesorgaan treedt hierbij met name de Vereniging van Kamers van Koophandel op.
Waardering	B 1

(30.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het vaststellen van nadere regels voor de uitvoering van de Handelsregisterwet.
Periode	1954-
Grondslag	Handelsregisterwet 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 557), art. 2 Handelsregisterwet 1984 (<i>Stb.</i> 1984, 353) Handelsregisterwet 1996 (<i>Stb.</i> 1996, 181)
Product	Handelsregisterbesluit 1956 (<i>Stb.</i> 1956, 432) en wijzigingen Handelsregisterbesluit 1984 (<i>Stb.</i> 1984, 578) Handelsregisterbesluit 1996 (<i>Stb.</i> 1996, 417)
Opmerking	Deze bevoegdheid bestaat vooral uit het aanwijzen van categorieën rechtspersonen die tot inschrijving in het handelsregister verplicht zijn en het opstellen van inschrijvingsvoorschriften. Bij de vaststelling van deze besluiten maakt de minister gebruik van zijn bevoegdheid om: 1) bedragen te bepalen voor de te heffen leges bij de inzage van het Handelsregister; 2) categorieën rechtspersonen nader aan te wijzen die tot inschrijving in het Handelsregister verplicht zijn; 3) de Kamers van Koophandel voorschriften te geven met betrekking tot de controle op de aanmelding voor het Handelsregister; 4) inschrijvingsvoorschriften op te stellen.
Waardering	B 5

Uitvoering van de wetgeving met betrekking tot het Handelsregister

(31.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het vaststellen van tarieven voor publicatie van mededelingen over in het Handelsregister ingeschreven naamloze en/of besloten vennootschappen.
Periode	1946-1956
Grondslag	Handelsregisterwet 1918 (<i>Stb.</i> 1918, 493), art. 30a
Product	
Opmerking	De publicatie in de <i>Staatscourant</i> geldt als criterium voor de rechtsgeldigheid van een gewijzigde mededeling inzake een nv of bv.
Waardering	V

(32.)

Actor	Minister van Justitie
Handeling	Het aanwijzen van ambtenaren ter opsporing van onjuiste of onvolledige mededelingen in het Handelsregister.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Beschikking van de minister van Justitie, houdende aanwijzing van de Economische Controledienst als opsporingsambtenaar (<i>Stcrt.</i> 1985, 72)
Opmerking	
Waardering	V

(33.)

Actor	Economische Controledienst
Handeling	Het opsporen van onjuiste of onvolledige mededelingen in het Handelsregister.
Periode	1985-
Grondslag	Wet op de Economische Delicten (<i>Stb.</i> 1950, K258) (<i>Stb.</i> 1951, 91) (<i>Stb.</i> 1951, 214)
Product	Proces-verbaal
Opmerking	
Waardering	V

[34.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het op verzoek van holdings van meervoudig ingeschreven bedrijven verlenen van vrijstellingen van de verplichting tot vermelding van het handelsregisternummer in hun correspondentie.
Periode	1985-1996
Grondslag	Handelsregisterwet 1984 (<i>Stb.</i> 1984, 353), art. 32a.5
Product	o.a. Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 19 april 1985 (<i>Stcrt.</i> 1985, 84), houdende vrijstelling van bondsspaarbanken
Opmerking	Artikel 75 en 186 van boek 2 van het nieuw Burgerlijk Wetboek verplicht ondernemingen om in hun gedrukte stukken ook het inschrijvingsnummer in het handelsregister te vermelden. Dit kan bezwaarlijk zijn voor ondernemingen die onder meerdere nummers zijn ingeschreven, zoals de Rabo-bank; daaronder ressorteren namelijk verschillende bondsspaarbanken en coöperatieve vestigingen, die zelf onder een eigen nummer ingeschreven staan. In de Hrw zijn hiervoor voorzieningen opgenomen.
Waardering	V

7.3.2 De Vestigingswetgeving

[35.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het (mede) voorbereiden van vestigingswetten voor het bedrijfsleven.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (<i>Stb.</i> 1937, 619) Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 99) (<i>Stb.</i> 1964, 66) Wet houdende voorzieningen in verband met het vervallen van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening (<i>Stb.</i> 1957, 40) Wet wederverkoop van brood (<i>Stb.</i> 1962, 465) Vestigingswet Detailhandel (<i>Stb.</i> 1971, 569) Wet houdende intrekking van de Vestigingswet Detailhandel en wijziging van de Drank- en Horecawet en van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1995, 607)
Opmerking	De regelgeving heeft voorzover het levensmiddelen betreft, tevens betrekking op afwikkelingen van problemen inzake het landbouwstructuurbeleid.
Waardering	B 1

[36.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het adviseren van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen inzake wettelijke regelingen inzake de opleiding voor de vereiste bewijzen van bekwaamheid in het kader van de vestigingswetgeving.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	
Opmerking	
Waardering	V

Regelgeving Vestigingswet Kleinbedrijf 1937

[37.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het aanwijzen van soorten bedrijven in het kleinbedrijf waarvoor een vestigingsvergunning is vereist.
Periode	1946-1954
Grondslag	Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (<i>Stb.</i> 1937, 619), art.1
Product	Vestigingsbesluit
Opmerking	Tot 1950 heeft de minister krachtens het BAVK ook de bevoegdheid om bij regeling een bedrijf aan te wijzen waarvoor een vergunning bij de minister 'of zijn gemachtigde' moet worden aangevraagd.
Waardering	B 1

[38.]

Actor	Middenstandsraad
Handeling	Het adviseren van de minister bij de vaststelling van vestigingsbesluiten.
Periode	1946-1950
Grondslag	Vestigingswet Kleinbedrijf (<i>Stb.</i> 1937, 619), art.1.2, 1.5, 2 sub b, 3.1
Product	Adviezen
Opmerking	De middenstandsraad overlegt met de vakorganisaties en de bedrijfsgroepen die om een vestigingsbesluit hebben gevraagd.
Waardering	B 1

[39.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het afkondigen van een verbod op het uitoefenen van een bedrijf in afwachting van een vestigingsbesluit (het afkondigen van een spertijd).
Periode	1946-1954
Grondslag	Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (<i>Stb.</i> 1937, 619), art. 1.5
Product	Ministeriële beschikkingen, de zgn. spertijdverklaringen
Opmerking	Hierbij is inbegrepen het intrekken van deze verbodsbeschikking. Een beschikking houdt in ieder geval op zes maanden na haar inwerkingtreding; de minister kan de termijn ten hoogste nog eens zesmaal verlengen. Zij vervalt ook als er een vestigingsbesluit is vastgesteld. De minister heeft er met name gebruik van gemaakt bij de voorbereiding van de Vestigingswet Bedrijven 1954.
Waardering	B 5

[40.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het beslissen in beroep tegen beschikkingen van een Kamer van Koophandel op een aanvraag voor een vestigingsvergunning.
Periode	1946-
Grondslag	Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (<i>Stb.</i> 1937, 619), art. 8
Product	
Opmerking	
Waardering	V

Regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding

[41.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het geven van nadere aanwijzingen aan de Kamers van Koophandel over de uitvoering van vestigingsbesluiten.
Periode 1946-
Grondslag Besluit tot afwijking van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (*Stcrt.* 1943, 235)
Product Beschikking betreffende model van een vergunning (*Stcrt.* 1948, 40)
Opmerking
Waardering B 6

[42.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van verordeningen en ontheffingsregelingen van het Productschap voor Granen en Peulvruchten inzake de vergunningverlening voor de verkoop van brood.
Periode 1946-1952
Grondslag Organisatiebesluit Voedselvoorziening (Verordeningenblad 1941, 69)
Product
Opmerking
Waardering B 6

[43.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het toelaten van (verplaatsingen van) inrichtingen en ondernemingen, die een door de minister aangewezen tak van bedrijf uitoefenen.
Periode 1946-
Grondslag Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Stcrt.* 1941, 234), art. 3.1 en 4
Product
Opmerking NB. Van deze handeling is één voorbeelddossier bewaard gebleven.
Waardering B 6

Vestigingsvergunningen op basis van regelgeving uit de bezettingstijd en na de bevrijding

[44.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het na advies van de Middenstandsradaad aanwijzen van bedrijven waarvoor een vergunning krachtens het BAVK is vereist.
Periode 1946-1951
Grondslag BAVK 1941 (*Stcrt.* 1941, 234), art. 3 jo. art. III
Product Uitvoeringsbeschikkingen BAVK, bijvoorbeeld in: *Stcrt.* 1946, 109, 127, 165, 243 en *Stcrt.* 1947, 36
Opmerking In deze regeling kunnen ook besluiten worden opgenomen die de geldigheid van het BAVK beperken en het BAVK opheffen.
Waardering B 6

7.4 EEN NIEUWE, ALGEMENE VESTIGINGSWET: DE VESTIGINGSWET BEDRIJVEN 1954

Regelgeving Vestigingswet Bedrijven 1954

(45.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van nadere uitvoeringsregels met betrekking tot de vestigingswet.
Periode	1954-
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven (<i>Stb.</i> 1954, 99)
Product	Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven (<i>Stb.</i> 1955, 169, 518) (<i>Stb.</i> 1958, 690) (<i>Stb.</i> 1962, 523, 561) (<i>Stb.</i> 1963, 525) (<i>Stb.</i> 1964, 270) Besluit vestigingseisen kredietwaardigheid en handelskennis (<i>Stb.</i> 1958, 417) Besluit gegevens vestigingsvergunningen (<i>Stb.</i> 1958, 484) (<i>Stb.</i> 1959, 334) (<i>Stb.</i> 1962, 525) (<i>Stb.</i> 1964, 270) Besluit registratie vestigingsvergunningen en ontheffingen (<i>Stb.</i> 1990, 484) Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven (<i>Stb.</i> 1995, 609)
Opmerking	De minister heeft de bevoegdheid tot: <ul style="list-style-type: none">• het vaststellen van legeskosten voor de aanvraag van een vestigingsvergunning (art. 19);• het vaststellen van nadere eisen van kredietwaardigheid en handelskennis, zoals die in een vestigingsbesluit dienen te worden toegepast (art. 7);• het vaststellen van de gegevens die bij een aanvraag dienen te worden ingediend (art. 8).
Waardering	B 5

(46.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van ministeriële regelingen met betrekking tot de Vestigingswet 1954 en het daaraan verbonden Uitvoeringsbesluit.
Periode	1954-1996
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 99); Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1955, 169)
Product	Beschikking richtlijnen verklaringen handelskennis en vakbekwaamheid 1961 (<i>Stcrt.</i> 1961, 12 en 18) (<i>Stcrt.</i> 1962, 31, 64, 251) (<i>Stcrt.</i> 1963, 206) (<i>Stcrt.</i> 1966, 123, 172) Beschikking richtlijnen verklaringen handelskennis en vakbekwaamheid (groothandels- en dergelijke bedrijven) (<i>Stcrt.</i> 1962, 251) (<i>Stcrt.</i> 1965, 206) Beschikking aanvraagsgelden Vestigingswet Bedrijven 1954 II (<i>Stb.</i> 1955, 69) Delegatiebeschikkingen I, II en III (<i>Stcrt.</i> 1963, 12), (<i>Stcrt.</i> 1971, 100) en (<i>Stcrt.</i> 1963, 12) Beschikking houdende aanwijzing van formulieren voor de Vestigingswet Bedrijven (<i>Stcrt.</i> 1966, 164) Aanwijzingsbeschikkingen van bewijzen van handelskennis en vakbekwaamheid (<i>Stcrt.</i> 1965, 26, 88, 203) Regeling ex art. 4 vestigingswet bedrijven (<i>Stcrt.</i> 1990, 184)
Opmerking	De minister heeft de volgende bevoegdheden: <ul style="list-style-type: none">• het bepalen onder welke omstandigheden aanvragers zijn vrijgesteld van het behalen van bepaalde diploma's;• het nader bepalen van legestarieven en de verrekening daarvan (Uitvoeringsbesluit, art. 4);• het delegeren van bevoegdheden tot het verlenen van ontheffingen aan de SER of hoofdbedrijfschappen;• het aanwijzen van bewijsstukken van handelskennis en vakbekwaamheid (Vestigingswet Bedrijven, art. 7.2);• de bij de aanvraag in te vullen formulieren (Uitvoeringsbesluit, art. 6; ingetrokken in 1958, wanneer de formulieren bij AMVB zijn vastgesteld (<i>Stb.</i> 1958, 417)).
Waardering	B 5

(47.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van ministeriële regelingen met betrekking tot de Vestigingswet 1995 en het daaraan verbonden Uitvoeringsbesluit.
Periode	1996-
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1995, 607); Algemeen uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1995, 610)
Product	Regeling ontheffing vestigingsvergunningen bedrijven (<i>Stcrt.</i> 1995, 247) (<i>Stcrt.</i> 1996, 72) Regeling verklaringen vestigingseisen bedrijven (<i>Stcrt.</i> 1995, 247) Regeling modellen vestigingsvergunning bedrijven (<i>Stcrt.</i> 1995, 247) Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de Vestigingswetgeving aan de STEVES (<i>Stcrt.</i> 1995, 182)
Opmerking	De minister heeft de volgende bevoegdheden: <ul style="list-style-type: none">• het delegeren van bevoegdheden tot het verlenen van ontheffingen aan de SER of hoofdbedrijfschappen;• het aanwijzen van bewijsstukken van handelskennis en vakbekwaamheid;• de vaststelling van bij de aanvraag in te vullen formulieren;• de regeling van het toezicht op examens.
Waardering	B 5

(48.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het in afwachting van een vestigingsbesluit uitvaardigen van een verbod tot het uitoefenen van een bedrijf zonder vergunning van de SER (het uitroepen van een spertijd).
Periode	1954-
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 99), art. 16
Product	Vestigingsbeschikking; vestigingsregeling (na 1995)
Opmerking	Een dergelijk verbod kan worden opgelegd wanneer er door een brancheorganisatie om een vestigingsbesluit is gevraagd. In deze vestigingsbeschikking worden tevens de voorwaarden vastgelegd waarop de vergunning door de SER dient te worden verleend. Een vestigingsregeling is een jaar van kracht en kan daarna nog zes maanden worden verlengd; zij vervalt als de termijn is verstreken of als het desbetreffende vestigingsbesluit is vastgesteld.
Waardering	B 5

(49.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het aanwijzen van ambtenaren, belast met de opsporing van overtredingen van de Vestigingswet.
Periode	1954-
Grondslag	Wet op de Economische Delicten (<i>Stb.</i> 1950, K258) (<i>Stb.</i> 1951, 91) (<i>Stb.</i> 1951, 214)
Product	Beschikking van 2 juli 1955 (<i>Stcrt.</i> 1955, 127) houdende aanwijzing van opsporingsambtenaren voor opsporen van overtredingen van de Vestigingswet Bedrijven 1954; Beschikking van 25 juli 1972 (<i>Stcrt.</i> 1972, 146) houdende aanwijzing van ambtenaren van de Economische Controledienst als ambtenaar voor het opsporen van overtredingen van de Vestigingswet Detailhandel; Besluit van 20 mei 1986 (<i>Stcrt.</i> 1986, 96) houdende aanwijzing van opsporingsambtenaren voor het opsporen van overtredingen van de Vestigingswet Detailhandel en de Handelsregisterwet;
Opmerking	Als opsporingsambtenaren zijn aangewezen de ambtenaren bij de Economische Controledienst en de Algemene Inspectie Dienst.
Waardering	V

[50.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het aanwijzen van bedrijven waarvoor een vestigingsvergunning is vereist.
Periode	1954-1996
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 99), art. 4
Product	Vestigingsbesluit
Opmerking	<p>Een vestigingsbesluit kan door de minister worden uitgevaardigd, indien er al in 1954 een verbod bestaat voor de gehele branche om zonder een vergunning een bedrijf uit te oefenen. Anders mag een dergelijk besluit slechts worden uitgevaardigd op verzoek van een bedrijfschap; indien dit ontbreekt: van een productschap of hoofdbedrijfschap, indien dit ontbreekt van een vakorganisatie die naar het oordeel van de Kroon voldoende representatief is.</p> <p>De SER adviseert bij de totstandkoming van een besluit. Er kan dus door groepen binnen de SER bezwaar worden aangetekend tegen de representativiteit van een rechtspersoon die om een vestigingsbesluit verzoekt. Verder wordt bij de totstandkoming overwogen: 1) of het bedrijf binnen de branche daadwerkelijk door ondeskundigheid wordt bedreigd en 2) of de branche kan voorzien in een goede en voor iedereen bereikbare vakopleiding (dus: schriftelijk of decentraal georganiseerd).</p> <p>De afzonderlijke vestigingsbesluiten per bedrijf zijn in 1972 opgeheven voorzover het de detailhandel betreft; in enkele gevallen zijn de vestigingsbesluiten aangepast en gewijzigd. Ook de aanpassing en wijziging van deze besluiten zijn in deze handeling inbegrepen.</p> <p>Door de invoering van een Algemeen Vestigingsbesluit in 1995 zijn alle vestigingsbesluiten ingetrokken.</p>
Waardering	B 5

[51.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het vaststellen van richtlijnen voor de toelating van bedrijven door de SER of een hoofdbedrijfschap in het kader van een vestigingsbeschikking.
Periode	1954-1996
Grondslag	Vestigingswet Bedrijven 1954 (<i>Stb.</i> 1954, 99), art. 16; Leyendekkers, <i>Vestigingswet Bedrijven 1954</i> , 39.
Product	
Opmerking	
Waardering	B 5

Vestigingsvergunningen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

[52.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het incidenteel subsidiëren van brancheorganisaties voor het opstarten van cursorische opleidingen voor de vereiste vakbekwaamheid en/of handelskennis.
Periode	1954-1972
Grondslag	Veurtjes, <i>De vestigingswet en het onderwijs</i>
Product	
Opmerking	
Waardering	V

[53.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het nader stellen van eisen van kredietwaardigheid en (vak)bekwaamheid aan bedrijven.
Periode 1958-1995
Grondslag Besluit vestigingseisen kredietwaardigheid en handelskennis (*Stb.* 1958, 417)
Product Bijlage II Vestigingseisen voor groothandelsbedrijven
Opmerking De vestigingseisen voor kleinhandelsbedrijven waren reeds toegevoegd als bijlage bij het Basisbesluit vestigingseisen 1958. Na 1990 worden er aan de bedrijven geen eisen van kredietwaardigheid meer gesteld (*Stb.* 1990,19).
Waardering B 5

Ontheffingen op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

[54.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verlenen van ontheffing van de verplichte vereisten voor de aanvraag van een vestigingsvergunning.
Periode 1954-1963
Grondslag Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1954, 99), art. 15; Delegatiebeschikking I ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stcrt.* 1963, 12)
Wijziging van de Vestigingswet Bedrijven, art. 15 in de: Vestigingswet Detailhandel 1972 (*Stb.* 1971, 569), art. 25 e
Product
Opmerking De ontheffing kan worden verleend aan:

- een filiaal van een bedrijf dat reeds een vestigingsvergunning heeft of een bedrijf van dezelfde ondernemer;
- indien naar het oordeel van de minister sprake is van een bijzonder belang of bijzonder geval;
- na 1992: overeenkomstig Europese richtlijnen inzake de vrije vestiging van reeds toegelaten vestigingen in andere lidstaten en ter uitvoering van Europese verdragen.

Waardering V

[55.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het nader vaststellen van bijzondere gevallen op grond waarvan ontheffing van de verplichte vereisten voor de aanvraag van een vestigingsvergunning wordt verleend.
Periode 1954-1996
Grondslag Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1954, 99), art. 15; wijziging van de Vestigingswet Bedrijven (*Stb.* 1995, 607), art. 15 in de: Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569), art. 25 e
Product
Opmerking De minister heeft in bepaalde situaties vastgesteld, dat aan bepaalde groepen ondernemers ontheffing kan worden verleend voor de verplichting tot het overleggen van de vereiste bewijzen van bekwaamheid voor een vestigingsvergunning. Dit is met name het geval bij allochtonen, die daarvoor via een speciale regeling in aanmerking komen. In de nota *Onderneem het maar* heeft de minister van Economische Zaken zo'n regeling aangekondigd. Omdat aan ontheffingen ook voorwaarden kunnen worden verbonden, zijn aan deze regelingen wel opleidingen verbonden, die door de minister van Economische Zaken worden gesubsidieerd.
Waardering V

[56.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van een commissie van deskundigen ter vaststelling van de vakbekwaamheid en/of de handelskennis van een aanvrager voor ontheffing bij het hoofdbedrijfschap voor het ambacht, bij de Sociaal-Economische Raad, of bij het hoofdbedrijfschap voor de detailhandel.
Periode 1963-1972
Grondslag Delegatiebeschikking I ontheffingen (*Stcrt.* 1963, 12), art. 7; Delegatiebeschikking II ontheffingen (*Stcrt.* 1963, 12), art. 7-8; Delegatiebeschikking III ontheffingen (*Stcrt.* 1963, 12); Delegatiebeschikking (II) a-ontheffingen (*Stcrt.* 1971, 100), art. 7-8
Product
Opmerking
Waardering V

[57.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het subsidiëren van cursorische vakopleidingen in het kader van ontheffingsregelingen.
Periode 1972-
Grondslag Veurtjes, *De Vestigingswet en het onderwijs*, 21; Memorie van Toelichting begroting Economische Zaken 1991, p. 44
Product
Opmerking Doel van deze steun is het weghalen van financiële knelpunten bij de opzet van deze vakopleidingen c.q. de ombouw van oude vakbekwaamheidskursussen in het kader van de nieuw aangenomen Vestigingswet Detailhandel. In 1977 moest bij wijziging van het Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1977, 609) de termijn waarna detailhandelaren een nieuwe vergunning moesten aanvragen worden verlengd, omdat met name bij kleinere branches de modellen voor de opzet van de vereiste geïntegreerde cursussen ontbraken.
Waardering V

Beroepsmogelijkheid op basis van Vestigingswet Bedrijven 1954

[58.]

Actor College van Beroep voor het Bedrijfsleven
Handeling Het beslissen inzake een ingesteld beroep tegen beslissingen op een verzoek om ontheffing of intrekking van een ontheffing.
Periode 1954-
Grondslag Vestigingswet Bedrijven (*Stb.* 1954, 99), art. 20a
Product
Opmerking
Waardering V

[59.]

Actor College van Beroep voor het Bedrijfsleven (=onafhankelijke Commissie van Bezwaar en Beroep, ingesteld door het bestuur van STEVES)
Handeling Het beslissen inzake een beroep tegen beslissingen van STEVES met betrekking tot examens.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 4.4 en 4.5
Product
Opmerking
Waardering V

Toezicht op examens in het kader van de vestigingswetgeving

[60.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van examenregelingen van branchegerichte cursussen, die leiden tot de vastgestelde vereisten van bekwaamheid voor de uitoefening van een bedrijf.
Periode 1972-1996
Grondslag Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569), art. 4.2
Product
Opmerking
Waardering V

[61.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het uitoefenen van toezicht op het verloop van examens voor branchegerichte vakopleiding door middel van gecommiteerden.
Periode 1972-1996
Grondslag Beschikkingen ter aanwijzing van bewijzen van vakbekwaamheid en handelskennis
Aanwijzingsbeschikkingen van bewijzen van handelskennis en vakbekwaamheid (*Stcrt.* 1965, 26, 88, 203)
Product
Opmerking Het gaat hier om examens waarbij het diploma door gecommiteerden mede wordt ondertekend.
Waardering V

[62.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het door middel van voorlichting aanbevelen van vakopleidingen voor de detailhandel.
Periode 1972-1996
Grondslag Veurtjes, *De vestigingswet en het onderwijs*, 21.
Product
Opmerking Eén exemplaar van het eindproduct wordt bewaard.
Waardering V

[63.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van examenregelingen die leiden tot de vastgestelde vereisten van bekwaamheid voor de uitoefening van een bedrijf.
Periode 1990-
Grondslag Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1990, 19), art. 7.1
Product
Opmerking
Waardering V

[64.]

Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het opstellen en wijzigen van protocollen inzake het toezicht op examens voor algemene ondernemersvaardigheden, bedrijfstechniek en vaktechniek.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182)
Product
Opmerking
Waardering V

(65.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van (gewijzigde) protocollen inzake het toezicht op examens voor vakbekwaamheid.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182)
Product
Opmerking Het eerste goedgekeurde protocol is al gepubliceerd als bijlage bij de mandaatbeschikking.
Waardering V

(66.)
Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het opstellen en wijzigen van huishoudelijke reglementen.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 2
Product
Opmerking Het betreft hier centrale en sectorale huishoudelijke reglementen.
Waardering V

(67.)
Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het verslag uitbrengen aan de minister van Economische Zaken van zijn werkzaamheden.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 5
Product (jaar)verslagen
Opmerking
Waardering B 3

(68.)
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het met de STEVES houden van het toezicht op examens ten behoeve van de vestigingswet.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 5
Product
Opmerking Een evaluatie vindt plaats aan de hand van de verslaglegging van STEVES.
Waardering B 5

(69.)
Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het goedkeuren van examenreglementen.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 2
Product
Opmerking De examenreglementen worden getoetst aan de basisreglementen en de daarvoor opgestelde criteria.
Waardering V

[70.]

Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het verlenen van vrijstellingen voor examens of gedeelten daarvan.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 3
Product
Opmerking
Waardering V

[71.]

Actor Stichting Toezicht Examens Vestigingswet
Handeling Het uitvoeren van toezicht op examens door middel van gecommitteerden.
Periode 1996-
Grondslag Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182), protocolbepalingen, art. 3
Product
Opmerking
Waardering V

Regelgeving en uitvoering Wet wederverkoop van brood

[72.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van verordeningen van het Productschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten inzake de vergunningverlening voor de verkoop van brood door detailhandelaren.
Periode 1962-1972
Grondslag Wet wederverkoop van brood (*Stb.* 1962, 465), art. 9.3
Product
Opmerking Hierbij is inbegrepen het goedkeuren van een verordening tot benoeming van een commissie van advies inzake de toekenning van een vergunning B.
Waardering V

[73.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verlenen van ontheffing van verboden of vergunningsplichten, omschreven in de Wet Wederverkoop van Brood.
Periode 1963-1972
Grondslag Wet Wederverkoop van Brood (*Stb.* 1962, 465), art. 10
Product
Opmerking
Waardering V

Regelgeving Vestigingswet Detailhandel 1971

[74.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van nadere uitvoeringsregels met betrekking tot de Vestigingswet Detailhandel.
Periode	1972-1996
Grondslag	Vestigingswet Detailhandel (<i>Stb.</i> 1971, 569)
Product	
Opmerking	De minister heeft de bevoegdheid tot: <ul style="list-style-type: none">• het vaststellen van regels en voorwaarden tot het houden van veilingen die rechtstreeks concurrentie met de detailhandel uitoefenen (art. 2.3);• het nader vaststellen van in detailhandel te verhandelen goederen die in bijzondere omstandigheden buiten het vergunningstelsel van de wet komen te vallen (art. 3.2 sub n);• het vaststellen van een termijn waarbinnen bepaalde getuigschriften tot een samenstel van bewijsstukken kunnen worden samengevoegd (art. 4.3);• het vaststellen van de bedragen die voor de aanvraag van een vergunning of ontheffing dienen te worden betaald en de verrekening van deze bedragen (art. 15);• het stellen van voorwaarden met betrekking tot eisen van en bekwaamheid voor de detailhandel (art. 20);• het aanwijzen van categorieën goederen waarvoor bedrijfsleiders bij de verhandeling daarvan niet behoeven te voldoen aan de door de minister vast te stellen eisen van kredietwaardigheid en/of bekwaamheid (art. 20).
Waardering	B 5

[75.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van ministeriële regelingen met betrekking tot de Vestigingswet detailhandel en het daaraan verbonden Uitvoeringsbesluit.
Periode	1972-1996
Grondslag	Vestigingswet Detailhandel (<i>Stb.</i> 1971, 569); Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Detailhandel (<i>Stb.</i> 1972, 152)
Product	
Opmerking	De minister heeft de bevoegdheid tot: <ul style="list-style-type: none">• het voorschrijven van het volgen van onderwijs (VWD art. 21.1);• het vaststellen van gegevens die voor de aanvraag van een vergunning zijn vereist (VWD art. 5.1);• het delegeren van bevoegdheden tot het verlenen van ontheffingen aan de SER of hoofdbedrijfschappen (VWD art. 13.1);• het aanwijzen van bewijsstukken van handelskennis en vakbekwaamheid (art. 4.2);• de bij de aanvraag in te vullen formulieren (VWD art. 5.1; ingetrokken in 1958, wanneer de formulieren bij AMVB zijn vastgesteld (<i>Stb.</i> 1958, 417)).
Waardering	B 5

[76.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de uitvoering van en de opsporing van overtredingen tegen de Vestigingswet Detailhandel.
Periode	1972-1996
Grondslag	Wet op de Economische Delicten (<i>Stb.</i> 1950, K258) (<i>Stb.</i> 19951, 91) (<i>Stb.</i> 9151, 214)
Product	Aanwijzing van de Algemene Inspectiedienst AID voor het toezicht op de detailhandel (<i>Stcrt.</i> 1986, 96).
Opmerking	
Waardering	V

[77.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het aanwijzen van bewijsstukken van bekwaamheid in de detailhandel.
Periode 1972-1996
Grondslag Vestigingswet Detailhandel 1972 (*Stb.* 1971, 569), art. 4.2
Product
Opmerking De eisen waaraan moet worden voldaan, de eisen van bekwaamheid voor de detailhandel, worden bij algemene maatregel van bestuur gesteld (VWD art. 4.1), en vallen onder handeling 59.
Waardering V

[78.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het erkennen van tentoonstellingen waarop goederen zonder vestigingsvergunning mogen worden verhandeld.
Periode 1972-1996
Grondslag Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569), art. 3.2 sub l
Product
Opmerking
Waardering V

[79.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het op aanvraag van meerdere bedrijfsleiders van een detailbedrijf aanwijzen van hun diploma's tot een samenstel van vereiste bewijsstukken van vakbekwaamheid.
Periode 1972-1996
Grondslag Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569), art. 4.3
Product
Opmerking
Waardering V

7.5 HET BEROEP ACCOUNTANT

Beleid

[80.]

Actor	Minister van Economische Zaken Minister van Financiën
Handeling	Het voorbereiden, mede vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid inzake het accountantswezen.
Periode	1946-
Grondslag	
Product	
Opmerking	Onder deze handeling valt ook: <ul style="list-style-type: none">• het voeren van overleg met de andere betrokken actoren op het beleidsterrein;• het voorbereiden van een in te brengen standpunt in de vergaderingen van de Ministerraad voor beraad en besluitvorming betreffende het beleidsterrein;• het voeren van of het leveren van bijdragen aan het overleg met het Staatshoofd betreffende het beleidsterrein;• het voorbereiden van de Memorie van Toelichting op de rijksbegroting;• het toetsen van de uitvoering van het beleid (evaluatie);• het leveren van commentaar op de rechts- en doelmatigheidscontrole van de Algemene Rekenkamer op het beleidsterrein; zie hiervoor echter ook PIVOT-rapport nr. 15, <i>Per slot van rijksrekening</i>, handeling 295, 357 en 374;• het aan een externe adviescommissie verzoeken om advies betreffende het beleidsterrein;• het informeren (voorlichten) van het Kabinet van de Koningin over ontwikkelingen op het beleidsterrein;• het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid.
Waardering	B 1

[81.]

Actor	Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling	Het voorbereiden, mede vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid inzake het accountantswezen.
Periode	[1946-] 1987-
Grondslag	De Jager, <i>Inventaris van de archieven van het NIVRA</i>
Product	
Opmerking	Onder deze handeling valt ook: <ul style="list-style-type: none">• het voeren van overleg met de andere betrokken actoren op het beleidsterrein;• het gevraagd of in het belang van het accountantswezen voorbereiden van adviezen op andere beleidsterreinen in het belang van de controleerbaarheid van financiële bedrijfsvoering;• het toetsen van de uitvoering van het beleid (evaluatie);• het aan een externe adviescommissie verzoeken om advies betreffende het beleidsterrein;• het informeren (voorlichten) van de minister van Economische Zaken over ontwikkelingen op het beleidsterrein;• het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid.
Waardering	B 1

[82.]
 Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
 Minister van Economische Zaken
 Handeling Het voorbereiden van intern onderzoek en het vaststellen van onderzoeksrapporten betreffende het accountantswezen, alsmede het voorbereiden en begeleiden van extern onderzoek betreffende het accountantswezen.
 Periode 1975-
 Grondslag De Jager, *Inventaris van de archieven van het NIVRA*
 Product
 Opmerking
 Waardering V

[83.]
 Actor Nederlandse Orde van accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het voorbereiden, mede vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid inzake het accountantswezen, in het bijzonder het beleid inzake het beroep accountant-administratieconsulent.
 Periode 1972-
 Grondslag
 Product Beleidsnota's, rapporten
 Opmerking
 Waardering B 1

[84.]
 Actor Nederlandse Orde van accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het adviseren van de minister van Economische Zaken in aangelegenheden van accountants.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465), art. 3
 Product Adviezen
 Opmerking
 Waardering B 1

Regelgeving

[85.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het (mede) voorbereiden van wettelijke regelingen inzake het accountantswezen.
 Periode 1946-
 Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258)
 Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748)
 Wet wijziging accountantswetgeving (*Stb.* 1986, 677)
 Wet tot wijziging van de Wet op de Registeraccountants en de Wet op de accountants administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465) (Wet Achttienribbe-Buijs)
 Product
 Opmerking
 Waardering B 1

[86.]
 Actor Staatscommissie Van der Grinten
 Handeling Het adviseren bij de voorbereiding van wettelijke regelingen inzake het accountantswezen.
 Periode 1954-1959
 Grondslag
 Product
 Opmerking
 Waardering V

[87.]
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels ten aanzien van het Nederlands Instituut voor Registeraccountants.
Periode 1962-
Grondslag Wet op de registeraccountants [Stb. 1962, 258]
Product Koninklijk Besluit van 1 juni 1967 [Stb. 1967, 300]
Opmerking De minister is bevoegd om regels op te stellen over:

- de wijze van bekendmaking van de door het bestuur op te stellen ontwerp-verordeningen;
- welke soorten verordeningen naast die welke in de wet staan vermeld de goedkeuring van de minister behoeven alvorens zij aan de ledenvergadering worden voorgedragen.

Waardering B 4

[88.]
Actor Minister van Economische Zaken
Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling Het stellen van nadere regels ten aanzien van het accountantsexamen voor registeraccountants.
Periode 1962-
Grondslag Wet op de registeraccountants [Stb. 1962, 258]
Product Examenbesluit registeraccountants [Stb. 1966, 324] [Stb. 1969, 363] [Stb. 1974, 58] [Stb. 1981, 177] [Stb. 1986, 277] [Stb. 1987, 115]
Opmerking
Waardering B 5

[89.]
Actor Minister van Economische Zaken
Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling Het stellen van nadere regels ten aanzien van het accountantsexamen voor registeraccountants en het accountantsexamen voor accountants AA.
Periode 1986-1993
Grondslag Wet op de registeraccountants [Stb. 1962, 258], art. 80c; Wet op de accountants-administratieconsulenten [Stb. 1972, 748], art. 61.2
Product
Opmerking
Waardering B 5

[90.]
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden en afkondigen van algemene maatregelen van bestuur op grond van de WAA 1972.
Periode 1972-1993
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten [Stb. 1972, 748]
Product Besluit regelen beroepsuitoefening accountants-administratieconsulenten [Stb. 1974, 17]
Besluit houdende instelling van een Raad van Tucht [AA] [Stb. 1972, 48]
Opmerking De minister is bevoegd om AMVB's vast te stellen over:

- het aantal raden van tucht, het rechtsgebied en de zetel van deze raden (art. 30, lid 5);
- de rechtsgang bij de raden van tucht;
- de regels omtrent de uitoefening van het beroep van accountant-administratieconsulent (art. 31).

Waardering B 5

[91.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het voorbereiden en afkondigen van algemene maatregelen van bestuur op grond van de WAA 1993.
 Periode 1993-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469)
 Product
 Opmerking De minister is bevoegd om AMVB's vast te stellen over:

- de wijze van bekendmaking van verordeningen van de NOvAA en de ontwerpen daarvan (art. 26);
- de wijze van bekendmaking van inschrijvingen en mutaties in het Register accountants-administratieconsulenten;
- de omvang en inhoud van het theoretisch gedeelte en het praktijkgedeelte van het examen accountants-administratieconsulenten (art. 81-82).

 Waardering B 5

[92.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Minister van Justitie
 Handeling Het stellen van nadere regels ten aanzien van de rechtsgang bij de tuchtrechtspraak voor accountants.
 Periode 1974-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 46; Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 67
 Product
 Opmerking Deze regels gelden in eerste instantie de accountants AA. Na 1994 is deze bevoegdheid uitgebreid tot de tuchtrechtspraak over de registeraccountants, die eveneens in deze wet is geregeld.
 Waardering V

[93.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het vaststellen van een evaluatieverslag over de werking van de Wet op de registeraccountants en de Wet op de accountants-administratieconsulenten aan de Staten-Generaal.
 Periode 1993-
 Grondslag Wet tot wijziging van de Wet op de Registeraccountants en de Wet op de accountants administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465) art. V
 Product
 Opmerking De evaluatie is voorzien op een tijdstip zes jaar na de inwerkingtreding van de wet en is bedoeld om de werking van de wet te toetsen aan de Europese richtlijnen en verdragen.
 Waardering B 2

7.5.1 Registeraccountants

Toelating: register van registeraccountants

[94.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het instellen en benoemen van leden van een commissie voor de toelating van registeraccountants.
 Periode 1963-1968
 Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 87
 Product Instellingsbeschikking commissie toelating registeraccountants 1963 (*Stcrt.* 1963, 132); nadere instellingsbeschikking (*Stcrt.* 1965, 5)
 Opmerking
 Waardering V

[95.]
Actor Commissie voor de toelating van registeraccountants
Handeling Het aanwijzen van registeraccountants voor inschrijving in het accountantsregister.
Periode 1963-1968
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 81-82
Product
Opmerking NB. alleen in het register ingeschreven accountants waren bevoegd om hun beroep uit te oefenen.
Waardering B 5

[96.]
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van leden van een commissie van beroep inzake de toelating van registeraccountants.
Periode 1963-1968
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 87
Product Instellingsbeschikking commissie van beroep inzake toelating van registeraccountants (*Stcrt.* 1963, 142); nadere instellingsbeschikkingen: *Stcrt.* 1966, 141; *Stcrt.* 1967, 10, 96, 125
Opmerking
Waardering V

[97.]
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels inzake de titelvermelding voor de inschrijving van buitenlandse registeraccountants.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 58c
Product
Opmerking
Waardering V

[98.]
Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verlenen en intrekken van vergunningen tot het uitgeven van verklaringen van getrouwheid aan niet in een register ingeschreven accountants.
Periode 1986-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants 1984 (*Stb.* 1986, 677), art. 70b.1b, 70d
Product
Opmerking Intrekking kan geschieden als de vergunning blijkt te zijn verstrekt op grond van onjuiste gegevens of wanneer de houder in strijd handelt met aan de vergunning verbonden voorschriften.
Waardering V

Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)

[99.]
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het jaarlijks benoemen van bestuursleden.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 3.1
Product
Opmerking
Waardering V

(100.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vergoeden van reis- en verblijfkosten van NlvRA-bestuursleden.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 458), art. 4
Product Verordening kostenvergoeding (*Stcrt.* 1967, 215)
Opmerking
Waardering V

(101.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vaststellen van arbeidsvoorwaarden voor in dienst genomen personeel.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 7.2
Product Verordening arbeidsvoorwaarden personeel NlvRA en Verordening pensioen personeel NlvRA (allebei in: *Stcrt.* 1967, 215)
Opmerking
Waardering V

(102.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van door het NlvRA vastgestelde verordeningen.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 30
Product
Opmerking De door de minister goed te keuren verordeningen betreffen in ieder geval:

- de arbeidsvoorwaarden voor het personeel: de minister moet erop toezien dat de rechtspositie van het in dienst genomen personeel evenredig is aan die van vergelijkbaar personeel bij de centrale overheid;
- de inschrijfkosten in het register van accountants (art. 60, lid 2);
- de kosten voor de verstrekking van gegevens uit het register van accountants (art. 56, lid 4);
- de gelden voor de toelating tot het accountantsexamen. (art. 73, lid 2);
- de vast te stellen vergoedingen voor leden van de raad van beroep, het examenbureau en het curatorium (art. 76, lid 2);
- verordeningen inzake regels en procedures voor de raad van tucht behoeven de goedkeuring van het Ministerie van Justitie (art. 30).

Waardering V

(103.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het stellen van nadere regels over de werkwijze van het orgaan en zijn leden.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 18; Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 18, 19a
Product Verordening op de ledenvergadering; Bestuursverordening; Kringverordening (allebei in: *Stcrt.* 1967, 215)
Opmerking
Waardering B 4

(104.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vaststellen van beroepsregels.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 18
Product Verordeningen NlvRA in: *Stcrt.* 1967, 215 en *Stcrt.* 1968, 12, 33, 56
Opmerking
Waardering B 5

(105.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het houden van ledenvergaderingen.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 18.1
Product
Opmerking Een ledenvergadering wordt tenminste eenmaal jaarlijks gehouden om tenminste de volgende zaken te behandelen:

- het jaarverslag van het bestuur;
- de begroting van het komende boekjaar;
- de te verordenen contributie;
- de benoeming van bestuursleden;
- de aanwijzing van de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter;
- de benoeming van leden van de raad van tucht, van de raad van geschillen en van accountantsleden van de raad van beroep.

Waardering B 5

(106.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 24-26
Product
Opmerking Het boekjaar loopt van 1 september tot 31 augustus. Voor de aanvang van het boekjaar stelt de ledenvergadering de begroting vast. Aan het einde van elk boekjaar benoemt de ledenvergadering een accountant die binnen drie maanden na afloop van het jaar verslag uitbrengt aan het bestuur. Het bestuur legt daarna verantwoording af aan de ledenraad met een financieel verslag, een balans en een staat van baten en lasten.

Waardering B 3

(107.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het opstellen van jaarverslagen aan het Ministerie van Economische Zaken.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 32
Product
Opmerking
Waardering B 3

(108.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vaststellen van contributieheffingen aan de leden.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 27
Product Jaarlijkse contributieverordeningen NlvRA
Opmerking
Waardering V

(109.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het innen van contributie van de leden en andere vastgestelde gelden.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 27 en 29
Product
Opmerking Hierbij is elke beschikking van het bestuur inbegrepen die op het vaststellen van het contributiebedrag en het invorderen van de contributie betrekking heeft. De inning en vaststelling van de contributie per lid is nader geregeld in de Algemene contributieverordening van 9 december 1970 (*Stcrt.* 242). Aan de hand van de functie van elk lid stelt het bestuur vast tot welke contributiegroep hij behoort en int het de bijdragen die voor deze groepen door de ledenraad zijn vastgesteld. Indien dit bedrag meer blijkt te zijn dan een percentage van het jaarinkomen van het lid kan dit een nadere regeling treffen met het bestuur. Tegen beslissingen van het bestuur kan bezwaar en beroep worden aangetekend.

Waardering V

(110.)

Actor Raad van Beroep voor Registeraccountants
Handeling Het beslissen in een beroep tegen de uitspraak van het bestuur over de indeling van een accountant in een contributieklassse.
Periode 1968-
Grondslag Verordening kostenvergoedingen NlvRA (*Stcrt.* 1968, 56), art. 13
Product
Opmerking
Waardering V

(111.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden van een Koninklijk Besluit tot vernietiging van een besluit van het NlvRA.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 31
Product
Opmerking Deze vernietiging kan voorafgegaan worden door een schorsing; een dergelijke beslissing kan worden uitgesproken als het besluit in strijd lijkt met de wet of het algemeen belang. Het besluit tot schorsing wordt in het *Staatsblad* gepubliceerd, waarna zij voor een jaar geldig is; als er nadien geen besluit tot vernietiging is genomen, is de verordening alsnog geldig. Tevoren kan in de *Staatscourant* worden afgekondigd dat vernietiging niet zal plaats vinden.

Waardering B

(112.)

Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het benoemen van leden van het dagelijkse bestuur.
Periode 1967-
Grondslag Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215), art. 2
Product
Opmerking
Waardering V

(113.)
Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het instellen en ontbinden van commissies van bijstand, van leden-, gespreks- en van studiegroepen.
Periode 1967-
Grondslag Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215), art. 3; Kringverordening (*Stcrt.* 1967, 215)
Product
Opmerking De commissies zijn verplicht verslag van hun werkzaamheden uit te brengen aan de ledenvergaderingen. De rapporten van de commissie maken deel uit van de voorbereiding van het beleid ten aanzien van accountants.
Het verspreiden van resultaten van discussies, afkomstig uit de ledengroepen, maakt deel uit van de voorbereiding van het beleid inzake het accountantswezen.
Waardering V

(114.)
Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het instellen en stellen van regels voor het inrichten, instandhouden en gebruiken van een bibliotheek.
Periode 1967-
Grondslag Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215), art. 5
Product
Opmerking
Waardering V

(115.)
Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het organiseren van jaarlijkse accountantsdagen.
Periode 1967-
Grondslag Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215), art. 6
Product
Opmerking Het verspreiden van resultaten van de daar gevoerde discussies maakt deel uit van de voorbereiding van het beleid inzake het accountantswezen.
Waardering B 1

(116.)
Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het redigeren van een verenigingstijdschrift.
Periode 1967-
Grondslag Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215), art. 7
Product
Opmerking Eén exemplaar van het tijdschrift blijft bewaard.
Waardering V

(117.)
Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het stellen van nadere regels ten behoeve van interne organen.
Periode 1967-
Grondslag Verordening op de ledenvergadering, Bestuursverordening en Kringverordening (alle in: *Stcrt.* 1967, 215)
Product Uitvoeringsregelingen
Opmerking
Waardering V

(118.)

Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het geven van nadere aanwijzingen inzake de beroepsuitoefening als accountant.
Periode 1967-
Grondslag Verordeningen NlvRA in: *Stcrt.* 1967, 215 en *Stcrt.* 1968, 12, 33, 56
Product
Opmerking
Waardering B 5

Toelating: register van registeraccountants onder NlvRA

(119.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het inschrijven van accountants in het accountantsregister, alsmede het doorhalen van inschrijvingen van registeraccountants.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 55 en 63
Product Register
Opmerking De aanvrager dient zich te laten inschrijven op grond van een formulier, dat door het NlvRA wordt toegezonden. Dit formulier is vastgesteld als bijlage bij een besluit van 1968 (*Stcrt.* 1968, 97).
NB. alleen in de in het register ingeschreven accountants waren bevoegd om hun beroep uit te oefenen.
Waardering B 5

(120.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het verstrekken van inlichtingen uit het register van accountants.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 56
Product
Opmerking
Waardering V

(121.)

Actor Raad van Beroep van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het beslissen in beroep tegen weigeringen van inschrijving in het accountantsregister of het niet ingaan op een aanvraag en tegen doorhalingen in het register.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 66
Product
Opmerking
Waardering V

Beslechting van geschillen NlvRA

(122.)

Actor Raad voor Geschillen van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het beslechten van geschillen op het gebied van de beroepsuitoefening van registeraccountants.
Periode 1967-
Grondslag Verordening op het beslechten van geschillen (*Stcrt.* 1967, 215), art. 2
Product
Opmerking
Waardering B

(123.)

Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het benoemen van een secretaris van de Raad van Geschillen van het NlvRA.
Periode 1967-
Grondslag Verordening op het beslechten van geschillen (*Stcrt.* 1967, 215), art. 2
Product
Opmerking
Waardering V

(124.)

Actor Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vergoeden van kosten van leden van de raad.
Periode 1967-
Grondslag Verordening op het beslechten van geschillen (*Stcrt.* 1967, 215), art. 8
Product
Opmerking
Waardering V

Tuchtrechtspraak NlvRA

(125.)

Actor Raad van Tucht van Registeraccountants
Handeling Het beschikken op ingediende klachten tegen registeraccountants.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 34
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking
Waardering B 5

(126.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het ten uitvoer leggen van vonnissen tegen registeraccountants door de Raad van Tucht.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 35
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking
Waardering V

(127.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het bij verordening instellen van Raden van Tucht.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 36
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33); Verordening kostenvergoedingen (*Stcrt.* 1968, 56)
Opmerking De instelling van deze Raden van Tucht omvat: het vaststellen van het rechtsgebied en het aantal der leden, alsmede de samenstelling en de vergoeding.
Waardering V

(128.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van verordeningen tot instelling en de toekenning van vergoedingen aan leden van Raden van Tucht.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 36.3
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking
Waardering V

(129.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het benoemen van leden van de Raden van Tucht.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 36
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking
Waardering V

(130.)

Actor Minister van Justitie
Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het benoemen van leden van de Raad van beroep van het Nederlands Instituut van Registeraccountants.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 46.1, 46.2
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking De minister van Justitie is bevoegd de voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter en drie plaatsvervangende leden uit leden van de rechterlijke macht te benoemen. Ook benoemt hij een secretaris.
De ledenvergadering benoemt in de Raad acht leden van de Orde NlvRA die naast de door de minister van Justitie benoemde functionarissen zitting hebben.
Waardering V

(131.)

Actor Raad van Beroep van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het ingrijpen in procedures van een raad van tucht van het Nederlands Instituut van Registeraccountants.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 51
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking De Raad van beroep waakt tegen vertragingen van procedures van de Raad van Tucht. Zij kan stukken doen opvragen en termijnen vaststellen waarbinnen beslissingen dienen te worden gedaan. Is de termijn niet gehaald, dan kan zij de zaak verwijzen naar andere Raden van Tucht of zelf uitspraken doen.
Waardering B 5

(132.)

Actor Raad van Beroep van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het in beroep uitspraak doen op beslissingen van een Raad van Tucht van het Nederlands Instituut van Registeraccountants.
Periode 1967-1994
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 52-54
Product Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
Opmerking Tegen een beslissing van een raad van tucht op een tegen een registeraccountant ingediend bezwaar kan binnen twee maanden beroep worden ingesteld door de klager, de accountant of het bestuur van het NlvRA.
Waardering B

Accountantsexamens voor registeraccountants

(133.)

Actor Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling Het benoemen van leden van het examenbureau.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 74.1
Product
Opmerking De minister bepaalt het aantal leden en wijst de voorzitter aan. De leden moeten ingeschreven registeraccountants zijn.
Waardering V

(134.)

Actor Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling Het benoemen van curatoren voor de accountantsopleiding.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 75.1
Product
Opmerking De minister bepaalt het aantal leden en wijst de voorzitter aan. De leden moeten ingeschreven registeraccountants zijn.
Waardering V

(135.)

Actor Minister van Economische Zaken
Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het adviseren van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij de benoeming van leden van het examenbureau.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 74.2
Product
Opmerking
Waardering V

(136.)

Actor Minister van Economische Zaken
Bestuur van het Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het adviseren van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij de benoeming van leden van het curatorium voor de opleiding van accountants.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 75.2
Product
Opmerking
Waardering V

(137.)

Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants
Handeling Het vergoeden van personeels- en materiële kosten van het examenbureau en het curatorium.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 74b, 75b, 76
Product
Opmerking Voor verordeningen op het gebied van kostendeclaraties is de goedkeuring van de minister van Economische Zaken vereist. Zie handeling 141.
Waardering V

(138.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van verordeningen door het Nederlands Instituut van Registeraccountants op het gebied van kostendeclaraties van het examenbureau en het curatorium.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 74b, 75b, 76
Product
Opmerking
Waardering V

(139.)

Actor Examenbureau van het Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het opstellen van examenregelingen en tentameneisen.
Periode 1967-
Grondslag Examenbesluit registeraccountants (*Stb.* 1966, 324), art. 13
Product
Opmerking
Waardering B 5

(140.)

Actor Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het goedkeuren van door het examenbureau opgestelde examenregelingen en tentameneisen.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 77.2
Examenbesluit registeraccountants (*Stb.* 1966, 324), art. 13
Product
Opmerking
Waardering V

(141.)

Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het toelaten van kandidaten tot de opleiding en de examens en het verlenen van vrijstellingen van vakken, tentamens en examens, alsmede het aanwijzen van bewijzen van bekwaamheid die kunnen leiden tot het verlenen van deze vrijstellingen.
Periode 1967-
Grondslag Examenbesluit registeraccountants (*Stb.* 1966, 324), art. 6-7, 14.1, 14.2
Product
Opmerking Personen die niet over de vereiste diploma's bezitten, kunnen door het bureau op hun kennis worden getoetst.
Waardering V

(142.)
Actor Curatorium van het Examenbureau voor accountants
Handeling Het stellen van nadere richtlijnen voor de toelating van kandidaten voor het examen registeraccountants.
Periode 1967-
Grondslag Examenbesluit registeraccountants (*Stb.* 1966, 324), art. 6.3
Product
Opmerking
Waardering V

(143.)
Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het afnemen van accountantsexamens.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 77
Product
Opmerking
Waardering V

(144.)
Actor Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het uitoefenen van toezicht op de accountantsexamens.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 79
Product
Opmerking
Waardering V

(145.)
Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het jaarlijks uitbrengen van verslag aan het Nederlands Instituut van Registeraccountants.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 80.1
Product Jaarverslagen
Opmerking
Waardering B 3

(146.)
Actor Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het jaarlijks uitbrengen van verslag aan de minister van Economische Zaken en aan de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
Periode 1967-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 80.2
Product
Opmerking
Waardering B 3

(147.)
Actor Nederlands Instituut van Registeraccountants/Algemeen Bestuur Onderwijs van het NlvRA
Handeling Het (doen) verzorgen van de opleiding van registeraccountants.
Periode 1979-
Grondslag NlvRA Verordening op de opleiding (*Stcrt.* 1979, 250)
Product
Opmerking
Waardering B 5

(148.)

Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het gelijkstellen van universitaire diploma's voor het accountantsexamen en het intrekken van die gelijkstelling.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 79a
Product
Opmerking
Waardering V

(149.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het beschikken op een beroep tegen de intrekking van de gelijkstelling van een universitair diploma aan een accountantsdiploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 79a.5-79a.8
Product
Opmerking
Waardering V

(150.)

Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het uitgeven van een verklaring van vakbekwaamheid aan accountants uit een lidstaat van de Europese Gemeenschap.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 80a
Product
Opmerking
Waardering V

(151.)

Actor Examenbureau voor accountants
Handeling Het afnemen van proeven van bekwaamheid aan accountants uit de lidstaten van de Europese Gemeenschap zonder erkend diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 80b
Product
Opmerking Bij deze handeling is inbegrepen het stellen van regelingen en het vaststellen van de datum (tweemaal per jaar).
Waardering V

(152.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van regelingen voor proeven van bekwaamheid aan accountants uit de lidstaten van de Europese Gemeenschap zonder erkend diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 468), art. 80b.2
Product
Opmerking
Waardering V

7.5.2 Accountants-administratieconsulenten

Raad voor accountants-administratieconsulenten

(153.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden van een kroonbesluit tot benoeming van leden en van de voorzitter van de Raad voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 3
Product
Opmerking De eerste benoeming vond plaats bij Koninklijk Besluit van 26 juni 1974 (*Stcrt.* 1974, 130).
Waardering V

(154.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van het reglement van orde van de Raad voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 5
Product
Opmerking
Waardering V

(155.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vaststellen van regels ten aanzien van het secretariaat van de Raad voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 5
Product Regelingen in: *Stcrt.* 1975, 77
Opmerking
Waardering V

(156.)

Actor Raad voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het gevraagd of op eigen initiatief adviseren van de minister van Economische Zaken omtrent hetgeen dienstig kan zijn voor een goede beroepsuitoefening door accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 2.2
Product
Opmerking De raad is een adviesorgaan en in tegenstelling tot het NlvRA, geen publiekrechtelijk lichaam. Bij Koninklijk Besluit van 26 juni 1974 (*Stcrt.* 1974, 130) werden voor de eerste keer de voorzitter en de leden benoemd.
Waardering B 5

(157.)

Actor Raad voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het jaarlijks informeren van de minister van Economische Zaken over de werkzaamheden.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountant-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 2.3
Product Jaarverslag
Opmerking
Waardering B 3

Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten

(158.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vaststellen van regels ten aanzien van de Commissie voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten, met name ten aanzien van de aanwijzing van accountants-administratieconsulenten door deze Commissie.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748)
Product Regelingen in: *Stcrt.* 1975, 77 en 266
Opmerking Deze regelingen kunnen betrekking hebben op de vereiste bewijzen van vakbekwaamheid (art. 65.1 onder b), de samenstelling van de Commissie voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten en de indeling van deze Commissie in verschillende kamers.
Waardering B 5

(159.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van leden van de Commissie van Beroep tegen beslissingen van de Commissie voor de inschrijving.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 18.2
Product
Opmerking
Waardering V

(160.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels voor de Commissie van Beroep (tegen beslissingen van de Commissie voor inschrijving).
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 18.2
Product Regelingen in: *Stcrt.* 1975, 98
Opmerking De minister van Economische Zaken kan regels stellen met betrekking tot:

- de bedragen die indiener van een beroep dient te betalen (WAA, art. 24.1);
- de aan de leden van de commissie toe te kennen vergoedingen (WAA, art. 25);
- de samenstelling en werkwijze van het secretariaat (WAA, art. 27);
- de indienstneming, rechtspositie en geheimhoudingsplicht van het personen (WAA, art. 27).

Waardering V

(161.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vaststellen van regels voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten in het accountantsregister.
Periode 1975-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748)
Product Aanwijzingen van diploma's in: *Stcrt.* 1985, 180; *Stcrt.* 1987, 230; *Stcrt.* 1989, 134.
Nadere regels in: *Stcrt.* 1974, 35
Opmerking Deze regels betreffen:

- het aanwijzen van toegelaten bewijsstukken voor de vakbekwaamheid van accountants-administratieconsulenten (art. 10, onder d.);
- de vereiste inschrijvingsgelden (art. 12.1);
- de gegevens die voor inschrijving moeten worden verstrekt (art. 12.2);
- de daarvoor vereiste modelformulieren (art. 12.2).

Waardering B 5

(162.)

Actor Commissie voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten
Handeling Het inschrijven en doorhalen van namen van accountants-administratieconsulenten in het accountantsregister.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 7, 15
Product
Opmerking
Waardering V

(163.)

Actor Commissie voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten
Handeling Het beslissen op een schriftelijke ingediende aanvraag om inschrijving in het accountantsregister.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 13.1
Product
Opmerking
Waardering V

(164.)

Actor Commissie van Beroep (tegen beslissingen van de Commissie voor inschrijving)
Handeling Het beschikken op een beroep tegen beslissingen van de Commissie voor inschrijving voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 18.2
Product
Opmerking
Waardering V

(165.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vaststellen van de jaarlijkse contributie voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1986-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1962, 258), art. 7a
Product Regelingen in: *Stcrt.* 1986, 51
Opmerking
Waardering V

(166.)

Actor Commissie voor inschrijving van accountants-administratieconsulenten
Handeling Het innen van de jaarlijkse contributie van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1987-1993
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1962, 258), art. 7a.2 en 7a.3
Product
Opmerking
Waardering V

Commissie voor toelating van accountants-administratieconsulenten

(167.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van leden van de Commissie voor de toelating van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 68.1
Product
Opmerking De minister van Economische Zaken wijst uit de benoemde leden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters aan. Bovendien kan hij de Commissie indelen in kamers van ten minste drie leden, en kan hij de samenstelling van deze kamers regelen.
Waardering V

(168.)

Actor Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Handeling Het adviseren van de minister van Economische Zaken met betrekking tot de benoeming van leden van de Commissie voor toelating van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 68.2
Product
Opmerking
Waardering V

(169.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het opheffen van de Commissie voor toelating van accountants-administratieconsulenten na het verstrijken van de termijn en nadat de Commissie op alle bij haar ingediende aanvragen heeft beslist.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 68.4
Product
Opmerking
Waardering V

(170.)

Actor Commissie voor toelating van accountants-administratieconsulenten
Handeling Het onderzoeken van de bij haar ingeschreven aanvragen en het eventueel horen van bepaalde personen in dit verband.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 69.1
Product
Opmerking
Waardering V

Tuchtrechtspraak accountants-administratieconsulenten

(171.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het benoemen van leden, secretaris en voorzitter van de raden van tucht.
Periode	1972-1994
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 34
Product	
Opmerking	De raden van tucht bestaan ieder uit vijf leden, naast vijf plaatsvervangende leden. Voor iedere raad van tucht wordt door de minister van Economische Zaken een secretaris benoemd. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter “worden benoemd uit de personen, die voldoen aan de vereisten voor benoembaarheid tot rechter in een arrondissementsrechtbank en met enige bij de wet ingestelde rechtspraak belast zijn of belast geweest zijn, doch het beroep van registeraccountant of het beroep van accountant-administratieconsulent niet uitoefenen noch hebben uitgeoefend” (WAA, art. 34.3).
Waardering	V

(172.)

Actor	Minister van Justitie Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling	Het instemmen met de benoeming van een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter, alsmede van leden van de raden van tucht voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1972-1994
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 34.4
Product	
Opmerking	
Waardering	V

(173.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van nadere regels ten aanzien van de raden van tucht voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1972-1994
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748)
Product	Regeling in: <i>Stcrt.</i> 1976, 37
Opmerking	Deze regels kunnen betreffen: <ul style="list-style-type: none">• de vergoedingen aan leden van de raden van tucht voor reis- en verblijfkosten en tijdverzuim (art. 37);• de samenstelling en werkwijze van het secretariaat van een raad van tucht (art. 40);• de arbeidsvoorwaarden van het personeel van het secretariaat van een raad van tucht (art. 40).
Waardering	B 4

(174.)

Actor	Raden van tucht van accountants-administratieconsulenten
Handeling	Het beschikken op klachten tegen een accountant-administratieconsulent.
Periode	1972-1994
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 42-45
Product	Beschikkingen
Opmerking	
Waardering	B 5

(175.)

Actor College van Beroep voor het Bedrijfsleven
Handeling Het beschikken op een beroep tegen een uitspraak van een van de raden van tucht.
Periode 1972-1994
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), art. 47-58
Product Beschikkingen
Opmerking
Waardering B 5

Tuchtrechtspraak: Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten

(176.)

Actor Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het beslissen op klachten tegen registeraccountants en accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258), art. 34; Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 51-52
Product
Opmerking
Waardering B 5

(177.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van leden van de Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 54.2
Product
Opmerking
Waardering V

(178.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het vaststellen van nadere regels ten aanzien van de Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469)
Product
Opmerking Deze regels kunnen betreffen:

- de vergoedingen aan leden (art. 57);
- de samenstelling en werkwijze van het secretariaat (art. 60);
- de samenstelling en de werkwijze van de raden (art. 60);
- de arbeidsvoorwaarden voor het personeel (art. 60).

Waardering B 4

(179.)

Actor	College van Beroep voor het Bedrijfsleven
Handeling	Het beschikken op een beroep tegen een uitspraak van de Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten.
Periode	1994-
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 70-79
Product	
Opmerking	Tegen een beslissing van een Raad van Tucht van Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten kan binnen twee maanden beroep worden ingesteld door de klager, de accountant of het bestuur van de beide ordes NlvRA en NOvAA. Het college kan een beroep niet ontvankelijk of ongegrond verklaren. Hiertegen kan door appellant verzet worden aangetekend. Als het verzet gegrond wordt verklaard of het beroep toegankelijk, houdt het college een rechtsgang. Het college kan, indien het beroep krachtens zijn uitspraak gegrond is verklaard, de zaak zelf afdoen of opnieuw verwijzen naar de Raad van Tucht.
Waardering	B

Accountantsexamens voor accountants-administratieconsulenten vóór 1994

(180.)

Actor	Raad voor accountants-administratieconsulenten
Handeling	Het uitoefenen van toezicht op instellingen voor de opleiding van accountants-administratieconsulenten.
Periode	1972-1976
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 2.3
Product	
Opmerking	Op straffe van een geldboete was iedere instelling die personen opleidt voor het examen van accountants-administratieconsulenten verplicht hiervan kennis te geven aan de Raad voor accountants-administratieconsulenten en haar een goed inzicht te geven van de aard van de opleiding en de verstrekte kennis. Ook als deze opleiding werd gewijzigd, moest ze worden aangemeld.
Waardering	B 5

(181.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het stellen van nadere regels ten aanzien van examengelden voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1972-1986
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 62 Wet tot wijziging van de accountantswetgeving (<i>Stb.</i> 1986, 677), art. 80c.3
Product	Regeling omtrent de examengelden (<i>Stcrt.</i> 1974, 135)
Opmerking	De vastgestelde examengelden komen ten goede aan het rijk.
Waardering	V

(182.)

Actor	Minister van Economische Zaken Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
Handeling	Het vaststellen van nadere regels met betrekking tot het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1974-1994
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1972, 748), art. 61, 62 Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1974, 304), art. 10 Wet tot wijziging van de accountantswetgeving (<i>Stb.</i> 1986, 677), art. 80c.1, 80c.2 Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1994, 86)
Product	Algemene maatregelen van bestuur, o.a.: Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (<i>Stb.</i> 1987, 115) Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1974, 135) (<i>Stcrt.</i> 1986, 54) Regeling houdende vaststelling van het examengeld (<i>Stcrt.</i> 1974, 135) (<i>Stcrt.</i> 1986, 67) (<i>Stcrt.</i> 1989, 34)
Opmerking	Deze regels betreffen: <ul style="list-style-type: none">• de eisen voor de toelating tot het afleggen van het examen;• de eisen voor het verkrijgen van vrijstelling voor bepaalde onderdelen van het examen;• de omvang van het examen;• de inrichting van het examen;• het vaststellen van het examengeld dat moet worden voldaan door hen die zich aan het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten of bepaalde onderwerpen daarvan wensen te onderwerpen. De vastgestelde examengelden komen ten goede aan het rijk.
Waardering	B 5

(183.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het benoemen van leden en een voorzitter van een Commissie van advies inzake het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1974-1994
Grondslag	Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1974, 304), art. 6 (<i>Stcrt.</i> 1994, 86)
Product	
Opmerking	De Commissie van advies bestaat uit drie leden, waarvan één lid jaarlijks aftreedt.
Waardering	V

(184.)

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het doen uitschrijven van jaarlijkse examens voor accountants-administratieconsulenten.
Periode	1974-1994
Grondslag	Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1974, 304), art. 2.2, 3.10 (<i>Stcrt.</i> 1994, 86) Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten (<i>Stcrt.</i> 1974, 135)
Product	
Opmerking	Deze handeling omvat: <ul style="list-style-type: none">• het vaststellen van examenprogramma's;• het benoemen van leden en de voorzitter van de examencommissie;• het ontvangen van de lijsten van kandidaten, de cijferlijsten en de uitslagen, opgesteld door de examencommissie;• het ontvangen van de resultaten van de examens, opgesteld door de examencommissie.
Waardering	V

(185.)

Actor Examencommissie van het examen voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doen afnemen van jaarlijkse examens voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1974-1994
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1974, 304)
Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1974, 135)
Product
Opmerking Bij deze handeling is inbegrepen:

- het vaststellen van de examendata;
- het aanstellen van surveillanten en correctoren;
- het rapporteren van onregelmatigheden aan de minister;
- het beheren van het archief;
- het toezenden van de resultaten naar de minister.

Waardering V

(186.)

Actor Commissie van advies inzake het examen voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het jaarlijks informeren van de minister van Economische Zaken over de bevindingen inzake het examen.
Periode 1974-1994
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1974, 304), art. 6.3
Product
Opmerking
Waardering B 3

(187.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het kennisnemen van onregelmatigheden tijdens accountantsexamens voor accountants-administratieconsulenten en het beschikken op verzoeken van examenkandidaten om herziening van beslissingen van de examencommissie in dezen.
Periode 1974-1994
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1974, 304), art. 9
Product
Opmerking
Waardering V

(188.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van de leden van de examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1987-1991
Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 14.1
Product Benoemingen
Opmerking De examencommissie bestaat uit 9 leden. De minister benoemt er in overeenstemming met de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen 4 op voordracht van het NivRA, 4 op voordracht van de NOvAA en de voorzitter op voordracht van NivRA en NOvAA gezamenlijk.
Waardering V

(189.)
 Actor Nederlands Instituut voor Registeraccountants
 Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het voordragen van leden voor de examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 14.1
 Product
 Opmerking De NlvRA en de NOvAA dragen beide 4 leden voor de examencommissie voor, alsmede gezamenlijk 1 voorzitter. De examencommissie bestaat uit 9 leden.
 Waardering V

(190.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
 Handeling Het goedkeuren van het examenprogramma van de examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 15.2
 Product
 Opmerking
 Waardering V

(191.)
 Actor Examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het vaststellen van het examenprogramma, met de eisen voor elk onderdeel, voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 15.1
 Product Examenprogramma
 Opmerking
 Waardering B 5

(192.)
 Actor Examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het aankondigen, afnemen en beoordelen van het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115)
 Product
 Opmerking Onder deze handeling vallen alle activiteiten vanaf het aankondigen van het begin van het examen aan de kandidaten tot en met het uitreiken van de diploma's.
 Ten minste twee maal per jaar wordt aan kandidaten de gelegenheid gegeven om het accountantsexamen af te leggen.
 Het examen kan krachtens WRA 1986 (*Stb.* 1986, 677), art. 80a voor het laatst worden afgenomen op 10 december 1991 (Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), Nota van Toelichting).
 Waardering V

(193.)
 Actor Examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het vaststellen van een examenreglement, waarin nadere regels worden gesteld omtrent de gang van zaken bij het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 17.1
 Product
 Opmerking Het examenreglement bevat in ieder geval regels omtrent legitimatie door de kandidaat, omtrent de gevolgen van bedrog ten aanzien van het examen en omtrent inzage door de kandidaat van zijn schriftelijk werk na vaststelling van de uitslag van het desbetreffende gedeelte.
 Waardering V

(194.)
 Actor Examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het benoemen van examinatoren voor het afnemen van het accountantsexamen en van surveillanten ten behoeve van het toezicht tijdens het examen.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 17.1
 Product
 Opmerking Leden van de examencommissie zijn niet benoembaar als examinator.
 Tot examinator voor de examen-onderdelen administratieve organisatie en leer van de accountantscontrole kunnen uitsluitend zij die één van de examens uit de WRA, art. 58 met goed gevolg hebben afgelegd, ofwel zij die naar het oordeel van de examencommissie over daarmee vergelijkbare kennis beschikken, benoemd worden.
 Waardering V

(195.)
 Actor Examencommissie voor het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het beslissen op een verzoek van een kandidaat om vrijstelling van een onderdeel van het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1987-1991
 Grondslag Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115), art. 20
 Product
 Opmerking De kandidaat moet hiertoe een bewijs overleggen waaruit eenzelfde kennis blijkt als die welke blijkt uit het met goed gevolg afgelegd hebben van het desbetreffende onderdeel.
 Waardering V

Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA)

(196.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het stellen van regels voor de overgangperiode tussen WAA en WAA 1993.
 Periode 1993-1994
 Grondslag Wet op de registeraccountants en accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465), artikel IV Overgangsbepalingen wet op de accountants-administratieconsulenten, art. 19
 Product Ministeriële regelingen
 Opmerking Met de WAA 1993 verdween de privaatrechtelijke Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten en kwam de publieksrechtelijke NOvAA ervoor in de plaats.
 Waardering B 5

(197.)

Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het jaarlijks benoemen van bestuursleden van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten, alsmede van de (plaatsvervangend) voorzitter.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 5.1, 8.1
Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 2
Product
Opmerking De ledenvergadering stelt het aantal bestuursleden vast, dat niet minder dan zeven mag zijn. De bestuursleden worden door de ledenvergadering van de NOvAA voor vier jaar benoemd. Jaarlijks treedt een deel van de bestuursleden af volgens een door de ledenvergadering vast te stellen rooster.
Vervolgens benoemt de ledenvergadering uit de bestuursleden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter, die telkens voor één jaar worden aangesteld.
NB. in eerste instantie vormen de bestuursleden van de privaatrechtelijke vereniging Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten direct na de inwerkingtreding van de WAA 1993, op 1 januari 1993, het voorlopige bestuur van de NOvAA. Binnen drie maanden roept dit bestuur een ledenvergadering bijeen die voor de eerste maal de leden van het bestuur, de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de NOvAA benoemt (WAA 1993 Artikel IV Overgangsbepalingen wet op de accountants-administratieconsulenten, art. 18.1, 18.2).
Waardering V

(198.)

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het desgevraagd of uit eigen beweging adviseren van de ministers van Economische Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen over alle zaken de NOvAA betreffende.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 3
Product Adviezen
Opmerking
Waardering B 5

(199.)

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het instellen, wijzigen en ontbinden van instituten, commissies en werkgroepen.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 3
Product
Opmerking Het Bestuur rapporteert aan de ledenvergadering over de instelling, wijziging en ontbinding van instituten, commissies en werkgroepen, over de hun verleende opdrachten en over de voortgang van de werkzaamheden.
Waardering V

(200.)

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vergoeden van de kosten voor het bijwonen van vergaderingen of bijeenkomsten van leden van het Bestuur, het Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten, de organen van de instituten, de commissies en werkgroepen van de NOvAA en van leden die op verzoek van het Bestuur vergaderingen of bijeenkomsten bijwonen.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de kostenvergoedingen (*Stcrt.* 1994, 12), art. 1
Product
Opmerking
Waardering V

(201.)
 Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het instellen van een Bureau voor het voorbereiden en uitvoeren van bestuursbesluiten en haar overige activiteiten voor de leden en voor het voeren van het secretariaat van het Bestuur, alsmede het benoemen van (de) directeur(en) van het Bureau.
 Periode (1985-) 1994-
 Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 8.1, 8.2
 Product
 Opmerking
 Waardering B 4

(202.)
 Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het vaststellen van arbeidsvoorwaarden voor in dienst genomen personeel.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 9
 Product Verordeningen
 Opmerking
 Waardering V

(203.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het goedkeuren van verordeningen waarin de voorwaarden waaronder de indienstneming van door de NOvAA aangenomen personeel worden geregeld.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 9.3
 Product
 Opmerking
 Waardering V

(204.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het goedkeuren van bepaalde door de Nederlands Orde van Accountants-administratieconsulenten vastgestelde verordeningen, mede met betrekking tot regels en procedures van de Raad van Tucht.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469)
 Product
 Opmerking De door de minister goed te keuren verordeningen betreffen in ieder geval:

- de arbeidsvoorwaarden voor het personeel: de minister moet erop toezien dat de rechtspositie van het in dienst genomen personeel evenredig is aan die van vergelijkbaar personeel bij de centrale overheid. (art. 9.3);
- de kosten voor de verstrekking van gegevens uit het register van accountants-administratieconsulenten (art 37.4);
- de inschrijfkosten in het register van accountants-administratieconsulenten (art. 45.2);
- de vast te stellen vergoedingen voor leden van het examenbureau en het curatorium (art.86);
- de gelden voor de toelating tot het examen en de proeven van bekwaamheid. (art. 96.2).

 Waardering V

(205.)
 Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het stellen van nadere regels over de werkwijze van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten, het bestuur en zijn leden.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 24.1, 24.2
 Product Verordening op de ledenvergadering van de NOvAA; Verordening op het bestuur van de NovAA; Verordening op de afdelingen en kringen van de NOvAA; Verordening op de Kamer van geschillen van de NOvAA (alle in: *Stcrt.* 1993, 202)
 Opmerking Deze verordeningen worden binnen achttien maanden na de inwerkingtreding van de WAA 1993, op 1 januari 1993, vastgesteld (WAA 1993 Artikel IV Overgangsbepalingen wet op de accountants-administratieconsulenten, art. 13.1).
 Waardering B 4

(206.)
 Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het stellen van beroepsregels voor accountants-administratieconsulenten.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 24.1, 25.1
 Product Gedrags- en beroepsregels accountants-administratieconsulenten
 Opmerking De gedrags- en beroepsregels mogen niet teveel afwijken van die van het NlvRA. Met name de voorschriften over de door accountants te controleren jaarrekeningen en soortgelijke financiële opstellingen dienen gelijklopend te zijn. Vandaar dat in art. 25 is bepaald dat de beroepsregels worden opgesteld door een commissie, bestaande uit leden van het NlvRA en de NOvAA.
 Waardering B 1

(207.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het bepalen van de wijze waarop de ontwerpen van verordeningen door de NOvAA bekend worden gemaakt en van de wijze waarop verordeningen door het bestuur van de NOvAA worden afgekondigd.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 26
 Product
 Opmerking
 Waardering V

(208.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het voorbereiden van een kroonbesluit tot schorsing van verordeningen van de Nederlands Orde van Accountants-administratieconsulenten inzake beroepsregels.
 Periode 1994-
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 34 jo. art. 25.3
 Product
 Opmerking De minister ziet erop toe dat het geschorste artikel tijdig wordt vervangen. Indien na vernietiging van een verordening door de kroon binnen zes maanden geen nieuwe verordening door de ledenvergadering tot stand is gebracht, worden de nieuwe voorschriften vastgesteld door het ministerie van Economische Zaken in overleg met het ministerie van Justitie.
 Waardering B 5

[209.]

Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 28
Product
Opmerking Het boekjaar loopt van 1 september tot 31 augustus. Voor de aanvang van het boekjaar stelt de ledenvergadering de begroting vast. Aan het einde van elk boekjaar benoemt de ledenvergadering een accountant die binnen drie maanden na afloop van het jaar verslag uitbrengt aan het bestuur. Het bestuur legt daarna verantwoording af aan de ledenraad met een financieel verslag, een balans en een staat van baten en lasten. De verantwoordingsstukken worden gecontroleerd door een accountant-administratieconsulent die door de ledenraad daartoe wordt aangesteld.

Waardering B 3

[210.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het jaarlijks uitbrengen van een verslag omtrent de werkzaamheden van de NOvAA aan de ledenvergadering en aan de minister van Economische Zaken.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 35
Product (Jaar)verslagen
Opmerking
Waardering B 3

[211.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van te heffen contributiebedragen aan de leden van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 30
Product
Opmerking Deze bedragen zijn verschillend, afhankelijk van regels in een algemene contributieverordening.
Waardering V

[212.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het innen van contributie en andere vastgestelde gelden van de leden van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 32; Algemene contributieverordening van de NOvAA (*Stcrt.* 1993, 202)
Product
Opmerking Hierbij is elke beschikking van het bestuur inbegrepen die op het vaststellen van het contributiebedrag en het invorderen van de contributie betrekking heeft. De inning en vaststelling van de contributie per lid is nader geregeld in de Algemene contributieverordening van 14 oktober 1993 van de NOvAA (*Stcrt.* 1993, 202). Aan de hand van de functie van elk lid stelt het bestuur in ieder boekjaar vast tot welke contributiegroep hij behoort en int het de verschuldigde bedragen die voor deze groepen door de ledenraad zijn vastgesteld. Het bestuur is bevoegd om in bijzondere gevallen ontheffing te verlenen van contributieverplichtingen of contributie te restitueren (art. 7 der verordening).
Waardering V

[213.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het na te zijn geadviseerd door het bestuur van het NlvRA en het bestuur van de NOvAA, vervaardigen van een verslag omtrent de wijze waarop de accountantswetgeving in Nederland na invoering van enkele Europese richtlijnen heeft gefunctioneerd.
 Periode 1994-1999
 Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 Artikel V Evaluatiebepaling
 Product
 Opmerking Het gaat hierbij om de invoering van de Achtste EEG-richtlijn (PbEG 1984 L 126) en de Richtlijn algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's (PbEG 1989 L 19). Het verslag moet binnen zes maanden na het verstrijken van zes jaar na het in werking treden van de wet WAA op 1 januari 1993 aan de Staten-Generaal worden gezonden; dus uiterlijk in juni 1999.
 Waardering B 2

[214.]
 Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het beheren van het vermogen van de NOvAA.
 Periode 1994-
 Grondslag WAA 1993, art. 22
 Product
 Opmerking
 Waardering B 5

[215.]
 Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten ten aanzien van (het beroep) van Accountants-administratieconsulenten.
 Periode (1981-) 1994-
 Grondslag WAA 1993, art. 2.3
 Product Brochures, voorlichtingsmateriaal
 Opmerking
 Waardering V

[216.]
 Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het organiseren van ledenvergaderingen van de NOvAA.
 Periode (1972-) 1994-
 Grondslag WAA 1993, art. 4 en 10
 Product Agenda's, notulen, vergaderstukken
 Opmerking Sinds 2000 worden op verzoek van de leden tijdens de ledenvergaderingen themabijeenkomsten georganiseerd. Dit in de plaats van de vroeger apart georganiseerde congressen.
 Waardering B 5

[217.]
 Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
 Handeling Het instellen, wijzigen en ontbinden van Raden van advies en redactieraden.
 Periode 1994-
 Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 4 en 6.1b
 Product
 Opmerking
 Waardering B 4

[218.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het instellen van (regionale) afdelingen en kringen.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de afdelingen en kringen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 1 en 2
Product
Opmerking
Waardering B 4

[219.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het (jaarlijks) (mede-)organiseren van congressen.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 5
Product
Opmerking
Waardering V

[220.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het (doen) samenstellen van een orgaan (verenigings-/vaktijdschrift) ten behoeve van de leden, studerende en andere belangstellenden.
Periode (1967-) 1994-
Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 6.1a
Product
Opmerking
Waardering V

[221.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het periodiek informeren van de leden omtrent organisatorische en andere voor hen van belang zijnde zaken.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op het Bestuur (*Stcrt.* 1993, 202), art. 6.2
Product
Opmerking
Waardering V

Toelating: register van accountants-administratieconsulenten NOvAA

[222.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het inschrijven van accountants-administratieconsulenten in het register.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 45
Product
Opmerking
Waardering V

[223.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het verstrekken van inlichtingen uit het register van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 37
Product
Opmerking
Waardering V

[224.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het beslissen op aanvragen om inschrijving van accountants-administratieconsulenten in het accountantsregister.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 45
Product
Opmerking NB. alleen de in het register ingeschreven accountants waren bevoegd om hun beroep uit te oefenen.
Waardering V

[225.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doorhalen van inschrijvingen van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 48
Product
Opmerking
Waardering V

[226.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels inzake de titelvermelding voor de inschrijving van buitenlandse accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 42
Product
Opmerking
Waardering V

Beslechting van geschillen NOvAA

[227.]

Actor Kamer van Geschillen van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het beslechten van geschillen op het gebied van de beroepsuitoefening van accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 2
Product
Opmerking Hierbij zijn inbegrepen de vaststelling van de kosten voor het geschil door de voorzitter (art. 9) en het uitsluiten van leden van de kamer als gevolg van wraking of van overtreding van de regels van geheimhouding tijdens een geschil (art. 8).
Waardering B

[228.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het benoemen van leden van de Kamer van geschillen van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 5
Product
Opmerking
Waardering V

[229.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het verzorgen van het secretariaat van de Kamer van geschillen van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 6
Product
Opmerking
Waardering V

[230.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vergoeden van kosten van leden en het secretariaat van de Kamer van geschillen van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten, alsmede het financieel afwikkelen van de zaken van de Kamer van geschillen.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 7, 8.4
Product
Opmerking
Waardering V

[231.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het beheren van het archief van de Kamer der geschillen van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202), art. 24
Product
Opmerking Hierbij is inbegrepen het vernietigen van overtollige bescheiden.
Waardering V

Tuchtrechtspraak onder NOvAA

[232.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het bepalen van het aantal raden van tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten, alsmede het rechtsgebied en de zetel van elk van deze raden.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 469), art. 51.5
Product Algemene maatregel van bestuur
Opmerking
Waardering V

[233.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van de leden van de raden van tucht.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 469), art. 54.2
Product Ministeriële beschikkingen
Opmerking De raden van tucht bestaan ieder uit:

- een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters die voldoen aan de vereisten voor benoembaarheid tot rechter in een arrondissementsrechtbank en die met enige bij de wet ingestelde rechtspraak belast zijn of belast zijn geweest, doch het beroep van registeraccountant of het beroep van Accountant-Administratieconsulent niet uitoefenen of hebben uitgeoefend;
- zes registeraccountants;
- zes Accountants-Administratieconsulenten;
- zes personen die deskundig zijn ter zake van werkzaamheden verwant aan die van accountants.

Bovendien benoemt de minister van Economische Zaken voor iedere raad van tucht een secretaris.
De leden van een raad van tucht worden voor vier jaar benoemd.

Waardering V

[234.]

Actor Minister van Justitie
Handeling Het goedkeuren van de beschikking van de minister van Economische Zaken tot benoeming van een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters van een van de raden van tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 54.3
Product Ministeriële beschikking
Opmerking
Waardering V

[235.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van regels voor de vergoeding van reis- en verblijfskosten en vergoeding voor tijdverzuim die leden van de raden van tucht ontvangen.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 57
Product Ministeriële regelingen
Opmerking
Waardering V

[236.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het regelen van de samenstelling en de werkwijze van het secretariaat van elk van de raden van tucht, alsmede het vaststellen van nadere regels met betrekking tot indienstneming c.q. aanstelling, arbeidsvoorwaarden en geheimhoudingsplicht van het personeel.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 60
Product Ministeriële regelingen
Opmerking
Waardering V

[237.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het indienen van een klacht tegen een accountant-administratieconsulent bij de Raad van tucht.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 62
Product
Opmerking
Waardering V

[238.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het ten uitvoer leggen van beslissingen van de Raad van tucht tegen accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 53.2
Product
Opmerking De beslissingen worden verwerkt in het ledenregister.
Waardering V

[239.]

Actor Bestuur van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het instellen van beroep bij het College van beroep tegen een beslissing van de Raad van tucht ten aanzien van een tegen een accountant-administratieconsulent gerezen bezwaar.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 68
Product
Opmerking De beslissingen worden verwerkt in het ledenregister.
Waardering V

[240.]

Actor Raden van tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten
Handeling Het behandelen van en het beschikken op ingediende klachten en bezwaren tegen een accountant-administratieconsulent.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 61-66
Product
Opmerking
Waardering B 5

[241.]

Actor Minister van Economische Zaken
Minister van Justitie
Handeling Het geven van nadere voorschriften over de rechtsgang bij de raden van tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 67.1
Product Algemene maatregelen van bestuur
Opmerking
Waardering B 5

[242.]

Actor College van Beroep voor het Bedrijfsleven
Handeling Het beschikken op een ingesteld beroep tegen een uitspraak van een raad van tucht voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 68-79
Product
Opmerking Beroep kan worden ingesteld door de betrokken accountant, door de klager of door het bestuur van de NOvAA.
Waardering B

[243.]

Actor Minister van Justitie
Handeling Het aanwijzen van ambtenaren die worden belast met het opsporen van de bij de Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 strafbaar gestelde feiten.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 99.1
Product
Opmerking
Waardering V

[244.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het instemmen met de door de minister van Justitie aangewezen ambtenaren die worden belast met het opsporen van de bij de Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 strafbaar gestelde feiten.
Periode 1993-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 99.1
Product
Opmerking
Waardering V

Accountantsexamen onder NOvAA

[245.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het (doen) verzorgen van een opleiding tot het theoretische gedeelte van het accountantsexamen accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-1998; 2000-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 2.3
Product
Opmerking De NOvAA verleent eveneens medewerking aan de praktijkopleiding (WAA 1993, art. 82.7).
Waardering V

[246.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het nader regelen van de omvang en de inhoud van het theoretische gedeelte en het praktijkgedeelte van het accountantsexamen, alsmede van de eisen voor de toelating tot dit examengedeelte en voor het verkrijgen van vrijstelling voor bepaalde onderdelen daarvan.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 81.2, 82.2
Product Algemene maatregelen van bestuur
Opmerking Aan de praktijkopleiding verleent de NOvAA haar medewerking.
Waardering B 5

[247.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het verlenen van medewerking aan de praktijkopleiding tot het accountantsexamen accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 82.7
Product Stageverslagen, verslag van het slotgesprek
Opmerking
Waardering V

[248.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het stellen van nadere regels voor de praktijkopleiding tot het accountantsexamen accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 82.6
Product
Opmerking
Waardering B 4

[249.]

Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van het examengeld.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 83.1
Product Verordeningen
Opmerking
Waardering V

[250.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van verordeningen door de ledenvergadering van de NOvAA opgesteld met betrekking tot het accountantsexamen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 83.2, 86.2, 96.2
Product
Opmerking
Waardering V

[251.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het, na het horen van het bestuur van de NOvAA en het Curatorium, bepalen van het aantal leden van het examenbureau voor het accountantsexamen en het benoemen van deze leden, alsmede het aanwijzen van een voorzitter uit deze leden.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 85
Product
Opmerking De leden van het examenbureau treden om de vier jaar tegelijk af en kunnen direct opnieuw worden benoemd.
Waardering V

[252.]
Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het adviseren van de minister van Economische Zaken omtrent de benoeming van leden van het Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten en de leden van het Curatorium van het Examenbureau.
Periode 1994-
Grondslag WAA 1993, art. 85;
WRA 1993, art. 75.2
Product
Opmerking
Waardering V

[253.]
Actor Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het stellen van regels omtrent de vergoeding van reis- en verblijfkosten en de vergoeding voor tijdverzuim die de leden van het examenbureau voor het accountantsexamen ontvangen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 86.1
Product Verordeningen
Opmerking
Waardering V

[254.]
Actor Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het regelen van de inrichting van het examen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 87.1
Product
Opmerking
Waardering V

[255.]
Actor Curatorium van het examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het goedkeuren van de regels met betrekking tot de inrichting van het examen die door het examenbureau zijn opgesteld.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 87.2
Product
Opmerking
Waardering V

[256.]
Actor Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het, na overleg met het Curatorium van het examenbureau, benoemen van de examinatoren en het (bege)leiden van het accountantsexamen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 88
Product
Opmerking
Waardering V

[257.]

Actor Curatorium van het examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het uitoefenen van toezicht op de werkzaamheden van het examenbureau.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 89
Product
Opmerking
Waardering V

[258.]

Actor Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het jaarlijks uitbrengen van verslag omtrent de werkzaamheden aan de minister van Economische Zaken, alsmede het zenden van een exemplaar hiervan aan het bestuur van de NovAA.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 90
Product Jaarverslagen
Opmerking
Waardering B 3

[259.]

Actor Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het op verzoek van een onderwijsinstelling afgeven en (voorwaardelijk) intrekken van een verklaring van gelijkwaardigheid ter zake van een door die instelling af te nemen (deel van een) examen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 91.1
Product
Opmerking
Waardering V

[260.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het beslissen op een beroepschrift tegen een beschikking van het examenbureau voor het accountantsexamen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 91.6
Product
Opmerking
Waardering V

[261.]

Actor Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling Het toetsen of het examenprogramma voldoet aan de vereisten die gesteld worden op grond van de afgegeven verklaring van gelijkwaardigheid.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 92.2
Product
Opmerking
Waardering V

[262.]

Actor	Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling	Het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.
Periode	1994-
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (<i>Stb.</i> 1993, 469), art. 93
Product	
Opmerking	Deze verklaringen worden afgegeven aan degene die: <ul style="list-style-type: none">• beschikt over een bewijsstuk waaruit blijkt dat hij voldoet aan de eisen van vakbekwaamheid die in een lidstaat van de Europese Gemeenschappen anders dan Nederland of in een andere Staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, krachtens wettelijke regelingen worden gesteld voor de toelating tot de controle van jaarrekeningen als bedoeld in artikel 1 van de achtste richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 april 1984 op de grondslag van artikel 54, lid 3 sub g van het Verdrag inzake de toelating van personen, belast met de wettelijke controle van boekhoudbescheiden (Pb EG L 126);• in andere gevallen beschikt over een in een ander land dan Nederland verkregen diploma of soortgelijk bewijsstuk, waaruit naar het oordeel van het examenbureau eenzelfde niveau van vakbekwaamheid blijkt als die, welke blijkt uit een met goed gevolg afgelegd examen;• met goed gevolg een proeve van bekwaamheid heeft afgelegd.
Waardering	V

[263.]

Actor	Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling	Het regelen van de omvang en de inrichting van de proeve van bekwaamheid, alsmede de eisen voor het verkrijgen van vrijstelling van bepaalde onderdelen daarvan.
Periode	1994-
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (<i>Stb.</i> 1993, 469), art. 94.2
Product	
Opmerking	
Waardering	V

[264.]

Actor	Minister van Economische Zaken
Handeling	Het goedkeuren van de regeling opgesteld door het examenbureau voor het accountantsexamen omtrent de omvang en de inrichting van de proeve van bekwaamheid, alsmede omtrent de eisen voor het verkrijgen van vrijstelling van bepaalde onderdelen daarvan.
Periode	1994-
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (<i>Stb.</i> 1993, 469), art. 94.2
Product	
Opmerking	
Waardering	V

[265.]

Actor	Examenbureau voor het accountantsexamen
Handeling	Het beslissen op een verzoek om toelating tot de proeve van bekwaamheid.
Periode	1994-
Grondslag	Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (<i>Stb.</i> 1993, 469), art. 95.2
Product	
Opmerking	
Waardering	V

[266.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het, na het horen van het Curatorium, beslissen op een beroep ingesteld tegen een beschikking van het examenbureau omtrent de toelating tot de proeve van bekwaamheid.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 95.4
Product
Opmerking
Waardering V

[267.]

Actor Nederlandse Orde voor Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doen verzorgen van een opleiding tot de proeve van bekwaamheid voor accountants met een buitenlands diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 97
Product
Opmerking
Waardering V

Het examen accountants-administratieconsulenten onder NOvAA

[268.]

Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het (doen) afnemen van bijzondere aanvullende examens voor het verkrijgen van de bevoegdheid van wettelijk controleur door toegelaten accountants-administratieconsulenten.
Periode 1993-1999
Grondslag Wet op de registeraccountants en accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465), artikel IV Overgangsbepalingen wet op de accountants-administratieconsulenten, art. 7-9
Product
Opmerking
Waardering V

[269.]

Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van het opleidings- en examengeld dat de deelnemers vooraf dienen te voldoen.
Periode 1993
Grondslag Wet op de registeraccountants en accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 465), artikel IV Overgangsbepalingen wet op de accountants-administratieconsulenten, art. 10
Product
Opmerking
Waardering V

[270.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het bepalen van het aantal leden van het examenbureau voor het examen accountants-administratieconsulenten en het benoemen van deze leden.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 85
Product
Opmerking De leden van het examenbureau treden om de vier jaar tegelijk af en kunnen direct opnieuw worden benoemd.
Waardering V

(271.)
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het jaarlijks verslag uitbrengen over zijn werkzaamheden aan de minister van Economische Zaken.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 90
Product
Opmerking
Waardering B 3

(272.)
Actor Curatorium voor de opleiding van accountants
Handeling Het uitoefenen van toezicht op de examens, gehouden door het examenbureau voor accountants.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 89
Product
Opmerking Hierbij is inbegrepen:

- het goedkeuren van examenregelingen;
- het toetsen van de benoeming van examinatoren;
- het toezien op de werkzaamheden.

Waardering V

(273.)
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het afnemen van examens voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 87-88
Product
Opmerking Hierbij is inbegrepen het vaststellen van examenregelingen en het benoemen van examinatoren.
Waardering V

(274.)
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het op aanvraag uitgeven van verklaringen van gelijkwaardigheid van diploma's aan het theoretisch gedeelte van het examen accountant-administratieconsulent aan hogere onderwijsinstellingen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 91
Product
Opmerking Beschikkingen over de gelijkwaardigheid van dit diploma worden gepubliceerd in de *Staatscourant*.
Waardering V

(275.)
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het toetsen van jaarlijks ingezonden examenprogramma's van onderwijsinstellingen met een gelijkwaardig gesteld diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 92
Product
Opmerking Indien het desbetreffende examen of deel van het examen niet langer voldoet aan het vereiste van gelijkwaardigheid kan het bureau de verklaring voorwaardelijk of definitief intrekken.
Waardering V

[276.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het beschikken op een beroep van belanghebbenden tegen intrekking of weigering van verklaringen van gelijkwaardigheid van diploma's aan het theoretisch gedeelte van het examen accountant-administratieconsulent aan onderwijsinstellingen.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 91.4-91.6
Product
Opmerking Beschikkingen over de gelijkwaardigheid van dit diploma worden gepubliceerd in de *Staatscourant*.
Waardering V

[277.]

Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het uitgeven van bewijzen van vakbekwaamheid aan accountants met een buitenlands diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 93
Product
Opmerking Bewijzen van vakbekwaamheid worden toegekend aan gediplomeerde accountants van EG-lidstaten en aan accountants van andere landen, waarvan het diploma door het examenbureau als gelijkwaardig worden erkend en die een proeve van bekwaamheid hebben afgelegd.
Waardering V

[278.]

Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het tweemaal per jaar uitschrijven van proeven van bekwaamheid voor accountants met een buitenlands diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 94
Product
Opmerking
Waardering V

[279.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het beschikken op een beroep tegen een weigering van het examenbureau van een toekenning van een verklaring van vakbekwaamheid aan een houder van een buitenlands diploma.
Periode 1994-
Grondslag Wet op de accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 469), art. 95.4-95.6
Product
Opmerking
Waardering V

Tussentoetsen en toelating tot examen accountants-administratieconsulenten onder NOvAA

[280.]

Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doen afnemen van toelatingstoetsen van kandidaten voor het examen accountant-administratieconsulent.
Periode 1994-
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1994, 86), art. 5-6
Product
Opmerking
Waardering V

[281.]
Actor Curatorium van het examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van regels voor toelatingstoetsen van kandidaten voor het examen accountants-administratieconsulenten.
Periode 1994-
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1994, 86), art. 3.2
Product
Opmerking
Waardering V

[282.]
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het vaststellen van tentameneisen en van de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens.
Periode 1994-
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1994, 86), art. 5-6
Product
Opmerking
Waardering V

[283.]
Actor Examenbureau voor accountants-administratieconsulenten
Handeling Het geven van vrijstellingen voor tentamens van het theoretisch gedeelte van het examen voor accountants-administratieconsulenten en van vakken in het praktijkgedeelte.
Periode 1994-
Grondslag Examenbesluit accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1994, 86), art. 7, 13
Product
Opmerking
Waardering V

Opleiding accountants-administratieconsulenten onder NOvAA: overig

[284.]
Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het (mede-)ontwikkelen, samenstellen en beschikbaar stellen van vaktechnische instrumenten voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1985-
Grondslag WAA 1993, art. 2.3
Product Handboek, leidraden
Opmerking
Waardering B 5

[285.]
Actor Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doen verzorgen van bijscholing voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1993-
Grondslag Nadere voorschriften van het Bestuur inzake permanente educatie
Product
Opmerking Accountants-administratieconsulenten hebben de verplichting om tenminste 40 uur per jaar aan permanente educatie te besteden. De afdeling Voortgezette Educatie Accountants-administratieconsulenten (VEDAA) biedt de cursussen aan.
Waardering V

[286.]

Actor Stichting Voortgezette Educatie Accountants-administratieconsulenten
Handeling Het doen verzorgen van bijscholing voor accountants-administratieconsulenten.
Periode 1981-1993
Grondslag Hessel, *NOvAA 1948/1998*, 19.
Product
Opmerking De Stichting Beroepsopleiding is samen met de Stichting VEDAA in 1993 opgegaan in de publiekrechtelijke beroepsorganisatie NOvAA.
Waardering V

[287.]

Actor Stichting Beroepsopleiding NOvAA
Handeling Het opleiden van aspirant accountants-administratieconsulenten voor het diploma accountants-administratieconsulenten (oude stijl).
Periode 1988-1993
Grondslag Hessel, *NOvAA 1948/1998*, 120.
Product
Opmerking De Stichting Beroepsopleiding is samen met de Stichting VEDAA in 1993 opgegaan in de publiekrechtelijke beroepsorganisatie NOvAA.
Waardering V

7.6 DE MAKELAARDIJ

Toelating van makelaars door de minister van Economische Zaken

[288.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verstrekken van vergunningen tot vestiging als makelaar.
Periode 1946-1958
Grondslag Besluit van de Secretaris-generaal Handel, Nijverheid en Scheepvaart, betreffende de vestiging als makelaar (*Stcrt.* 1942, 171), art. 1
Product
Opmerking Voor makelaars in onroerende goederen gold een vergunningsregeling, beschreven in de hierna volgende handeling.
Waardering V

[289.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het verstrekken van vergunningen tot vestiging als tussenpersoon in onroerende goederen.
Periode 1946-1963
Grondslag Besluit van de Secretaris-generaal Handel, Nijverheid en Scheepvaart, betreffende het uitoefenen van een bedrijf van tussenpersonen in onroerende goederen (*Stcrt.* 1944, 44)
Product
Opmerking Het betreft hier veilinghouders, makelaars en bemiddelaars bij de afsluiting van hypotheek (art. 2, sub a-b).
Waardering V

[290.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels voor de vestiging van makelaars, alsmede voor hun beroepsuitoefening.
Periode 1958-
Grondslag Wetboek van Koophandel [Stb. 1826, 18-27 ev.], art. 63; Wetboek van Koophandel [Stb. 1966, 319], art. 63c.2
Product Besluit vaststelling tijdstip intrekking van het besluit van de Secretaris-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 3 september 1942 [Stcrt. 1942, 171] [Stb. 1958, 443]
Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1972 [Stb. 1972, 428] [Stb. 1981, 193] [Stb. 1993, 399] [Stb. 1997, 20]
Opmerking
Waardering B 5

Nadere regelgeving inzake beëdiging van makelaars

[291.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels voor de vaststelling van vakbekwaamheid van makelaars.
Periode 1973-
Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen [Stb. 1972, 428] [Stb. 1981, 192] [Stb. 1993, 399] [Stb. 1997, 20]
Product
Opmerking Deze regels kunnen zijn:

- het aanwijzen van bewijsstukken als gelijkwaardig aan het makelaarsdiploma van de Nederlandse Federatie van Makelaars (art. 1);
- het stellen van nadere eisen van vakbekwaamheid naast een aantal eisen, opgenomen in art. 2;
- het vaststellen van een examenreglement in overleg met de NFM (art. 3).

Waardering B 5

[292.]

Actor Nederlandse Federatie van Makelaars
Handeling Het voeren van overleg met de minister van Economische Zaken inzake de reglementering van het makelaarsexamen.
Periode 1973-
Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1972 [Stb. 1972, 428], art. 2, 3
Product
Opmerking Deze regels kunnen zijn het stellen van nadere eisen van vakbekwaamheid -naast een aantal eisen, opgenomen in art. 2- en het vaststellen van een examenreglement.
Waardering V

[293.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van het door de Nederlandse Federatie van Makelaars opgestelde reglement van vaktesten voor makelaars.
Periode 1973-
Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen [Stb. 1972, 428], art. 6
Product
Opmerking Vaktesten worden afgenomen door een Vaktetestcommissie bestaande uit door de NFM aangewezen leden, eventueel bijgedaan door deskundigen.
Waardering V

- [294.]
 Actor Nederlandse Federatie van Makelaars
 Handeling Het afnemen van makelaarsexamens en het uitreiken van diploma's voor het examen.
 Periode 1973-
 Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (*Stb.* 1972, 428), art. 2
 Product
 Opmerking
 Waardering V
- [295.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het aanwijzen van gecommiteerden voor het makelaarsexamen van de Nederlandse Federatie van Makelaars en voor examens van daarmee gelijkgestelde diploma's.
 Periode 1973-
 Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (*Stb.* 1972, 248), art. 3.2
 Product
 Opmerking Aanwijzing van gecommiteerden gebeurt slechts wanneer de minister de eisen voor het examen genoegzaam acht; hij kan de aanwijzing intrekken, wanneer hij meent dat de waarborgen voor het examen niet langer aanwezig zijn. Het aanwijzen van gecommiteerden houdt dus tevens een geldigverklaring van het examen in.
 Waardering V
- [296.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het gelijkstellen van bewijzen van bekwaamheid met het diploma van de Nederlandse Federatie van Makelaars.
 Periode 1981-
 Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1981 (*Stb.* 1981, 192), art. 1, sub a2
 Product Bijv. Beschikking aanwijzing bewijsstuk vakbekwaamheid makelaar (*Stcrt.* 1982, 59); Regeling aanwijzing bewijsstuk aangaande vakbekwaamheid makelaar (*Stcrt.* 1987, 14)
 Opmerking Deze gelijkstelling houdt tevens in de bevoegdheid van de minister om gecommiteerden bij de examens aan te wijzen en eventueel deze gelijkstelling in te trekken.
 Waardering V
- [297.]
 Actor Nederlandse Federatie van Makelaars
 Handeling Het vaststellen van het reglement van de Vaktestcommissie.
 Periode 1981-
 Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1981 (*Stb.* 1981, 192), art. 6.2
 Product
 Opmerking
 Waardering V
- [298.]
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het vaststellen van vergoedingen voor de werkzaamheden van de Kamers van Koophandel voor de toelating van makelaars in hun district.
 Periode 1981-
 Grondslag Wetboek van Koophandel (*Stb.* 1966, 319), art. 63cc (???)
 Product
 Opmerking
 Waardering V

(299.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het instellen van een Commissie Toelating Vaktest.
Periode 1981-
Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1981 (*Stb.* 1981, 192), art. 5
Product
Opmerking
Waardering V

(300.)

Actor Commissie Toelating Vaktest
Handeling Het toelaten van een makelaar zonder diploma van de Nederlandse Federatie van Makelaars tot een vaktest.
Periode 1981-
Grondslag Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen 1981 (*Stb.* 1981, 192), art. 5.3
Product
Opmerking De commissie verleent slechts toelating in bijzondere omstandigheden aan aanvragers, ouder dan 35 jaar, die minstens twee jaar als makelaar werkzaam zijn geweest.
Waardering V

7.7 OCTROOIGEMACHTIGDEN

(301.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het stellen van nadere regels inzake de vestiging van octrooigemachtigden, alsmede inzake hun beroepsuitoefening.
Periode 1946-
Grondslag Rijksoctrooiwet 1914 (*Stb.* 1918, ..), art. 29 sub g; Rijksoctrooiwet 1977 (*Stb.* 1977, ..), art. 18A
Product Octrooigemachtigdenreglement (*Stb.* 1959, 114); (*Stb.* 1968, 594); (*Stb.* 1979, 646)
Opmerking
Waardering B 5

(302.)

Actor Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het vaststellen van huishoudelijke reglementen.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 9.2; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 13.2
Product
Opmerking
Waardering B 4

(303.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het goedkeuren van huishoudelijke reglementen van de Orde van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 9.2; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 13.2
Product
Opmerking
Waardering V

(304.)

Actor Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het innen van contributie voor de leden van de Orde van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 8.3; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 12.3
Product
Opmerking De heffing van de contributie wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
Waardering V

(305.)

Actor Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het verkiezen van een bestuur voor de Orde van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 10; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 14
Product
Opmerking Het bestuur bestaat uit vijf, na 1968 uit ten hoogste uit negen leden, die om de twee jaar aftreden en terstond herkiesbaar zijn. De wijze van verkiezen wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
Waardering V

(306.)

Actor Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het benoemen van leden van de Raad van Toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 10; Octrooigemachtigdenreglement 1959 (*Stb.* 1959, 114), art. 10; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 14
Product
Opmerking Over de benoemingsbevoegdheid, samenstelling en het aantal leden zijn verschillende voorschriften geweest in het reglement. Zie hierover het inleidende hoofdstuk betreffende de Raad van Toezicht.
Waardering V

Toelating van octrooigemachtigden tot het Nederlandse grondgebied

(307.)

Actor Octrooiraad
Handeling Het inschrijven van octrooigemachtigden in het register van octrooigemachtigden en het doorhalen van de inschrijvingen.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 2, 7, 14.7; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 3, 10, 18.7
Product
Opmerking De voorzitter van de Octrooiraad heeft de bevoegdheid wijzigingen aan te brengen in het register. Doorhalingen in het register geschieden bij door het reglement voorziene omstandigheden: op verzoek of na overlijden van de ingeschrevene; bij erkend verzet van de Raad van Toezicht; bij ontzetting uit het ambt. De Octrooiraad administreert ook tijdelijke schorsingen uit het ambt die door de Raad als disciplinaire straf aan de leden zijn opgelegd. NB. niet-ingeschreven octrooigemachtigden waren niet bevoegd om hun beroep uit te oefenen.
Waardering B 5

(308.)
 Actor Orde van Octrooigemachtigden
 Raad van Beroep voor het toezicht op Octrooigemachtigden
 Handeling Het (mede) adviseren van de Octrooiraad inzake de inschrijving van een octrooigemachtigde in het register.
 Periode 1946-
 Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 4
 Product Adviezen
 Opmerking Het advies wordt gegeven door de Raad van Toezicht die kan nagaan of een in te schrijven octrooigemachtigde op grond van zijn verleden dient te worden geweigerd. Na 1959 kan hierbij ook de Raad van beroep betrokken worden.
 Waardering V

(309.)
 Actor Raad van Toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
 Handeling Het voeren van verzet tegen de inschrijving van een octrooigemachtigde in het register.
 Periode 1946-
 Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 5.2, 6
 Product
 Opmerking
 Waardering V

(310.)
 Actor Octrooiraad
 Handeling Het verzoeken aan een octrooigemachtigde om zijn inschrijvingsbewijs te tonen.
 Periode 1946-
 Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 7.1 sub e
 Product
 Opmerking Weigering van dit verzoek kan leiden tot schrapping uit het register.
 Waardering V

(311.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het jaarlijks instellen en benoemen van leden van een examencommissie voor octrooigemachtigden.
 Periode 1946-
 Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 3; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 4; Octrooigemachtigdenreglement 1993 (*Stb.* 1993, 776), art. 4, 4a
 Product
 Opmerking Deze commissie bestaat uit leden van de Octrooiraad, bijgestaan door rechtsgeleerde en technische deskundigen. Deze commissie is bevoegd tot het afnemen van examens en van de sedert 1993 verplicht gestelde proeven van bekwaamheid.
 Waardering V

(312.)
 Actor Minister van Economische Zaken
 Handeling Het uitschrijven van examens voor octrooigemachtigden en het benoemen van een examencommissie.
 Periode 1946-
 Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 3; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 4
 Product
 Opmerking Bij het uitschrijven van deze examens stelt de minister tevens het reglement en de vereiste examenkosten vast.
 Waardering V

[313.]

Actor Examencommissie voor Octrooigemachtigden
Handeling Het afnemen van examens voor kandidaat-octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 3.2; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 4.2
Product
Opmerking
Waardering V

[314.]

Actor Raad van toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het aanbevelen van kandidaat-octrooigemachtigden zonder vereiste diploma's voor het examen.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 3.4; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 4.4
Product
Opmerking
Waardering V

[315.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het aankondigen van proeven van bekwaamheid door kandidaat-octrooigemachtigden.
Periode 1993-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1993 (*Stb.* 1993, 776), art. 4a
Product
Opmerking
Waardering V

[316.]

Actor Examencommissie voor Octrooigemachtigden
Handeling Het afnemen van proeven van bekwaamheid door kandidaat-octrooigemachtigden.
Periode 1993-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1993 (*Stb.* 1993, 776), art. 4a
Product
Opmerking
Waardering V

Toezicht op octrooigemachtigden

[317.]

Actor Raad van toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het beoordelen van klachten tegen octrooigemachtigden wegens onwaardig gedrag.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 14; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 18
Product Straffuitspraken
Opmerking
Waardering B 5

[318.]

Actor Raad van toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het inlichten van bevoegde toezichtorganen van advocaten inzake klachten wegens onwaardig gedrag van een advocaat als octrooigemachtigde.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 13; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 12.2
Product Strafuitspraken
Opmerking
Waardering V

[319.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het voorbereiden van een Koninklijk Besluit tot benoeming van leden van de Raad van Beroep inzake het Toezicht van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 15.2; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 582), art. 19.2
Product
Opmerking Deze benoeming betreft de plaatsvervangende voorzitter, afkomstig uit de Octrooiraad en de aangewezen rechters.
Waardering V

[320.]

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het benoemen van een toegevoegd secretaris van de Raad van Beroep inzake het Toezicht van Octrooigemachtigden.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 15.2; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 582), art. 19.2
Product
Opmerking
Waardering V

[321.]

Actor Raad van Beroep inzake het Toezicht van Octrooigemachtigden
Handeling Het beslissen inzake het verweer of beroep tegen besluiten van de Raad van Toezicht.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1936 (*Stb.* 1936, 642), art. 15; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 7, 19
Product
Opmerking Het betreft:

- uitspraken inzake klachten wegens onwaardig gedrag;
- verzet tegen inschrijving in het register van octrooigemachtigden;
- beschikking inzake opheffing van een schorsing wegens faillissement.

Waardering B 5

(322.)

Actor Raad van Beroep inzake het Toezicht van Octrooigemachtigden
Raad van Toezicht van Octrooigemachtigden
Handeling Het beslissen inzake verzoeken om herziening of wijziging van uitspraken van de Raad van Toezicht en de Raad van Beroep.
Periode 1946-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 20, 21
Product
Opmerking Herziening is mogelijk, indien zich nieuwe feiten voordoen, die als zij bekend waren tot andere, voor de veroordeelde gunstigere, uitspraken zouden hebben geleid. Wijziging, in de zin van strafvermindering, kan vijf jaar na het onherroepelijk worden van de uitspraak worden gevraagd.
Waardering B 5

(323.)

Actor Raad van toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het aanwijzen van vervangende octrooigemachtigden voor de afdoening van een octrooiaanvraag.
Periode 1959-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1959 (*Stb.* 1959, 114), art. 8; Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 12.2
Product
Opmerking
Waardering V

(324.)

Actor Raad van toezicht van de Orde van Octrooigemachtigden
Handeling Het opheffen van een schorsing van een octrooigemachtigde wegens faillissement.
Periode 1968-
Grondslag Octrooigemachtigdenreglement 1968 (*Stb.* 1968, 592), art. 11.3
Product
Opmerking Deze opheffing geschiedt op verzoek van de curator.
Waardering V

Europese octrooigemachtigden

(325.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het leveren van bijdragen aan besluiten van de Raad van Bestuur van het Instituut van erkende gemachtigden bij het Europees Octrooibureau te München.
Periode 1977-
Grondslag Reglement van het instituut, art. 15.3
Product
Opmerking
Waardering V

(326.)

Actor Minister van Economische Zaken
Handeling Het intrekken van Europese erkenningen van octrooigemachtigden.
Periode 1977-
Grondslag Reglement van het instituut, art. 15.3
Product
Opmerking
Waardering V

8. OVERZICHT GERAADPLEEGDE BRONNEN

8.1 Overzicht wet- en regelgeving

Internationale regelgeving

- Richtlijn (68/363/EEG) betreffende de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten in de detailhandel (Publicatieblad nr. L 260 (22-10 1968))
- Europees Octrooiverdrag: het op 5 oktober 1973 te München tot stand gekomen Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien (Tractatenblad 1975, 108 (engelse en franse tekst) en Tractatenblad 1976, 101 (Nederlandse tekst))
- Achtste richtlijn (84/253/EEG) van de Raad van 10 april 1984 op de grondslag van artikel 54, lid 3, sub g van het Verdrag inzake de toelating van personen, belast met de wettelijke controle van boekhoudbescheiden (Publicatieblad nr. L 126 (12-5 1984), 20-26)
- Richtlijn (89/48/EEG) inzake een algemeen stelsel van erkenning van beroepsopleiding (Publicatieblad nr. L 019 (24-1 1989))
- Aanbeveling van de Commissie van 16 mei 2002 – Onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant in de EU basisbeginselen (Publicatieblad nr. L 191 (19-71 2002), 22-57)

Nationale regelgeving

Wetgeving met betrekking tot het Handelsregister

- Handelsregisterwet 1918 (*Stb.* 1918, 493) (*Stb.* 1620, 151) (*Stb.* 1925, 204) (*Stb.* 1928, 216) (*Stb.* 1934, 347) (*Stb.* 1936, 207) (*Stb.* 1948, I 107)
- Wijziging van de Handelsregisterwet 1918 (*Stb.* 1954, 330): Wet van 30 juni 1954, houdende wijziging van de Handelsregisterwet, *Stb.* 1918, 493
- Handelsregisterwet 1955 (*Stb.* 1954, 557): Besluit van 11 december 1954 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding der wet van 30 juni 1954 (*Stb.* 330), houdende wijziging van de Handelsregisterwet (*Stb.* 1918, 493), en bekendmaking van de tekst der Handelsregisterwet
- KB van 21 december 1964 met betrekking tot wijziging van de Handelsregisterwet (*Stb.* 1964, 445)
- Wet van 20 juni 1984 tot wijziging van de handelsregisterwet (*Stb.* 1976, 398)
- Wijziging Handelsregisterwet (*Stb.* 1984, 352)
- Handelsregisterwet 1985 (*Stb.* 1984, 353): Beschikking van de Minister van Justitie van 23 juli 1984, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de handelsregisterwet (*Stb.* 1976, 398), zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 20 juni 1984, *Stb.* 352
- Wijziging handelsregisterwet (*Stb.* 1984, 576): Besluit van 27 november 1984 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 december 1968 (*Stb.* 649), waarbij toepassing wordt gegeven aan de artikelen 1, zesde lid, 22, tweede, derde en zesde lid, en 23a-23c van de handelsregisterwet
- Wijziging handelsregisterwet (*Stb.* 1984, 659): Besluit van 17 december 1984 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 december 1968 (*Stb.* 649), waarbij toepassing wordt gegeven aan de artikelen 1, zesde lid, 22, tweede, derde en zesde lid, en 23a-23c van de handelsregisterwet
- Wijziging handelsregisterwet (*Stb.* 1984, 671): Besluit van 20 december 1984, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 20 juni 1984 tot wijziging van de handelsregisterwet (*Stb.* 352)
- Besluit bijdragen handelsregister (*Stb.* 1984, 576)
- Beschikking van de Minister van Justitie van 21 december 1984, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het koninklijk besluit van 5 december 1968 (*Stb.* 649), waarbij toepassing wordt gegeven aan de artikelen 1, zesde lid, 22, tweede, derde en zesde lid, en 23a-23c van de handelsregisterwet, zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij koninklijk besluit van 17 december 1984 (*Stb.* 659)
- Wijzigingswet Handelsregisterwet in verband met de uitvoering van de elfde richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht (*Stb.* 1992, 595)
- Wijzigingswet Handelsregisterwet (*Stb.* 1993, 389)
- Handelsregisterwet 1996 (*Stb.* 1996, 181) (inwerkingtreding *Stb.* 1997, 416)

- Handelsregisterbesluit (*Stb.* 1956, 432): Besluit van 1 augustus 1956, houdende regeling betreffende het handelsregister
- Wijziging Handelsregisterbesluit (*Stb.* 1984, 577): Besluit van 22 november 1984 tot wijziging van het handelsregisterbesluit
- Handelsregisterbesluit 1985 (*Stb.* 1984, 578): Beschikking van de Minister van Justitie van 13 december 1984, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het handelsregisterbesluit (*Stb.* 1956, 432), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 22 november 1984 (*Stb.* 577)
- Handelsregisterbesluit 1996 (*Stb.* 1996, 417)
- Handelsnaamwet 1921 (*Stb.* 1921, 842) (*Stb.* 1925, 308) (*Stb.* 1934, 347)
- Wet van 30 juni 1954 tot nadere wijziging van de Handelsnaamwet (*Stb.* 1921, 842)
- Wijziging van de Handelsnaamwet (*Stb.* 1954, 334)
- Wijziging van de Handelsnaamwet (*Stb.* 1954, 410): Besluit van 20 september 1954, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 30 juni 1954 tot wijziging van de Handelsnaamwet, alsmede bekendmaking van de tekst van de Handelsnaamwet (*Stb.* 1921, 842), zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 30 juni 1954

VESTIGINGSWETGEVING

Vestigingswetgeving vóór 1954

- Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (*Stb.* 1937, 619 en 639K en 680) (*Stb.* 1939, 639X en 687) (*Stb.* 1955, K22, K258): Wet van den 13den Maart 1937, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend
- Besluit van 21 september 1945 betreffende hernieuwde inwerkingtreding van voorlopig geschorste wettelijke maatregelen op het gebied van den middenstand (*Stb.* 1945 F 199)
- Besluit bezettingsmaatregelen van 17 september 1945 (*Stb.* 1944, E 93)
- Organisatiebesluit voedselvoorziening 1941 (*Verordeningenblad* 1941, 69): Besluit van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij betreffende den opbouw van een organisatie voor de voedselvoorziening
- Wet houdende voorzieningen in verband met het vervallen van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening (*Stb.* 1957, 40)
- Wet wederverkoop van brood (*Stb.* 1962, 465)
- Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Stcrt.* 1941, 234)
- Wijziging Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 en afwijking van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 (*Stcrt.* 1943, 235): Besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij tot wijziging van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 en tot afwijking van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937
- Beschikking van het ministerie van Economische Zaken tot wijziging van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Stcrt.* 1949, 154)
- Beschikking van het ministerie van Economische Zaken tot wijziging van het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (*Stcrt.* 1951, 119)
- Basisbesluit Reëvacuatie-vestiging Kleinbedrijf 1945 (*Stb.* 1945, F257): Besluit van 10 November 1945, betreffende de hernieuwde vestiging van middenstandsbedrijven

Vestigingswetgeving Bedrijven na 1954

- Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1954, 99): Wet van 25 februari 1954, houdende regeling ter bevordering van een goede bedrijfsuitoefening, zoals deze is gewijzigd en/of aangevuld
- Koninklijk Besluit van 25 juni 1955 houdende de inwerkingtreding van de Vestigingswet Bedrijven (*Stb.* 1955, 255)
- Wijzigingswet Vestigingswet Bedrijven 1954 van 12 juni 1958 (*Stb.* 1958, 299)
- Wijzigingswet Vestigingswet Bedrijven 1954 van 28 november 1963 (*Stb.* 1963, 580)
- Beschikking van de Minister van Justitie van 3 maart 1964, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Vestigingswet Bedrijven 1954, zoals deze laatstelijk is gewijzigd (*Stb.* 1964, 66)

- Beschikking van 2 juli 1955, houdende aanwijzing van ambtenaren, belast met de opsporing van overtredingen van de voorschriften, gesteld bij of krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stcrt.* 1955, 127)

- Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1955, 169) (*Stb.* 1962, 561) (*Stb.* 1955, 518) (*Stb.* 1958, 690) (*Stb.* 1962, 523) (*Stb.* 1963, 525) (*Stb.* 1964, 270) (*Stb.* 1968, 465) (*Stb.* 1972, 153) (*Stb.* 1976, 142) (*Stb.* 1977, 157) (*Stb.* 1977, 157) (*Stb.* 1978, 122) (*Stb.* 1979, 241) (*Stb.* 1980, 387) (*Stb.* 1981, 549) (*Stb.* 1982, 760) (*Stb.* 1986, 297) (*Stb.* 1989, 406)

- Besluit vestigingseisen kredietwaardigheid en handelskennis (*Stb.* 1958, 417)
- Beschikking richtlijnen verklaringen handelskennis en vakbekwaamheid 1961 van 13 januari 1961 (*Stcrt.* 1961, 12); laatst gewijzigd 24 november 1969 (*Stcrt.* 1969, 230)
- Beschikking richtlijnen verklaringen handelskennis en vakbekwaamheid van 13 november 1972 (*Stcrt.* 1972, 225)
- Basisbesluit vestigingseisen kredietwaardigheid en handelskennis (*Stb.* 1958, 417)
- Beschikking aanwijzing bewijsstukken voor handelskennis en vakbekwaamheid van 4 februari 1965 (*Stcrt.* 1965, 26)
- Beschikking aanwijzing bewijsstuk inzake handelskennis van 18 oktober 1965 (*Stcrt.* 1965, 88)
- Beschikking aanwijzing bewijsstuk voor handelskennis van 7 mei 1965 (*Stcrt.* 1965, 203)
- Beschikking aanwijzing bewijsstukken inzake handelskennis en vakbekwaamheid van 28 februari 1972 (*Stcrt.* 1972, 42)
- Beschikking wijziging aanwijzing bewijsstukken inzake handelskennis en vakbekwaamheid van 15 augustus 1972 (*Stcrt.* 1972, 160)
- Beschikking aanwijzing bewijsstukken inzake vakbekwaamheid van 5 september 1972 (*Stcrt.* 1972, 175)
- Regeling aanwijzing bewijsstukken van handelskennis van 24 september 1993 (*Stcrt.* 1993, 185)
- Regeling aanwijzing bewijsstukken van vakbekwaamheid van 24 september 1993 (*Stcrt.* 1993, 185)
- Wijziging Regelingen inzake de Vestigingswet Bedrijven 1954: Wijziging van de Regeling aanwijzing bewijsstukken vakbekwaamheid Vestigingswet Bedrijven 1954 en de Regeling aanwijzing bewijsstukken handelskennis Vestigingswet Bedrijven 1954 van 17 mei 1994 (*Stcrt.* 1994, 94)
- Wijziging Regeling aanwijzing bewijsstukken (*Stcrt.* 1995, 47): Regeling aanwijzing bewijsstukken van bedrijfstechniek Vestigingsbesluit bedrijven (*Stcrt.* 1995, 247)
- Regeling aanwijzing bewijsstukken van vaktechniek Vestigingsbesluit bedrijven (*Stcrt.* 1995, 247)

- Regeling ex art. 4 Vestigingswet Bedrijven (*Stcrt.* 1990, 184)

- Besluit registratie vestigingsvergunningen en –ontheffingen 1990 (*Stb.* 1990, 484): Besluit van 13 september 1990 houdende regelen omtrent de registratie van ingevolge de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1964, 66) en de Vestigingswet detailhandel (*Stb.* 1971, 569) verleende vergunningen en ontheffingen

- Algemeen Uitvoeringsbesluit Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1995, 610): Besluit van 6 december 1995 tot uitvoering van de Vestigingswet Bedrijven 1954

- Vestigingsbesluit Bedrijven (*Stb.* 1995, 92), laatst gewijzigd (*Stb.* 2000, 590): Besluit van 6 december 1995, houdende toepassing van de Vestigingswet Bedrijven 1954

- Delegatiebeschikking I ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan SER) (*Stcrt.* 1963, 12): Overdracht van 14 januari 1963 aan de Sociaal-Economische Raad van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in art. 15, eerste lid, onder a, van de Vestigingswet Bedrijven 1954
- Delegatiebeschikking II ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stcrt.* 1963, 12): Overdracht van 14 januari 1963 aan het Hoofdbedrijfschap voor de Detailhandel van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, onder a, van de Vestigingswet Bedrijven 1954
- Delegatiebeschikking (II) a-ontheffingen detailhandel Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan Hoofdbedrijfschap Detailhandel voor ontheffingen ex art. 15, eerste lid, onder a) (*Stcrt.* 1971, 100): Overdracht van 25 mei 1971 aan het Hoofdbedrijfschap voor de Detailhandel van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, onder a, van de Vestigingswet Bedrijven 1954
- Delegatiebeschikking III ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan Hoofdbedrijfschap Ambachten) (*Stcrt.* 1963, 12): Overdracht van 14 januari 1963 aan het Hoofdbedrijfschap Ambachten van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, onder a, van de Vestigingswet Bedrijven 1954
- Delegatiebeschikking IV ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stcrt.* 1968, 182): Overdracht van 4 september 1968 aan de Sociaal-Economische Raad, het Hoofdbedrijfschap voor de Detailhandel en het Hoofdbedrijfschap Ambachten van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, onder b, van de Vestigingswet Bedrijven 1954, met betrekking tot een aantal bedrijven
- Delegatiebeschikking (IV) b-ontheffingen Vestigingswet Bedrijven 1954 (delegatie aan organen, bedoeld in art. 15, lid 4, der wet, waaraan die bij vestigingsbesluit is toegekend) (*Stcrt.* 1971, 100): Overdracht van 25 mei 1971 van de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 15, eerste lid, onder b, van de Vestigingswet Bedrijven 1954
- Eindtermen Algemene Ondernemersvaardigheden, Bedrijfstechniek en Vaktechniek van 11 mei 1995 (*Stcrt.* 1995, 92)
- Mandaatbeschikking toezicht examens in het kader van de vestigingswetgeving aan de STEVES (*Stcrt.* 1995, 182)
- Wijzigingsbesluit mandaatbeschikking aan de STEVES (*Stcrt.* 1998, 122)
- Regeling verklaringen vestigingseisen bedrijven (*Stcrt.* 1995, 247)
- Wijziging Regeling verklaringen vestigingseisen bedrijven (*Stcrt.* 2001, 11)
- Regeling verklaringen vestigingseisen bedrijven, zoals deze luidt per 1 januari 2001 (*Stcrt.* 2001, 50)
- Regeling ontheffingen vestigingsvergunning bedrijven (*Stcrt.* 1995, 247) (*Stcrt.* 1996, 72) (*Stcrt.* 2001, 11) (*Stcrt.* 2001, 50)
- Wet van 13 december 1989 tot wijziging van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (*Stb.* 1964, 66), de Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569) en de Drank- en Horecawet (*Stb.* 1964, 386) (*Stb.* 1990, 19)
- Intrekking van de Vestigingswet detailhandel en wijziging van de Drank- en Horecawet en van de Vestigingswet Bedrijven 1954 (Tweede Kamer, vergaderjaar 1994-1995, 23963, nr. 6)

Vestigingswetgeving detailhandel 1971

- Vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1971, 569): Wet van 27 augustus 1971, houdende een nieuwe regeling betreffende de uitoefening van de detailhandel
- Besluit van 17 juli 1972, houdende vaststelling van het tijdstip van in werking treden van de Vestigingswet Detailhandel 1971 (*Stb.* 1972, 374)

- Uitvoeringsbesluit vestigingswet Detailhandel (*Stb.* 1972, 152): Besluit van 22 maart 1972, houdende uitvoering van de Vestigingswet Detailhandel
- Uitvoeringsbeschikking Vestigingswet detailhandel (*Stcrt.* 1972, 74): Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 14 april 1972, houdende uitvoering van de Vestigingswet Detailhandel
- Beschikking aanvraaggegevens en formulieren Vestigingswet detailhandel (*Stcrt.* 1972, 59)
- Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 17 maart 1972, houdende regelen betreffende het verstrekken van gegevens bij het aanvragen van een vergunning of een ontheffing krachtens de Vestigingswet Detailhandel en betreffende het gebruik van formulieren bij het aanvragen en afgeven van deze bescheiden
- Beschikking van de Minister van Justitie van 25 juli 1972, houdende aanwijzing van ambtenaren van de Economische Controledienst als ambtenaar, belast met de opsporing van overtredingen van de voorschriften, gesteld bij of krachtens de Vestigingswet detailhandel (*Stcrt.* 1972, 146)
- Beschikking van de Minister van Justitie van 20 mei 1986, houdende aanwijzing van opsporingsambtenaren, belast met het opsporen van overtredingen van de voorschriften gesteld bij of krachtens de Vestigingswet Detailhandel en de Handelsregisterwet (*Stcrt.* 1986, 96).
- Wijzigingswet Drank- en Horecawet enz. 1995 (*Stb.* 1995, 607): Wet van 2 november 1995, tot intrekking van de Vestigingswet detailhandel en wijziging van de Drank- en Horecawet en van de Vestigingswet Bedrijven 1954

Wetgeving met betrekking tot Kamers van Koophandel

- Wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken 1963 (*Stb.* 1963, 286), laatst gewijzigd 2001 (*Stb.* 2001, 584)
- Wet economische delicten (*Stb.* 1950, K258) (*Stb.* 1951, 91) (*Stb.* 1951, 214)
- Wet van 16 september 1954, houdende de administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie (*Stb.* 1954, 416) [ingetrokken per 1 januari 1994; opgevolgd door Wet Bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie]
- Wet Bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie (*Stb.* 1994, 4): Beschikking van de minister van Justitie van 29 december 1993, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie, zoals deze luidt met ingang van 1 januari 1994

Wetgeving met betrekking tot het accountantswezen

- Wet van 11 december 1986 tot wijziging van de accountantswetgeving (*Stb.* 1986, 677)
- Wet op de registeraccountants en accountants-administratieconsulenten 1993 (*Stb.* 1993, 465) [=Wet Achttienribbe-Buijs]: Wet van 6 augustus 1993 tot wijziging van de Wet op de Registeraccountants en de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten (wijziging in verband met de invoering van de Achtste Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht)
- Besluit van 6 augustus 1993 tot vaststelling van het aantal raden van tucht voor registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten, van hun zetel en rechtsgebied, alsmede van hun relatieve bevoegdheid (*Stb.* 1993, 466)

Wetgeving met betrekking tot registeraccountants

- Wet op de registeraccountants (*Stb.* 1962, 258): Wet van 28 juni 1962, houdende regelen betreffende het accountantswezen
- Wet op de registeraccountants, uitvoering art. 97.1 (*Stcrt.* 1967, 45)
- Wet op de Registeraccountants 1993 (*Stb.* 1993, 465): Beschikking van de Minister van Justitie van 30 augustus 1993, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Wet op de

Registeraccountants (*Stb.* 1962, 258) zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, *Stb.* 465

Wetgeving met betrekking tot accountants-administratieconsulenten

- Wet op de Accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748): Wet van 13 december 1972, houdende nadere regelen betreffende het accountantswezen
- Besluit regelen beroepsuitoefening Accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1974, 17)
- Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1974, 135)
- Wijziging Examenbeschikking accountants-administratieconsulenten (*Stcrt.* 1986, 54)
- Reglement accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten van 15 april 1987 (*Stcrt.* 1987, 79)
- Besluit Regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1987, 115): Besluit van 24 maart 1987, houdende regels omtrent het accountantsexamen voor accountants-administratieconsulenten
- Besluit van 6 augustus 1993, houdende uitvoering van de artikelen 26, eerste en tweede lid, 34, vierde lid, 45, vijfde lid, en 50 van de Wet op de Accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1993, 467)
- Beschikking van de Minister van Justitie van 30 augustus 1993, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Wet op de Accountants-administratieconsulenten (*Stb.* 1972, 748), zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, *Stb.* 465 (*Stb.* 1993, 469)

Regelgeving van het Nederlands Instituut voor Registeraccountants (NlvRA)

- Verordening op de ledenvergadering (*Stcrt.* 1967, 215)
- Bestuursverordening (*Stcrt.* 1967, 215)
- Kringverordening (*Stcrt.* 1967, 215)
- Verordening op het beslechten van geschillen (*Stcrt.* 1967, 215) (*Stcrt.* 1968, 219)
- Verordening op de opleiding (*Stcrt.* 1967, 215) (*Stcrt.* 1968, 12)
- Verordening op het inschrijfgeld (*Stcrt.* 1968, 12)
- Verordening tarief inlichtingen accountantsregister (*Stcrt.* 1968, 12)
- Verordening op het examengeld (*Stcrt.* 1968, 12) (*Stcrt.* 1968, 56)
- Verordening op de tuchtrechtspraak (*Stcrt.* 1968, 33)
- Verordening kostenvergoedingen (*Stcrt.* 1968, 56)
- Verordening pensioenen personeel NlvRA (*Stcrt.* 1968, 56)
- Verordening arbeidsvoorwaarden personeel NlvRA (*Stcrt.* 1968, 56) (*Stcrt.* 1968, 219)
- Verordening kostenvergoedingen (*Stcrt.* 1968, 56)
- Verordening pensioenen personeel NlvRA (*Stcrt.* 1968, 56) (*Stcrt.* 1968, 219)
- Verordening Gedrags- en beroepsregels registeraccountants (*Stcrt.* 1973, 236) (*Stcrt.* 1981, 247) (*Stcrt.* 1987, 230, 249) (*Stcrt.* 1993, 248) (*Stcrt.* 1994, 94) (*Stcrt.* 1995, 48) (*Stcrt.* 1997, 251) (*Stcrt.* 1998, 250) (*Stcrt.* 2003, 7)
- Verordening VUT Personeel NlvRA (*Stcrt.* 1986, 123) (*Stcrt.* 1987, 230)
- Ontwerp-verordening op de fraudemelding (*Stcrt.* 1994, 94)
- Verordening op de collegiale toetsing van 12 december 1996 (*Stcrt.* 1996, 246)

Regelgeving van de Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA)

- Verordening op de ledenvergadering (*Stcrt.* 1993, 202)
- Verordening op het bestuur (*Stcrt.* 1993, 202)
- Verordening op de afdelingen en kringen (*Stcrt.* 1993, 202)
- Verordening op de Kamer van geschillen (*Stcrt.* 1993, 202)

Wetgeving met betrekking tot makelaars

- Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (*Stb.* 1972, 428): Besluit van 18 juli 1972, houdende regelen betreffende de vakbekwaamheid van makelaars in onroerende goederen
- Beschikking vakbekwaamheidseisen makelaars in onroerende goederen (*Stcrt.* 1973, 20)
- Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (*Stb.* 1981, 192)
- Besluit van 4 april 1981 tot wijziging van het Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (*Stb.* 1972, 428)

- Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (Stb. 1993, 399)
- Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (Stb. 1997, 20)
- Regeling aanwijzing bewijsstukken vakbekwaamheid makelaars in onroerende zaken van 6 juli 1998 (Stcrt. 1998, 127) [NB. treedt met terugwerkende kracht in werking per 1 april 1998!]
- Besluit vakbekwaamheid makelaars in onroerende goederen (Stb. 1998, 304)

Wetgeving met betrekking tot octrooigemachtigden

- Octrooigemachtigden-reglement (Stb. 1936, 642) (Stb. 1959, 114) (Stb. 1968, 592)
- Besluit tot wijziging van het Octrooigemachtigden-reglement (Stb. 1968, 594)
- Octrooigemachtigden-reglement 1968 (Stb. 1968, 595): Beschikking van de Minister van Justitie van 11 november 1968, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Octrooigemachtigden-reglement, zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 november 1968, Stb. 1594
- Wijziging Octrooigemachtigden-reglement (Stb. 1979, 646) (Stb. 1991, 409) (Stb. 1993, 776)
- Octrooigemachtigdenexamen (Stcrt. 1977, 15) (Stcrt. 1978, 251)
- Examen en proeve voor Octrooigemachtigden 1998 van 9 februari 1998 (Stcrt. 1998, 28)
- Examen en proeve Octrooigemachtigden 1999 van 30 december 1998 (Stcrt. 1999, 5)
- Examen en proeve Octrooigemachtigden 2000 van 29 december 1999 (Stcrt. 2000, 17)
- Rijkswet van 13 juni 2002 tot wijziging van de bepalingen ten aanzien van octrooigemachtigden in de Rijksoctrooiwet en de Rijksoctrooiwet 1995 (Stb. 2002, 366)
- Besluit van 4 april 2003, houdende wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in verband met de herziening van de regeling van de octrooigemachtigden (Stb. 2003, 158)
- Rijkswet van 12 januari 1977, houdende goedkeuring van het Europees Octrooiverdrag, München, 5 oktober 1973, en van het voornemen tot opzegging van de Overeenkomsten betreffende de oprichting van een Internationaal Octrooibureau (IIB) (Stb. 1977, 7)
- Wet van 8 juli 1977, houdende goedkeuring van een aantal verdragen, waaronder het Verdrag van München (Stb. 1977, ...)

Overige wetgeving

- Wetboek van Koophandel (Stb. 1826, 18-27 ev.)
- Wetboek van Koophandel (Stb. 1966, 319)
- Rijksoctrooiwet 1977 (Stb. 1977, 619): Besluit van 11 november 1977, tot bekendmaking van de tekst van de Rijksoctrooiwet (Stb. 1968, 586), zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de Rijkswet van 12 januari 1977, Stb. 160
- Bedrijfsvergunningenwet 1954 (Stb. 1954, 339): Wet van 7 juli 1954, houdende regeling omtrent de vestiging en uitbreiding van ondernemingen van nijverheid
- Wet van 4 oktober 1995, houdende intrekking van de Bedrijfsvergunningenwet 1954 (Stb. 1995, 495)

8.2 Literatuur

Abels, B.J., *Toezicht verzekerd. Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein toezicht op het verzekeringsbedrijf, 1940-1996* (Den Haag 1999) PIVOT-rapport nr. 67.

Beckman, R.A. & A.J. Bindenga, *Het nieuwe jaarrekeningenrecht* (Deventer 1994¹²) Titel 9 Boek 2 BW.

Bervoets, J.A.A., *Mededingingsbeleid. Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen inzake de economische mededinging over de periode 1946-1998, waaronder inbegrepen het handelen van het Bureau Industriële Eigendom en de Nederlandse Mededingingsautoriteit* (Den Haag 2000) PIVOT-rapport nr. 93.

Bervoets, J.A.A., *Prijnsbeleid en economische controle. Een tweetal institutioneel onderzoeken naar het handelen van de rijksoverheid met betrekking tot prijsregulering, voor zover dit werd aangestuurd door het ministerie van Economische Zaken, over de jaren 1946-1999 en naar het handelen van de Economische Controledienst en zijn voorgangers over de jaren 1946-1999* (Den Haag 2001) PIVOT-rapport nr. 108.

Bervoets, J.A.A., J. W.J.M. Bogaards, N.C. van Oldenbeek, M. Schaap & J. Velsink, *Milieubeheer. Een institutioneel onderzoek naar de handelingen van diverse actoren op het beleidsterrein Milieubeheer en de thans daaronder vallende taken van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over de jaren 1945-1994* (Den Haag 2000) PIVOT-rapport nr. 94, 2 dln.

Brinkhorst, L.J. (bew. R. Barents & A.W.H. Meij), *Grondlijnen van Europees recht* (Alphen aan de Rijn 1984).

Buenk, B.W., F.C.A. Eenhorst & C.W. Marks, *De Kamers van Koophandel in de praktijk* (Deventer 1969) Serie Recht en Praktijk 9.

Burger, E., P.L. Groen & J. Steenhuis, *Gedane buitenlandse zaken. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein buitenland, ontwikkelingssamenwerking en het ministerie van Buitenlandse Zaken, 1945-1990 [1994]* (Den Haag 2000) PIVOT-rapport nr. 103.

Centrale Archief Selectiedienst, *Inventaris van het archief van het Directoraat-Generaal voor het Midden- en Kleinbedrijf en het toerisme, en haar taakorganen (1916-) 1945-1965 [1978]* (Winschoten 1989).

Centrale Archief Selectiedienst, *Inventaris van het Centraal Archief van het Ministerie van Economische Zaken, (1940) 1944-1965 [1972]* (Den Haag 1989).

Economisch Instituut voor het Midden- en kleinbedrijf, *Het functioneren, de prestaties en de effectiviteit van de innovatiecentra* (Zoetermeer 1997).

Egmond, N.P. van, *'Geregeld toezicht', een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de regulering van en het toezicht op de centrale bank, het credietwezen, het effectenverkeer en het giroverkeer (en de Rijkspostspaarbank), het voorkomen van hetwitwassen van uit criminele activiteiten verkregen gelden, en het financiële verkeer in buitengewone omstandigheden, 1940-1995* (Den Haag 1996) PIVOT-rapport nr. 40.

EU Handboek (Den Haag 1997). Uitgave van het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij.

Geffen, A.M. van, H.M. de Loor & G.M. Wichaud, *Evaluatie Vestigingswet Bedrijven 1954* (Bakkenist Management Consultants 1999) Rapport aan ministerie van Economische Zaken.

Haans, R., *Handelend met kennis van zaken. Een institutioneel onderzoek naar taken en handelingen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland vanaf 1998* (Leidschendam 2002).

Hen, P.E. de, J.G. Berendsen & J.W. Schoonderbeek, *Hoofdstukken uit de geschiedenis van het Nederlandse accountantsberoep na 1935* (Assen 1995).

Hessel, Irene, *NOvAA 1948/1998: van accountantsvereniging tot beroepsorganisatie* (Rotterdam 1998).

Hassell, G.E.M. & A.P. van Vliet, *Inventaris van het archief van de Middenstandsraad, 1919-1957* (Den Haag 1989).

Hoofdbedrijfschap Ambachten, Bedrijfschap HORECA, Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf, *Vestigingswetgeving in West-Europa voor ambacht en horeca, een vergelijking* (Voorburg 1989).

Jager, P.R. de, *Inventaris van de archieven van het N.I.V.R.A., Nederlands Instituut van Registeraccountants 1967-1987* (Amsterdam 1996).

Jonker, A.E.M., *De draden van de WEB. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beroepsonderwijs en volwasseneducatie, 1945-1995/1996* (Den Haag 1998) PIVOT-rapport nr. 48.

Kaper, G.L.J. de, *Inventaris van de archieven van het Nederlands Instituut van Accountants 1894-1967 (81), van de Nederlandse Bond van Accountants 1899-1938, 1957-1964, van de Nederlandse Organisatie van Accountants 1903-1934, 1957-1964, en van de Nederlandse Accountants Vereniging 1907-1919, 1957-1964* (Den Haag 1988).

Kouwenhoven, A.L.M., *Inventaris van het deelarchief Directoraat Generaal voor het Midden- en Kleinbedrijf en het Toerisme, 1966-1969* (Den Haag 1989).

Kruse, H., G. van Neer & R.J.B. Hageman (samenst.), *Rapport globaal vooronderzoek* (1995) PIVOT/Ministerie van Economische Zaken.

Leyendekkers, O., *De Vestigingswet Bedrijven 1954, Wet van 25 Februari 1954, Stb. 99, houdende regelgeving ter bevordering van een goede bedrijfsvoering* (Alpen aan den Rijn 1955).

Lijsten, L. (bew.), *Vestigingswet Bedrijven 1954: wet van 25 februari 1954 (Stb. 99), houdende regeling ter bevordering van een goede bedrijfsuitoefening, zoals deze sindsdien is gewijzigd: met aantekeningen en bijlagen* (Zwolle 1992), 2 dln. Nederlandse staatswetten editie Schuurmans & Jordens nrs. 121-I en 121-II.

Werkgroep Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit, *Plan van aanpak*.

Ministerie van Economische Zaken, *Contourenplan vestigingsbeleid 'Ondernemen op niveau naar een modern vestigingsbeleid voor het midden- en kleinbedrijf', met bijlagen, getiteld Modernisering vestigingsbeleid, verslagen van de consultatiegesprekken november 1991-april 1992* (Den Haag 1992).

Ministerie van Economische Zaken, *Programma kwaliteit en logistiek: de stand van zaken in het bedrijfsleven in 1992*. (Den Haag 1993).

Ministerie van Economische Zaken, *5 jaar ervaring in kwaliteit en logistiek: informatie en projectresultaten* (Den Haag 1994).

Ministerie van Economische Zaken, *Een bedrijf vestigen na 1 januari 1996* (Den Haag 1996).

Mok, M.R. & R.A.A. Duk, *Schets van het (sociaal-)economisch recht in Nederland* (Zwolle 1994⁴).

Nederlands Instituut van Registeraccountants, *Het Koninklijk Nivra in beeld* (Amsterdam 1995).

Netiv, A.H., *'So many laws argue so many sins' Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de wetgeving, 1945-1991* (Den Haag 1994) PIVOT-rapport nr. 12.

Schreuder, E.A.T.M., *Sociaal-Economische Raad. Een institutioneel onderzoek naar de taken en handelingen van de SER, adviesorgaan van de regering en toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, 1950-1997* (Den Haag 1998) PIVOT-rapport nr. 58.

Schreuder, E.A.T.M., *Gezondheid en welzijn van dieren. Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de rijksoverheid op het beleidsterrein gezondheid en welzijn van dieren, 1945-1998* (Den Haag 2000) PIVOT-rapport nr. 107.

Sociaal-Economische Raad, *Advies inzake de parallelisatie op het gebied van de levensmiddelenhandel* (Den Haag 1956) SER-advies 1956-09.

Sociaal-Economische Raad, *Advies over een voorontwerp van landbouwvestigingswet* (Den Haag 1959) SER-advies 1959-07.

Sociaal-Economische Raad, *Advies wijziging Vestigingswet Bedrijven 1954* (Den Haag 1982) SER-advies 1982-19.

Sociaal-Economische Raad, *Advies modernisering vestigingsbeleid* (Den Haag 1992) SER-advies 1992-12.

Sociaal-Economische Raad, *Advies Vestigingsbesluit bedrijven* (Den Haag 1994) SER-advies 1994-35.

Sociaal-Economische Raad, *Advies wijziging Vestigingswet Bedrijven en Drank- en Horecawet* (Den Haag 1984) SER-advies 1984-22.

Smit, J.H. (bew.), *Vestigingswet Detailhandel: wet van 27 augustus 1971 (Stb. 569), houdende een nieuwe regeling betreffende de uitoefening van de detailhandel: met aantekeningen, uitvoeringsbesluiten en alfabetisch register* (Zwolle 1972) Nederlandse staatswetten editie Schuurman & Jordens nr. 120.

Smit, G.Chr.H., 'Makelaardij en wetgeving', in: G.J. Balkenstein e.a. (red.), *Mores leren, vriendenbundel aangeboden aan drs. W.K. Moree bij zijn afscheid als plaatsvervangend Directeur-generaal van prijzen en ordening van het Ministerie van Economische Zaken* (Den Haag 1984), 94-105.

Telders, B.M. met medewerking van C. Croon, *Nederlandsch octrooirecht, handboek in de praktijk* (Den Haag 1946²).

Veldhuyzen, W.R., *Handelsregister, Verenigingen en stichtingenregister* (Zwolle 1986).

Veurtjes, H.H., *De vestigingswet en het onderwijs* (Baarn [1981]).

Veurtjes, H.H., *Vestigingswet Bedrijven + Opleidingen* (Brielle 1985).

Veurtjes, H.H., *Vestigingswet Detailhandel + Opleidingen* (Brielle 1985).

Veurtjes, H.H., *Ondernemen en de vestigingswetgeving* (Brielle 1985).

Veurtjes, H.H., *Vestiging horeca-bedrijf, een wegwijzer voor ondernemende mensen* (Brielle 1985).

Vlijmen, L.M.M. van, *Het Nivra-archief: "Orde uit Wan-Orde"* (Amsterdam 1993).

Vries, Joh. de, *1811-1961, Met Amsterdam als brandpunt, honderdvijftig jaar Kamer van Koophandel en Fabrieken* (Amsterdam 1961).

J.P.I. van der Wilde, *Het midden- en kleinbedrijf* (Groningen 1987).